

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**TÜRK ALMAN HUKUK SİSTEMLERİNDE
İŞLEYEN YARGI SÜRECİNDE
KULLANILAN TERMİNOLOJİLERİN KARŞILAŞTIRILMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Duygu Özlem TOPTAN

Enstitü Anabilim Dalı: Çeviribilim

Tez Danışmanı: Prof. Dr. İlyas Öztürk

HAZİRAN – 2021

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK ALMAN HUKUK SİSTEMLERİNDE
İŞLEYEN YARGI SÜRECİNDE
KULLANILAN TERMİNOLOJİLERİN KARŞILAŞTIRILMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Duygu Özlem TOPTAN

Enstitü Anabilim Dalı: Çeviribilim

“Bu tez sınavı 28/05/2021 tarihinde online olarak yapılmış olup aşağıda isimleri bulunan jüri üyeleri tarafından oybirliği ile kabul edilmiştir.”

JÜRİ ÜYESİ	KANAATI
Prof. Dr. İlyas ÖZTÜRK	Başarılı
Doç. Dr. Şaban KÖKTÜRK	Başarılı
Dr.Öğr. Üyesi Fatıma GİMATDİNOVA	Başarılı

 SAKARYA ÜNİVERSİTESİ	T.C. SAKARYA ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ TEZ SAVUNULABİLİRLİK VE ORJİNALLİK BEYAN FORMU	Sayfa : 1/1
--	---	-------------

Oğrencinin	
Adı Soyadı	: DUYGU ÖZLEM TOPTAN
Öğrenci Numarası	: Y156028103
Enstitü Anabilim Dalı	: Çeviribilim (MT)
Enstitü Bilim Dalı	: Çeviribilim (MT)
Programı	: ☒ YÜKSEK LİSANS ☐ DOKTORA
Tezin Başlığı	: Türk Alman Hukuk Sistemlerinde İşleyen Yargı Sürecinde Kullanılan Terminolojilerin Karşılaştırılması
Benzerlik Oranı	: %4

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Sakarya Üniversitesi Enstitüsü Enstitüsü Lisansüstü Tez Çalışması Benzerlik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim. Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının benzerlik oranının herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi beyan ederim.

28/06/2021
İmza

Sakarya Üniversitesi Enstitüsü Lisansüstü Tez Çalışması Benzerlik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim. Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen öğrenciye ait tez çalışması ile ilgili gerekli düzenleme tarafımda yapılmış olup, yeniden değerlendirilmek üzere@sakarya.edu.tr adresine yüklenmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

...../...../20.....
İmza

Uygundur

Danışman
Unvanı / Adı-Soyadı: Prof. Dr. İlyas ÖZTÜRK

Tarih: 28.06.2021

İmza:

KABUL EDİLMİŞTİR

REDDEDİLMİŞTİR

EYK Tarih ve No:

Enstitü Birim Sorumlusu Onayı

ÖNSÖZ

Tüm öğrencilik hayatımda olduğu gibi, bu tezin her aşamasında da benden desteklerini, deneyim ve tecrübelerini esirgemeyen, hayatıma ışık tutan saygıdeğer danışmanım Prof. Dr. İlyas Öztürk hocama,

Saygıdeğer hocalarım, Prof. Dr. Hüseyin Ersoy, Doç. Dr. Şaban Köktürk, Dr. Öğr. Üyesi Eyüp Zengin, Dr. Öğr. Üyesi Halil İbrahim Balkul, Dr. Öğr. Üyesi Filiz Şan ve Arş.Gör.Dr. Sibel Okuyan, Arş. Gör. Seda Koçlu'ya,

Her türlü desteği, yardımı ve bilgilerini benimle paylaşan canım arkadaşlarım Seda Koçlu, Ahmet Faruk Gümüş, Rukiye Çetin, Zeynep Arslan, Kezban Canik ve Çağla Kıracı'ya,

Sakarya'ya her geldiğimde bana evlerinin kapılarını sonuna kadar ve sevgiyle açan teyzem Nevin Saner, kuzenim Bahar Saner ve eniştem Semih Saner'e,

Değerli kuzenim Neriman Dikmen ve eşi Murat Dikmen'e,

Tezi bitirmemde ve öğrencilik hayatımda bana hep destek olan canım teyzem Arzu Ay'a,

Adliye'de çalıştığım dönemlerde beni hiç yalnız bırakmayan ablalarım Serap Keser, Meryem Aygün Tuncay, Emel Cömert, Ayla Basan Gökçe, Hikmet Topaloğlu, Yasemin İn ve merhum Nilgün Güroğlu'na,

Eşim Sercan Toptan ve oğlum Tuna Toptan, babam Müjdat Toptan ve annem Elif Toptan'a teşekkürlerimi sunuyorum.

Hayatımın en zor zamanlarından birine denk gelen bu tez yazım süreci içerisinde, benim tez yazabilmem için kendi hastalığını unutup, oğluma bakan ve benden hiçbir desteğini eksik etmeyen canım annem Nilgün Tezel'e sonsuz sevgilerimi sunmakla birlikte ve tezimi ona ithaf ediyorum.

Duygu Özlem TOPTAN

28.06.2021

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	iv
TABLOLAR LİSTESİ	v
ÖZET	vi
ABSTRACT	vii
GİRİŞ	1
BÖLÜM 1: TERİM	5
1.1. Terminoloji Öğretisi ve Terminoloji Çalışması	7
1.2. Terminoloji Öğretisi.....	10
1.3. Terminoloji Çalışmaları.....	13
1.4. Hukuk Çevirileri Açısından Çok Dilli Terminoloji Çalışmaları	16
1.5. Terminoloji ve Çeviribilim.....	17
BÖLÜM 2: ALAN DİLİ	20
2.1. Alan Dili Olarak Hukuk Dili ve Özellikleri	23
2.2. Hukuk Alanında Yapılan Çevirilerde Hukuk Dilinin (Yasa Dili Özelinde) Özellikleri Sebebi ile Karşılaşılan Zorluklar	27
2.2.1. Hukuk Metinlerinde Çeviri Amaçlı Metin Çözümlemesi	31
2.2.2. Çeviride Koşut Metinlerin Yeri ve Önemi	32
2.2.3. Bir Hukuk Sisteminin Yasa Dilinde Eski Dil/ Ödünç Sözcük Kullanımı	34
2.2.4. Edilgen Cümle Yapıları ve Kişisi Olmayan Cümle Yapıları.....	36
2.2.5. Hukuk Dilinde Bazı Sözcüklerin Ortak Dilde Kullanılan Anlamından Farklı Bir Anlamda Kullanılması.....	37
2.2.6. Karmaşık Cümleler ve Cümle Yapıları	38
2.2.7. Yasa Dilinde Kullanılan Zaman Uyuşmazlığı Açısından Yaşanan Çeviri Zorlukları.....	39
BÖLÜM 3: KAVRAM OLARAK HUKUK	47
3.1. Karşılaştırmalı Hukuk	48
3.2. Karşılaştırmalı Hukukta Makro ve Mikro Karşılaştırma	50
3.2.1. Makro Karşılaştırma	51
3.2.2. Mikro Karşılaştırma.....	52

3.3. Hukuk Sistemleri.....	53
3.4. Hukuk Sistemlerinin İncelenmesine Giriş.....	55
3.4.1. Türk Hukuk Sistemi	57
3.4.2. Alman Hukuk Sistemi	58
BÖLÜM 4: YARGI SİSTEMLERİNE GİRİŞ.....	62
4.1. Türkiye'nin Yargı Teşkilatı	63
4.2. Almanya'nın Yargı Teşkilatı	67
4.2.1. Asliye Ceza Mahkemesi	68
4.2.2. Asliye Hukuk Mahkemesi	69
4.2.3. Sulh Hukuk Mahkemesi	70
4.2.4. Aile Mahkemesi	70
4.2.5. Sulh Ceza Hâkimliği (Eski adı ile Sulh Ceza Mahkemesi)	70
BÖLÜM 5: BOŞANMA İLAMİ ÖZELİNDE YEREL AİLE MAHKEMESİ	
ALMANCA KARAR ÖRNEKLERİNİN İNCELENMESİ	72
5.1. Amtsgericht Helmstedt Boşanma İlamı 1. Sayfa.....	72
5.1.1. Amtsgericht Helmdtedt Boşanma İlamı 2. Sayfa.....	73
5.1.2. Amtsgericht Helmstedt Boşanma İlamı 3. Sayfa	74
5.1.3. Amtsgericht Helmstedt Boşanma İlamı'nın Türkçe Çevirisi 1. Sayfa.....	75
5.1.4. Amtsgericht Helmstedt Boşanma İlamı'nın Türkçe Çevirisi 2. Sayfa.....	76
5.1.5. Amtsgericht Helmstedt Boşanma İlamı'nın Türkçe Çevirisi 3. Sayfa.....	77
5.1.6. Amtsgericht Boşanma İlamı Apostil Şerhi'nin Çevirisi.....	78
5.2. Amtsgericht Padernborn Boşanma İlamı ve Çevirisi.....	78
5.2.1. Amtgericht Padernborn Boşanma İlamı 1. Sayfa.....	79
5.2.2. Amtsgericht Padernborn Boşanma İlamı 2. Sayfa	80
5.2.3. Amtsgericht Padernborn Boşanma İlamı 3. Sayfa	81
5.2.4. Amtsgericht Padernborn Boşanma İlamı 4. Sayfa	82
5.2.5. Amtsgericht Padernborn Boşanma İlamı 5. Sayfa	83
5.2.6. Amtsgericht Padernborn Boşanma İlamı 6. Sayfa	84
5.2.7. Amtsgericht Padernborn Boşanma İlamı Apostil Şerhi 7. Sayfa.....	85
5.2.8. Amtsgericht Padernborn Boşanma İlamı için Tenfiz Davası Talebi.....	86

5.2.9. Amtsgericht Padernborn Boşanma İlamı'nın Türkçe Çevirisi 1. Sayfa	86
5.2.10. Amtsgericht Padernborn Boşanma İlamı'nın Türkçe Çevirisi 2. Sayfa	88
5.2.11. Amtsgericht Padernborn Boşanma İlamı'nın Türkçe Çevirisi 3. Sayfa	89
5.2.12. Amtsgericht Padernborn Boşanma İlamı Apostil Şerhinin Çevirisi.....	90
5.3. Boşanma İlamı Özelinde Almanca Karar Örneklerinin Yorumlanması	91
5.3.1. Kararın İçerik ve Şekil Açısından İncelenmesi.....	91
5.3.2. Kararın Biçem ve Zaman Açısından İncelenmesi.....	97
5.4. Türkçe Karar Örneklerinin İncelenmesi	100
5.4.1. Sakarya Aile Mahkemesi Boşanma İlamı 1. Sayfa	100
5.4.2. Sakarya Aile Mahkemesi Boşanma İlamı 2. Sayfa	101
5.4.3. Sakarya Aile Mahkemesi Boşanma İlamı 3. Sayfa	101
5.4.4. Sakarya Aile Mahkemesi Boşanma İlamı 4. Sayfa	103
5.4.5. Sakarya Aile Mahkemesi Boşanma İlamı 5. Sayfa	104
5.5. Sakarya Aile Mahkemesi 2. Boşanma İlamı Örneği.....	104
5.5.1. Sakarya Aile Mahkemesi 2. Boşanma İlamı Örneği 1. Sayfa.....	105
5.5.2. Sakarya Aile Mahkemesi 2. Boşanma İlamı Örneği 2. Sayfa.....	106
5.5.3. Sakarya Aile Mahkemesi 2. Boşanma İlamı Örneği Kesinleşme Şerhi	107
5.6. Boşanma İlamı Özelinde Türkçe Karar Örneğinin Yorumlanması	108
5.6.1. Karar Örneklerinin İçerik ve Şekil Açısından İncelenmesi:	108
5.6.2. Kararın Biçem ve Zaman Açısından İncelenmesi.....	112
5.7. Karar Örneklerindeki Terimlerin İncelenmesi ve Karşılaştırılması.....	114
SONUÇ	141
KAYNAKÇA	147
ÖZGEÇMİŞ	153

KISALTMALAR

akt.	: aktaran
bkz.	: Bakınız
CMUK	: Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu
DIN	: Deutsche Institut für Normung
KÜDES	: Die Konferenz der Übersetzungsdienste europäischer Staaten
md.	: Madde
s.	: Sayfa
ss.	: Sayfa sayıları
TMK	: Türk Medeni Kanunu
UYAP	: Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi
vb.	: ve benzeri

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Terimlerin Standardizayondan Önce ve Sonraki Adlandırılmasını Gösteren Tablo	12
Tablo 2: Translationkompetenz	28
Tablo 3: Çeviri Edinci	28
Tablo 4: Türkiye’de Yargı Kolları	65
Tablo 5: Almanya’nın Yargı Teşkilatı	65
Tablo 6: Almanya’da Hukuki İtiraz Silsilesini Gösteren Tablo	71

Sakarya Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Özeti

Yüksek Lisans	X		Doktora	
Tezin Başlığı: Türk Alman Hukuk Sistemlerinde İşleyen Yargı Sürecinde Kullanılan Terminolojilerin Karşılaştırılması				
Tezin Yazarı: Duygu Özlem TOPTAN			Danışman: Prof. Dr. İlyas Öztürk	
Kabul Tarihi: 28.06.2021			Sayfa Sayısı: 11 (ön kısım) + 153(tez)	
Anabilim Dalı: Çeviribilim				
<p>Değişen ve gelişen dünya standartları, teknolojinin ilerlemesi ile oluşan yeni sahalara ve bu gelişmelerin dünyanın her yerine iletilmesi talepleri doğrultusunda, her bir sektörde çeviriye ve uzman çevirmenlere duyulan ihtiyaç artmış, tüm bu talepler de çevirmene farklı sorumluluklar yüklemiştir. Sorumlulukları fazlalaşan çevirmen, çeviri sürecini ihtiyaç duyduğu alanda terminoloji çalışması yaparak kolaylaştırabilir. Bu çalışmada hukuk alanında Almanca - Türkçe karşılaştırmalı olarak çift dilli bir terminoloji çalışması yapılmıştır. Çalışma; teorik kısım ve örneklerle terminolojik kısım olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Çalışmada ilk önce terim, terminoloji, terminoloji öğretisi ve çalışmaları açıklanıp, terminoloji çeviribilimle ilişkilendirilmiş, ardından alan dili ve tezin özünde hukuk terimlerinin incelenmesi bulunduğu için hukuk dili hakkında bilgi verilip, hukuk dilinin kendine has özellikleri ve bu özelliklerinin de çeviriye zorlaştıran etmenler arasında yer aldığı maddeler halinde açıklanmıştır. Almanya ve Türkiye ekseninde iki farklı ülkenin hukuk sistemlerinin tarihsel gelişimlerine genel bir bakış ile aralarındaki varsa benzerlikler ve farklılıklar tespit edilmiş, iki ülkenin yargı teşkilatlarının yapılanmasının incelenmesinden sonra, pratik kısımda yer alan Almanca ve Türkçe boşanma karar örnekleri içerik, şekil, zaman ve biçim açısından incelenip karşılaştırılmış, daha sonra bu karar örneklerinden seçilen terimlerin bir listesi oluşturulmuş, ilgili terimin, gramer açısından incelenmesi, varsa eş anlamlıları ve kısaltmaları yazılıp, sonrasında da hukuk uzmanlık alanında karşı dildeki eşdeğerliği ya da yeterli bir çeviri için seçilen uygun karşılığı sunulmuştur.</p>				
Anahtar Kelimeler: Hukuk Çevirileri, Hukuk Terminolojisi, Terminoloji Çalışmaları, Terim, Alan Dili				

Sakarya University
Institute of Social Sciences Abstract of Thesis

Master Degree	X		Ph.D.		
Title of Thesis: Comparison of Terminologies Used in the Judicial Process in Turkish and German Legal Systems					
Author of Thesis: Duygu Özlem Toptan			Supervisor: Professor Doctor İlyas Öztürk		
Accepted Date: 28.06.2021			Number of Page: 11 (pre text) + 153 (main body)		
Department: Translation Studies					
<p>Changing and developing world standards along with the technological improvements resulted in emerging fields, and in alignment with the demand of transferring these developments to everywhere all around the world each sector has an increasing requirement for translation and professional translators, all of these requirements diverse responsibilities on translators. Translators with increasing responsibilities, translation process can be simplified by conducting terminological researchs. In this work, a German-Turkish comparative bilingual terminology work was presented. The work is divided into two sections: Theoretical work section and example-based terminology section. First, term, terminology, terminology principles and terminology work were described, and the link between terminology and translation studies was established. Since this thesis aims to investigate legal terms, legal language and idiosyncrasies of legal language were described, and the factors that increase translation difficulty were presented. Next, German and Turkish legal systems were examined from a historical perspective, the similarities and differences were identified, and the judicial systems of Germany and Turkey were described. In the application section, the content, form, style, and tenses used in German and Turkish divorce decree samples were examined and compared. A list of terms was created from these samples, and the grammatical structure of each term was analyzed and if applicable, synonyms and abbreviations were provided. Finally, equivalents in the other language or adequate legal translations were presented.</p>					
Keywords: Legal Translation, Legal Terminology, Terminology Works, Term, Technical Language					

GİRİŞ

Bilim ve teknolojinin uluslararası boyutta açtığı farklı alanlar; bu alanların literatüre katılması ve geliştirilmesi çabası ve teknik gelişmelerin her ülkede aynı hızda ilerleyememesi, ülkeler arası terim açısından dilsel ifade araçlarının azlığı gibi sebepler, çeviriye duyulan ihtiyacı arttırmıştır. Tüm bu koşullar da metinlerin çeviri seviyelerinin zorluğunu ve uzman olan çevirmenin yükümlülüklerini ve arttırmıştır. Ancak doğru bir ön çalışmayla çevirmenin bu çeviri sürecini kısaltması da mümkündür. Burada ön çalışma olarak adlandırılan ise; terminoloji çalışmasıdır. Özel alana ait bir metnin çevirisi (tez içerisinde uzmanlık metinleri diye anılacaktır.) ilgili alana ait kelime çalışması yani terminoloji bilgisi sağlanırsa yapılabilir. Şayet çevirmen; bu süreci ne kadar doğru ve kapsamlı yaparsa yani uzmanlık alan metnindeki kelimelere ve kavramlara ne kadar aşina ise; elindeki metni mümkün olan en kısa sürede tamamlayabilecek ve harcadığı emeği azaltabilecektir (Arnzt&Picht&Schmitz,2014, s.1).

Bu çalışmada; hukuk alanında Almanca - Türkçe karşılaştırmalı olarak çift dilli terminoloji çalışması yapılacak olup, Almanya ve Türkiye ekseninde iki farklı ülke arasında yargı sistemlerindeki benzerlikler ve farklılıklar incelenip, bunun yanında boşanma karar örnekleri ışığında yargı sürecinde kullanılan terimlerin bir listesi oluşturulacak; bu terimlerin tanımı varsa eş anlamlıları ve kısaltmaları yazılıp, sonrasında da hukuk uzmanlık alanında iki farklı dildeki karşılığı ya da yeterli bir çeviri için seçilen eşdeğerliği açıklanacaktır.

Çalışma; teorik kısım (1.,2.,3. ve 4. Bölümler) ve örneklerle terminolojik kısım (5. Bölüm) olmak üzere şekil olarak ikiye ayrılmıştır. Çalışmada ilk önce terim, terminoloji, terminoloji öğretisi ve çalışmaları, çok dilli terminoloji çalışmaları açıklanıp sonrasında terminoloji çeviribilimle ilişkilendirilecek, ardından alan dili ve alan dilleri arasından hukuk dili incelenecektir. Bu bölümde ortak dil ile alan dili arasındaki fark açık bir şekilde gösterilecek olup, hukuk metnlerinin uzman olmayan kişiler tarafından neden anlaşılamadığının tespiti yapılacaktır. Aynı başlık altında yine hukuk dilinin gerek kendine gerekse sistemlere has özellikleri sebebi ile hukuk alanında yapılan çevirilerde, çevirmen açısından çeviri zorluklarının madde madde ortaya konacağı bu tez çalışmasının, hukuk alanında uzmanlaşmak isteyen ya da terminoloji açısından kendisini

geliştirmek isteyen çevirmenlere, çeviribilim öğrencilerine yahut hukuk alanında görev yapan çevirmen bilirkişilere ve tercümanlara ışık tutacağı düşünölmektedir.

Üçüncü bölümde kavram olarak hukuk, karşılaştırmalı hukuk, hukukta makro ve mikro karşılaştırma ile hukuk sistemleri açıklanacak ve aralarında karşılaştırma yapıp, çalışmanın amacını yerine getirebilmek adına Türk Hukuk Sistemi ve Alman Hukuk Sistemlerine ayrı ayrı bölümlerde değinilecektir. Dördüncü bölümde ise; yargı teşkilatına genel bir bakış ile teze konu ölkelerin yargı kollarının incelenmesinden oluşmaktadır.

Son bölüm olarak adlandırılan 5. Bölüm ise pratik kısımdır ve terminoloji ile alakalı olup; terimler bu bölümde ele alınacaktır. Boşanma karar örneklemeleri içerik, şekil, zaman ve biçim açısından incelenecek ve bu inceleme sonucunda karar örnekleri içerisinden seçilen terimler ile terimce dizini bir tablo şeklinde sunulacaktır. Almanca terimce dizini için öncelikle terim, terimin gramer açısından incelenmesi, var ise kısaltması ve eş anlamlısı, açıklaması ve Türkçe eşdeğeri; Türkçe terimce dizini için de yine terim, varsa kısaltması ve eş anlamlısı, terimin açıklaması ve son olarak yeterli bir çeviri için Almanca karşılığı yani terimin Almanca eşdeğeri sunulacaktır.

Sonuç ise; giriş kısmında yapılan açıklamaların bir tekrarı niteliğinde olacak olup, önemli noktalara yeniden değinilecektir. Karar örneklerinin incelenmesi sonucunda elde edilen veri yorumlanacak ve karşılaştırmanın sonuçları ile önemli noktaları açıklanacaktır.

Bu çalışmanın diğeri önemli bir amacı da çevirmenlik mesleğinin tüm hatlarını göstererek tanımlamaktır. Günümüzde meslekten olmayan kişilerin çoğı halen çevirmenlik mesleğinin kaliteli, yeterli ve her şeyden önce anlaşılabilir bir çeviri için ne anlama geldiğini, bir çevirinin hangi katmanlardan ve aşamalardan oluştuğunu, çeviriye dâhil olan tüm edinçlerin çevirmene yüklediğı sorumlulukları bilmemekle birlikte, bu mesleğinin önemini de hâlâ anlayamamaktadır. Bahsedilen tüm bu hususlarının, hukuk çevirileri özelinde bu tez çalışması ile açıklanması hedeflenmektedir.

Çalışmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı; Almanya ve Türkiye arasında yapılan hukuk çevirilerinde, çeviriyi zorlaştıran etmenlerin ve iki farklı ülkenin hukuk metni oluşturma geleneklerinin tespitinin sağlanması ile teze konu ülkelerin boşanma karar örnekleri ışığında yargı süreçlerinde kullanılan terimlerin listesini oluşturmak ve böylelikle bir terimce çalışması yapmaktır.

Çalışmanın Konusu

Bu çalışma, Almanca ve Türkçe boşanma dava örneklerinde hukuk metni oluşturma geleneklerinin karşılaştırılmasını ve oluşturulacak terimce ile hukuk terimlerinin incelenmesini konu almaktadır. Ayrıca hukuk alanında uzmanlaşmak isteyen çevirmenlere bu alandaki çevirileri zorlaştıran etmenlerin net bir sunumunu sağlamayı amaçlamaktadır.

Çalışmanın Önemi

Hukuk dili içerisinde hukuk çevirilerini zorlaştıran çeşitli etmenlerin bulunması sebebi ile çeviriye hazırlanma aşaması olan terimce çalışmaları sayesinde çeviri sürecini kolaylaştırmak mümkündür. Yine her ülkenin kendi kültürüne özgü bir biçimde oluşturulan hukuk metinleri aktarılırken, kültür normları göz ardı edilemeyeceğinden, hukuk alanında çalışacak yetişmiş çevirmenlere duyulan ihtiyaç ve terimce çalışmaları bu alan için oldukça önem arz etmektedir.

Çalışmanın Yöntemi

Teorik kısım olarak adlandırılan (1.,2.,3. ve 4.) bölümlerde betimleyici bir araştırma modeli tercih edilerek, boşanma karar örneklerinin detaylı olarak incelenebilmesi ve terimce çalışması için oluşturulabilmesi için bir temel oluşturulmuştur.

Boşanma karar örneklerinin incelenmesi sırasında da karşılaştırma ve metin çözümlemesi yöntemlerinden yararlanılmıştır. Karşılaştırmanın parametreleri ise; karar örneklerinin şekil, biçim, içerik ve zaman uyumsuzlukları açısından incelenmesi, karar örneklerinde

kullanılan görsellerin (mühürler, eyalet logoları) incelenmesi ile kavramsal açıdan boşluk yaratan terimlerin tespit edilmesi yönünde olup, tüm bu konuları karşılaştırmak ve irdellemek adına metin çözümlemesi yöntemi de kullanılmıştır. Yine özel alan olarak hukuk çok geniş bir alanı kapsadığı için, bu tez çalışması seçilen boşanma karar örneklerinin incelenmesi ile sınırlandırılmıştır.

BÖLÜM 1: TERİM

Zülfikar terimi; sanat, meslek, bilim gibi özel alanların özel kelimeleri olarak tanımlamıştır (Zülfikar, 1991, s.20). Gürlek ve Şen’de yine benzer bir tanımlama yaparak; çeşitli bilim dallarının, meslek ve sanatla ilgili alanların kavramlarını tanımlayan, anlamca dar özel alan sözleri olarak tanımlamışlar ve bu kelimelerin de normal kelimelerden ayrıldığını söylemişlerdir (Gürlek ve Şen 2014, s.189). Daşkiran; terimin batılı kaynaklarda, belirli bir bilimsel alan için tanımlanmış kavramı açıklayan, anlam açısından da görüş birliği sağlanmış rumuzlar olduğunu belirtmiş (Daşkiran, 2010, s.1), bu açıklamadan da terimlerin; belirli bir alandaki kavramı tanımlayan sözcük, kelime ya da rumuzlar olduğu anlaşılmaktadır.

Yukarıdaki farklı tanımlamalardan da görüldüğü üzere aslında birçok uzman terimi tanımlarken benzer ifadeler kullanmıştır. Herhangi bir uzmanlık alanına ait, bir bilimsel kavram için türetilen, eş anlamı bulunmayan dolayısıyla anlamları yoruma kapalı, sabit ve kısıtlı olan, kesin ve net ifadelerle tanımlanan kelimeler “terim” olarak adlandırılır.

Çoğunlukla karıştırılan tanım ve terim ilişkisi ile alakalı olarak Zülfikar; terim ile tanımın birbirinden ayrı tutulması gerektiğini, bir nesneyi soyut ya da somut olarak kısa yoldan adlandırmaya yarayan açıklamaların o nesnenin tanımı olamayacaklarını, ancak bilim adamları ya da sanatçılar tarafından kabul görmüş tanımların ilgili alanda geçerli olabileceklerini ifade etmiştir (Zülfikar, 1991, s.21). Başkan da bu açıdan bakıldığında terimin bir özet tanım olarak düşünülebileceği gibi buna keza tanımın da bir “genişletilmiş terim” olarak ele alınabileceğini söyleyerek, terimin kesin bir anlamı olması ve bu kavramın tüm niteliklerinin belirtilmesi gereği ile de bir tanıma bağlanması zorunluluğunda olduğunu açıklamıştır (Başkan,1974, s.173).

Terim dışındaki herhangi bir anlam ifade eden sözcük, cümle içerisinde yanında duran herhangi bir kelimedenden dolayı anlam açısından yahut görev açısından değişikliğe uğrayabilir, bu durum terimlerde söz konusu değildir. Anlamları sabit olmakla birlikte, cümle içerisinde dahi olsa başka bir anlamda kullanılamazlar. Bir dile ait genel kelimelerin hangi anlama geldiği sözlüğe bakılmaksızın cümle anlamından çıkarılabilir ancak terimlerin anlamları sınırlı ve kendi alanlarına has oldukları için dolayısıyla

terimlerde bu durum söz konusu değildir. Yine terimler bir bilimsel kavram için ve yalnızca o kavramı ifade etmek için kullanılan sözcüklerdir. Aslında bu konu terim olmayan diğer kelimeler için de geçerlidir. Dil içi bir kavrama birden fazla karşılığın bulunması o dilin söz varlığına herhangi bir zenginlik kazandırmaz. Genellikle terimler halkın söz varlığı içerisinde bulunmazlar ancak bazen halk dilinde kullanılan bazı kelimeler bilâhare terim özelliği de kazanmış olabilir. Buna örnek olarak böğürtlen kelimesi bölgesel olarak farklı adlandırmalarla (it üzümü, yer dutu, göğemencik, göğen vb.) anılabilir. Bu adlandırmalar o nesnenin gerçek bilimsel isimleri olmadığı için terim olarak değerlendirilmezler ancak bu kelimeler halk ağzından alınarak terim olarak kullanılabilir. Yine günlük dilde sıkça kullanılan bir kelimenin de terim olarak kullanılması durumu söz konusu olabilir. Örneğin, bıyık kelimesi günlük dilde üst dudağın üzerinde çıkan tüyler/kıllar anlamına gelirken, aynı zamanda “bıyık” bir zooloji ve botanik terimidir (Zülfikar, 1991, s.20-21). Bu sayılanlar da terimleri genel dilden ayıran bazı özellikler olarak sıralanabilir.

Şahin; yeni terimlerin oluşturulabilmesi ya da dilimize geçen yabancı terimlerin Türkçeleşmesi için değişik kaynaklar kullanılabileceğini, bu yöntemlerden bazılarının yeni kelime türetme, genel dilde kullanılan kelimelerden yardım alma, Anadolu ağızlarından kelime alma gibi metotlarla bilim dallarındaki terimlerin karşılanmaya çalışıldığını, ancak yine terimlerin günlük dilden de bazı öğeler içerdiğinden dolayı, terimlerle genel dile ait kelimelerin ayrımının kimi zaman zorluklar doğurabildiğini ifade etmiştir (Şahin, 2006/1, s.124-125). Böyle bir durum için Zülfikar, bir dilci ile bir bilim insanının birlikte çalışmasının gerektiğini ifade etmiş ve terim olarak alınacak sözcüğün ayrıntılı tanımının yapılarak, özelliklerinin de ortaya konması gerektiğini belirtmiştir (Zülfikar, 1991, s.177). Başkan da böyle bir çalışma yapılarak halk ağzından ya da genel dilden alınıp oluşturulmuş olan terimlerin anlamlarının birbirine karıştırılmaması ve genel dildeki sözcük anlamından farkının saptanabileceğini açıklamıştır (Başkan, 1974, s.174).

Daşkiran; terim üretmeyen bir dilin, sanat dili ya da kültür dili olamayacağını, zira terim oluşturamayan bir dilin, soyutlama ve düşünme aracı olmaktan noksan bir dil olduğunu ifade etmiş, ünlü dilbilimci Humboldt’un şu sözünü, ”...Dil, derlenip toplanıp son biçimi verilmiş bir yapıt değil, beşerî ve toplumsal yapıya bağlı / bağımlı bir süreçtir; toplum /

ulus canlı kaldıkça kullanılan dil de canlı ve sürekli kendini yenileme ve yeniden kurumlaştırma çabasında olur.” aktararak bu durumu özetlemiştir (Daşkiran, 2010, s.2.).

1.1. Terminoloji Öğretisi ve Terminoloji Çalışması

“Terminoloji; bilim dalları, sanat kolları ve çeşitli uzmanlık alanlarıyla ilgili kavramları tespit edip bunları adlandırmaya yarayan terimleri türetmeyi, terimlerle ilgili sorunları incelemeyi amaç edinmiş dil biliminin bir dalıdır.”¹

Ersoy, Terimbilimi; uzmanlık alan dili içerisinde bulunan kavramların incelenmesini konu alan ve bunların isimlendirmesini yapan bilim dalı olarak tanımlamaktadır (Ersoy, 2012, s. 37).

Alman Standartlar Enstitüsü ‘nün (DIN)² 2342 nolu standardında; Terimbilim, uzmanlık alan diline ait kavramları inceleyip adlandırılmasını gerçekleştiren bilim dalı olarak tanımlanır. (Ersoy, 2011, s.39)³

İnsanların yaşamlarının her anında kullandıkları tüm kelimeler ile özel bir alana ait her kelime bir terimdir ve Terimbilimin konu alanını oluşturur. Bu denli geniş bir araştırma konusu bulunan Terminoloji yani Terimbilim aslında yüzyıllar boyunca araştırmalara konu olmuş ve kullanılmış, ancak ayrı bir bilim dalı haline gelmesi 19. Yüzyıldan sonra gerçekleşmiştir (Arnzt&Picht&Mayer,2009, s.3). Bazı kaynaklarda Terimbilim’in doğuşunun yazının bulunması ile gerçekleştiğini ve bu keşiften itibaren insanlığın kullanmış olduğu tüm terimlerin bu bilimin araştırma konusu olduğu savunulmuştur. Genç bir bilim dalı olan Terimbilimin inceleme alanına giren birçok farklı bölüm bulunmaktadır. Bilgi aktarımının ilk ve temel ayağı olan Terminoloji; terimleri, kökenlerini, hangi dil ailesine ait olduklarını ve nasıl türediklerini araştırırken, aynı zamanda dünya üzerinde konuşulan binlerce farklı dilin bulunması sebebi ile; diller arası terimlerin toplanması, sistematize edilmesi, terimlerin eşdeğerliğini araştırıp karşılaştırmasını yaparak, standartlaştırılmasını gerçekleştirip son aşama olan

¹ Kaynak için bkz. <https://sozluk.gov.tr/?kelime=terim%20bilimi>).

² DIN: Deutsche Institut für Normung

³ Alman Standartlar Enstitüsü’nün bu standardını Ersoy (2011, s.39)’da (Arnzt&Picht&Mayer, 2004,s.3)’den aktarmıştır.

belgelemede de kullanılır (Arntz&Picht&Mayer, 2009, s.2). Terminoloji çalışmaları çok dilli olabilir. Yine Terminoloji çalışmaları disiplinler arası alanları da kapsayabilir. Özel bir uzmanlık alanının simgelerinden, işaretlerinden yahut sembollerinden de oluşabilir. Bu tür simge, sembol ya da işaretler göstergebilim alanına ait terimler, genel adıyla da terminolojilerdir.

Geçtiğimiz yüzyıldan bu yana teknolojinin geldiği boyut evrensel anlamda iletişim ihtiyacını fazlalaştırmıştır. Uluslararası iletişimde önemli role sahip çeviri ve kaliteli çeviriye duyulan ihtiyaç her geçen gün giderek artmakta, yeni alanların da oluşmasıyla birlikte, aktarım sırasında yaşanan zorluklar terminolojinin ve terminoloji çalışmalarının kabul edilebilir bir çeviri yapmak için ne denli önemli olduğunu vurgulamaktadır.

Barut, kaynak dillere has ve özellikle bazı alanlardaki terimlerin, sözcüklerin ve ifadelerin; kökenbilimsel, anlambilimsel ve yapıbilimsel özellikleri göz önünde bulundurulduğunda bu kelimelerin hedef dile aktarımında bazı eksiklikleri ortaya çıkardığını ve bu eksikliklerin kaynak metindeki ifadelerin aktarımında doğru ve uygun kelimenin bulunması uğraşı içinde ortaya çıktığını, önceleri yalnızca teknik alanlara has olarak çıkan terminoloji ihtiyaçlarının, çeviri uygulamalarında da görülen yetersizlikler sebebi ile gün geçtikçe daha da fazlalaştığını ifade etmiştir (Barut, 2019, s.2).

Teknik iletişiminin geçtiğimiz yüzyıldan bu yana giderek daha önemli hale geldiğini, bu bilgi çağında küreselleşme, makineleşme ve yaşamın her alanında giderek artan teknik terimlerin genişlemesinin söz konusu olduğunu, bu sebeple de giderek sıklaşan yanlış anlaşılmanın sadece uzman olmayan kişiler tarafından değil, aynı zamanda uzmanlar ve farklı konulardaki uzmanlar arasında, hatta bazen de aynı konu alanlarında uzman olan kişiler arasında da görüldüğünü belirterek; anlayış zorlukları ve yanlış anlaşılmaları önlemek için, yeni teknik terimleri ortaya çıktıktan sonra mümkün olduğunca çabuk kavramanın ve anlamlarını kesin olarak tanımlamanın önemli olduğunu, bunun sebebinin ise; her gün daha da fazlasının eklendiği ve halihazırda var olan milyonlarca terimi tanımlamak için kullanılan dilde yalnızca sınırlı sayıda adlandırma ögesinin bulunduğunu belirtmişlerdir (Arntz&Picht&Schmitz, 2014, s.1).

Bu durum da mevcut alan kelimelerini toplayan, sistematize eden ve düzenleyen terminologların işinin gelişmesini, böylece çevirmenlerin çalışmasını kolaylaştırmasını sağlamıştır. Ek olarak Terminologlar uzmanlık alan metnlerinin düzenlenmesi, standardizasyon ve dokümantasyon gibi tek dilli terminolojilerin değerlendirilmesi ve geliştirilmesinde rol alırlar. Farklı dil ailelerine mensup diller arasında bu bilgi transfer süreci direkt olarak gerçekleşmez. Bu durumda dil engelini aşması için mühendislerin ve araştırmaların, uzmanlık alan diline hâkim çevirmenlere ihtiyaçları vardır. Alan çevirmeni transfer sürecinde; dil bariyerini aşarken herhangi bir bilgi kaybı yaşanmamasından sorumludur. Bilgi kaybının önlenmesi için çevirmenlerin ilgili alan terminolojisine aşina olması ve terminoloji çalışma yöntemlerini bilmesi gerekmektedir (Arnzt&Picht&Mayer, 2009, s.2).

Ersoy; alan olarak terminolojinin amacını Arnzt&Picht&Mayer'den alıntılıyarak; terminoloji alanının amacının her bir kavram için sadece bir isim oluşturulmak sureti ile eş anlamlılığı yok etmek olduğunu ifade etmiş ve yine bu konu ile ilgili olarak bir terim oluşturulurken bulunması gereken kriterlerin, Alman Standartlar Enstitüsü'nün "Terimlerde Olması Gereken Nitelikler" başlığı 2330 numaralı standardında belirlendiğini ve bunların belirginlik, kısalık ve ilgili alanın kullanımına yönelik olması olduğunu söylemiştir (Ersoy, 2012, s.38).

Bilim ve teknolojinin uluslararası boyutta açtığı farklı alanlar; bu alanların literatüre katılması ve geliştirilmesi çabası ve teknik gelişmelerin her ülkede aynı oranda ilerleyememesi, ülkeler arası terim açısından dilsel ifade araçlarının azlığı gibi sebepler, metinlerin çeviri seviyesinin zorluğunu arttırmıştır. Bu koşullar da uzman olan çevirmenin yükümlülüklerini arttırmıştır. Ancak doğru bir ön çalışmayla çevirmenin bu çeviri sürecini kısaltması da mümkündür. Burada ön çalışma olarak adlandırılan ise; terminoloji çalışmasıdır. Özel alana ait bir metnin çevirisi (tez içerisinde uzmanlık metinleri diye anılacaktır.) ilgili alana ait kelime çalışması yani terminoloji bilgisi sağlanırsa yapılabilir. Şayet çevirmen; bu süreci ne kadar doğru ve kapsamlı yaparsa yani uzmanlık alan metnindeki kelimelere ve kavramlara ne kadar aşina ise; elindeki metni mümkün olan en kısa sürede tamamlayabilecek ve harcadığı emeği azaltabilecektir (Arnzt&Picht&Schmitz,2014, s.1).

1.2. Terminoloji Öğretisi

Terminoloji Öğretisi hakkında birçok farklı tanım bulunmaktadır. Alman Standartlar Enstitüsü 2342 sayılı standardında “Terminoloji Teorisi Terimleri – Temel Kavramlar (1. Kısım, 1992)”, “Alan dilleri arasındaki terimler ve adlandırmaları” olarak tanımlamaktadır (Arnzt&Picht&Mayer, 2009, s.3).

Felber ve Budin'de (1989, s.96-97) şöyle tanımlamıştır: “Bir kavram sistemi ile ilgili olan terim içeriğinin özelliklerini belirterek bir terimin tanımı” ve ayrıca “kavramsal bir bağlantının dilsel ifadesi, yani bir belirleme veya birleşme” (Chiocchetti&Ralli, 2009, s.99-100).

Terminoloji Öğretisinde bir tanımın ne olduğu ya da ne olması gerektiğine dair farklı yorumlar olsa da ne için olduğu konusunda bazı fikir birlikleri bulunmaktadır. Alman Standartlar Enstitüsü 2330 (1993, s.135) ‘a göre; bir terim tanımlanırken, bir terim sistemi içindeki diğer terimlere atıfta bulunarak tanımlanır ve açıklanır, bu suretle diğer terimlere karşı sınırlandırılmış, böylelikle farklılaştırılmış olur. Bu tanım bir kavrama isim atamanın ve terimleştirmenin ilk temelini oluşturur; bu gerçekleşmeden de ilgili terime uygun isim vermek mümkün değildir (Chiocchetti&Ralli, 2009, s.100).

Yukarıdaki bu yoruma göre de tanımın aşağıdaki ana işlevleri görülebilir (Chiocchetti&Ralli, 2009, s. 99-100):

- Terimin belli bir uzmanlık alanında ve bilimsel ortamda incelenmesi ve analizi,
- Terimin diğer terimlere karşı sınırlandırılması,
- Adlandırılmanın bir terime atanması,
- Terimin, bir terimler sistemi içerisinde sınıflandırılması ve kavramsal ilişkilerin saptanması,
- Eş anlamlılık (olup olmadığının) kontrolü

Terminoloji çalışmaları birçok alanı kapsadığı için multidisipliner olup, özellikle dilbilim ve göstergebilim, uzmanlık bilimi, standardizasyon ve dil planlaması, felsefe, bilgi ve dokümantasyon, bilgisayar dilbilimi ve bilgi teknolojileri ile olan ilişkileri yakındır (Arnzt&Picht&Mayer,2009, s.4).

James Holmes'un 1972 yılında yayımladığı bildirisinde Çeviribilimden özgün bir bilim dalı olarak bahsetmesiyle bağımsız bir disiplin dalı haline gelen, aslında hep var olan ancak sadece kavramlaşmamış olan Çeviribilim'in, terminoloji ve terminoloji öğretisi ile diğer alanlardan çok daha yakın disiplinlerarası bir ilişkide bulunduğu görülmektedir.

Terminoloji Öğretisi; terimleri kavrayabilmek adına özel alan dillerinin ya da alt dillerin kullanımını açısından kelimeler ve onlara uygun adların göstermiş olduğu farklılıkları, terimlerin davranışlarını ve terim hakkındaki bilgileri açıklar. İkinci olarak da yeni sözcüklerin ortaya çıkması sırasında sözcük ve terim oluşumu arasında bulunan nüansları açıklamaya çalışmaktadır. Dolayısıyla alan dili sözcüklerini oluşturmak ve terimlerin eşdeğerliğini saptamak için terminoloji öğretilerine başvurulur (Barut, 2019, s.3).

Terminoloji Öğretisi genç bir disiplin olmakla birlikte, aslında yüzyıllar boyunca araştırmacılar ve bilim insanları terminolojiyi kendi alanlarıyla ilgili ifade biçimlerini sistemleştirmek için kullanmış ve sonunda terminoloji soruları, ilk kez 19. Yüzyılın ortalarında bilimsel olarak söz konusu olmaya başlamıştır. Ancak devam eden bu süreçte önceden de hep kullanıldığı için genç bir disiplin olarak görülmemiştir. O dönemde başlayan makineleşme ve bununla bağlantılı olarak daha da yoğunlaşan mal alışverişi terimlerde standardizasyonu kaçınmaz hale getirmiştir. Terminoloji öğretisinin gelişmesi de böyle başlamıştır (Arnzt &Picht& Mayer 2009, s.3).

Gün geçtikçe daha da hızla gelişen teknoloji, ekonomik ve politik ilerlemeler birçok ürün yahut malzemenin üretilmesine sebep olmakla birlikte artan bu sayı, bu araç gerecin adlandırılmalarında sorunlar yaratmaktadır. Bu durumda düzenli bir şekilde terminoloji çalışması yapılmaz ise; aynı ürünü ifade edebilmek adına birden fazla isim kullanılabilmesi yahut tek bir ad ile birbirinden farklı ürünler belirtilmek istenebilir. Bu gerekçe ile alan olarak terminolojinin ve öğretisinin amacı; her bir kavram için yalnızca bir isimlendirme yaparak, anlamdaşlığı ortadan kaldırmaktır (Ersoy, 2011, s.39).

Aşağıda sunulan örnekte uzmanlar arasında temiz olarak tabir edebileceğimiz düzgün bir iletişim için dilsel standartlaştırmanın ne kadar önemli olduğu açık olarak görülecektir. Sunulacak olan örnek Arnzt&Picht&Mayer, 2014, s.4' den, dolayısıyla Eugen Wüster 'in "Teknolojide, özellikle Elektroteknik'de Uluslararası Dil Standardizasyonu"

çalışmasından alınmıştır. Bu örnek, standartlaştırma öncesi ve sonrası terimlerin adlandırılmasındaki değişiklikleri göstermektedir (Arntz&Picht&Mayer, 2014, s.4).

Tablo 1: Terimlerin Standardizasyondan Önce ve Sonraki Adlandırılmasını Gösteren Tablo

SONRA	Standardizasyondan Önce					
Yuvalı Kama	Kama	Yuvarlak Başlı Kama	Yaylı Kama	Oluklu Kama	Aks Kaması	Gömme/ Girintili Kama
Poyra Yayı	Kama	Yuvarlak Başlı Kama	Yaylı Kama	Yassı Kama	Yay	Yay Uygusu
Kayıcılı Düz Kama, Sürgü Yayılı	Kama	-	Yaylı Kama	Yassı Kama	Yay	Kılavuz Kama
Yassı Kama	-	-	-	Yassı Kama	-	Yüzey Kaması

Kaynak: Arntz&Picht&Mayer, 2014 syf.4

Tabloda, Elektroteknik alanında kullanılan Almanca terimlerin anlamlarının kesinleştirilmemiş, bir kavram birden fazla ismin kullanıldığı halleri “Standardizasyondan Önce” kısmında yer almaktadır. Terimlerin açıklamalarının yapıp, anlamlarının kesinleştirilip, yalnızca belirli bir kavramı ifade edebilmesi adına “Standardizasyondan Sonra” kısmında ise terimleştirilmiş halleri yer almaktadır. Standardizasyondan Önce başlığı altındaki tüm kelimeler artık terimleşmiştir, başka anlamı yoktur ve bu terimler kullanıldığında yalnızca o kavram anlaşılmaktadır.

Treibkeil : Yuvalı Kama
Paßfeder : Poyra Yayılı
Gleitfeder : Kayıcılı Düz Kama, Sürgü Yayılı
Flachkeil : Yassı Kama⁴

Yukarıdaki tabloda aynı anlama sahip kelimeler yatay çizgi doğrultusunda gösterilmekle birlikte; önceden aynı isimlerle adlandırılan ancak farklı amaçlar için kullanılan nesnelere hangi terimlerle adlandırıldığı gösterilmektedir. Standardizasyondan sonra “Treibkeil” olarak adlandırılan nesne, önceleri Keil, Eingelegekeil, Federkeil, Nutenkeil, Achskeil, versenker Keil olarak adlandırılıbiliyorken, bu terimlerin aynı zamanda tamamen farklı bir amaç için kullanılan “Paßfeder” nesnesi için de kullanılabilirdiği tabloda görülmekle birlikte, karmaşıklığa sebep olan bu terimler için dilsel ihtiyaçlar

⁴ Bu tablonun aslındaki Almanca terimler, Türkçe eşdeğerlikleri ile yazılmıştır.

doğrultusunda normlaştırma yapılması zorunluluğu ortaya çıkmıştır. Standardizasyondan önce farklı aletler için aynı terimin kullanılması alandan olmayan kişilerce karmaşıklığa sebep olduğundan; ilgili konuda uzman olmayan kişinin her bir teknik terimin birden fazla içeriği olduğunu da varsayması gerekliliğinden doğan terminoloji normlaştırması ya da standardizasyon, teknik içerik için tek bir ad atanması olarak düşünülmelidir. (Arnzt& Picht&Mayer, 2009, s.4).

Terminolojinin disiplinler arası bir öğreti olduğu düşünülürken; özel alan iletişimin temiz bir şekilde sağlanabilmesi adına; terimlerin bilimsel bir ortamda incelenerek kavram ve terim arasındaki farkı açıkça ortaya koymak, gündelik kelime ile terim arasındaki farkı saptamak, yanlış anlaşılmalara engellemek için terimlerin anlamlarını sınırlandırarak eş anlamlılığı ortadan kaldırmak, alan kelimelerini yani terimleri kendi anlamlarıyla açıklamak, adlandırmak ve uzmanlar için anlaşılır hale getirmek terminoloji öğretisinin görevleridir. Günümüz koşullarında her alandaki iletişimin artması ve bunun sağlanması çabası ile; bilgilerini birden fazla alanla birleştiren çevirmenlerin işleri daha fazla anlam kazanmaktadır.

1.3. Terminoloji Çalışmaları

Günümüzde bilim ve teknolojinin gösterdiği hızlı gelişimi doğrultusunda, artık tüm alanlarda terminoloji çalışmalarına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu sebeple; Terminoloji Çalışmaları tek bir alan ya da birden fazla alanı kapsayıp multidisipliner olabilir. Kurumlar, ilgili birimler, uluslararası iş birlikleri, çevirmenler ya da bilgisayar destekli çeviri programları gibi özel iletişimin gerekli olduğu her alanda terminoloji çalışmaları yapılabilir. Terminoloji Çalışmaları; Terminoloji öğretisinin elde ettiği veriler yardımıyla belirli bir uzmanlık alanı için terimlerin bir araya toplanıp, açıklamalarının yapılması yani terimlerin tanımlanması yahut standartlaştırılması sonrasında da elde edilen sonuçların kullanıcılara sunulması için yapılır. Tez konusunun hukuk terimlerinin karşılaştırılması olması sebebi ile; Sandrini'nin de aktardığı gibi, odak noktada, hukuk metinlerin çevirisi sorunu ve belgelenmiş terminolojinin çevirmenin zor görevini nasıl kolaylaştırabileceği sorusu bulunmaktadır (Sandrini, 1990, s.15). Dolayısıyla terminoloji çalışmalarına giriş ve bu konu hakkındaki detaylı bilgi bir çevirmenin işini kolaylaştıracak en önemli adımdır, denebilir.

Baş; terminoloji çalışmasının tanımının Türk Standartları Enstitüsü'nde kavramların ya da kavrama ait belirtim isimlerin sistemli bir şekilde toplanması, anlamının açıklanması ve sonrasında işlenerek sunulması ile ilgili çalışmaların bütünü olarak tanımlandığını ifade etmiştir (Baş, 2011, s.25).

Terminoloji çalışması, genel ve özel terminoloji öğretisinden türetilen kural ve yöntemlere dayanmaktadır. Alan dili sözcükleri bilimi olarak Terminoloji Öğretisi, konu ve yöntemlerle dilbilimle yakından ilişkilidir, ancak esas olarak sadece mevcut kelime dağarcığına (Synchronie⁵) bakması ve dil tarihi sorularını (Diachrony⁶) büyük ölçüde göz ardı etmesi nedeniyle birbirilerinden farklıdır. Bunun yanı sıra, çoğu dilbilimsel disiplinlerin aksine, terminoloji; teknik dillerin gelişimini, özellikle standartlaştırmak için, dil standardizasyonu (terminolojik standardizasyon) yoluyla etkilemek ister. Disiplinlerarası terminoloji dilbilimden daha çok işe yarar; Dilbilime ek olarak, öncelikle mantık (Logik), bilgi bilimi (Informationswissenschaft), ontoloji (Ontologie) ile her şeyden önce de Uzmanlık bilimi ile yakın bağlantıları vardır, çünkü dil uzmanlık bilgisi her zaman tamamlayıcıdır ve terminoloji çalışması açısından karşılıklı olarak pekiştirir (KÜDES,⁷ 2002, s.13).

Arnzt&Picht&Mayer; terminoloji çalışmasının, terimlerin elde edilmesi, yeniden uyarlanarak işlenmesi yani belgelenmesi olmak üzere farklı aşamalardan ve bölümlerden meydana geldiğinden bahsederek; bu tür terminoloji çalışmalarının amaçlarının, faaliyet alanına da bağlı olarak büyük ölçüde değişkenlik gösterebileceğini, bu sebeple de terminologların genel geçer kabul görmüş bir mesleki profilinin olmadığını söylemişlerdir. Bununla birlikte uzmanlar, önemli ve pahalı terminoloji çalışmalarının gerekli olduğunu ve bu nedenle metodolojik olarak doğru bir çalışmayı gerektirdiği konusunda hemfikirler. Çeşitli alanlarda standart *premsipler(ilkeler)* doğrultusunda çalışmak oldukça önemlidir; böylelikle iş bölümü ve terminolojik veri alışverişi mümkün olacaktır; diyerek yine belirttikler bu ilkelerin Alman Standartlar Enstitüsü 'nün 2342 numaralı "Terminoloji Terimleri- Temel Terimler" standardında "Terimler Bilimi ve

⁵ Senkronik: eş zamanlı

⁶ Diyakronik: art zamanlı

⁷ Konferenz der Übersetzungsdienste europäischer Staaten

isimlerinin uzmanlık alanındaki isimleri" olarak tanımlanan terminoloji teorisi ile geliştirdiklerini ifade etmişlerdir (Arnzt&Picht&Mayer, 2009, s.3).

Sandrini, Rheinstein (1987, s.17)'dan aktararak ; terminoloji çalışmasının kelimeleri değil, terimleri ve içerikleri karşılaştırdığını, fizikçilere, kimyagerlere ya da tıpçılara yönlendirilen soruların dünyanın her yerinde aynı olduğunu ancak teknik ve doğa bilimlerinden farklı olarak; ülkelerin baskın kendi normları bulunması sebebi ile hukuk sistemlerinin soruları, çözümleri, ihtiyaçları ülkeden ülkeye göre değişebildiğini, bununla birlikte; terminoloji çalışmasının, farklı hukuk sistemlerinin terimlerinin de karşılaştırılması olduğunu ifade etmiştir (Sandrini,1999, s.143).

Yine KÜDES'de; terminologların belirli bir uzmanlık alanının terminolojisini tek bir dilde ya da birçok dilde (çeviriye yönelik terminoloji çalışmaları) toplayıp değerlendirdiğini, teknik kelimeleri kaydedip, gerekirse teknik terimleri tanımlayarak terminolojik tanım yaptıklarını veya yenilerini oluşturduklarını ve terminoloji derlemelerinde/listelerinde terminolojileri bir araya getirdiklerini ifade ederek; yapılan bu çalışmanın özellikle sistematik terminoloji çalışmasının sonuçları ile teknik kelime listeleri, sözlükler veya uzmanlık alan sözlükleri (terminolojik sözlükbilim, terminografi) kullanıcılarının hizmetine sunulmakta olduğunu veya bunlar terminoloji veritabanlarından temin edilebileceğini belirtmişlerdir (KÜDES, 2003, s.13).

Acımaz'da alanında uzman olan terminologların; hali hazırda bulunan terminolojik verileri değerlendirip, gerekirse bu terimler için yeni veriler oluşturduğunu ifade etmiş, buna örnek olarak da kavramsal ilişkileri tanımladıklarını, bunları da kavramsal sistemleri çözmek için kullandıklarını, bunu bazen tek dilde bazen de çok dilli olarak yapıp, kavramsal sistemleri tanımlayıp karşılaştırdıklarını, böylelikle bir konu ve onun terminolojisinde uzman olduklarını açıklamıştır (Acımaz, 2019, s.9).

Terminoloji çalışmaları; bilim ve tekniğin geldiği son durum göz önüne alındığında; gittikçe zorlaşan ve daha karmaşık hale gelen metinlerle uğraşması gereken çevirmenin kaynak metni gerçekten anlayabilmek ve erek dile de doğru bir şekilde aktarabilmek için çeviri evresinde işini kolaylaştırabilmesi adına oldukça önemlidir. KÜDES'den derlenecek olursa; Terminoloji çalışmalarının sonucunda terimler listesi, yani terimce

elde edilir. Üç aşamada gerçekleşen terminoloji çalışmalarının baş evresi, hazırlıktır. Sonrasında ise; veri toplama ve bunun analizi ve erek metin kullanıcıları için doğru karşılığını (eşdeğerliğini) bulma gelir (KÜDES, 2003, s.13). Çevirmen; uzmanlık alanına ne kadar hâkim ve uzmanlık alan kelimelerine ne kadar aşina ise; çeviriyi daha kısa sürede tamamlayıp, hedef dile mümkün olan en yeterli şekilde aktarabilecektir. Bu sebeple bu evre aslında zor değil, aksine bir çeviriye yön veren hazırlık ve çeviriyi kolaylaştırma aşamasıdır.

1.4. Hukuk Çevirileri Açısından Çok Dilli Terminoloji Çalışmaları

Çok dilli terminoloji çalışmaları bir metindeki terimlerin karşılıklı eşdeğerliliğin sağlanması ve listesinin yapılması ile olabileceği gibi, kavram ve terimlerin birbiriyle ilişkisini de inceleyebilir.

Önceki bölümlerde terminoloji öğretisinin gelişimi, terminoloji çalışmalarının ne olduğu ve nasıl yapıldığından ve çevirmenler için ne anlama geldiğinden bahsedildikten sonra; bu bölüm çok dilli terminoloji çalışmaları hakkında bilgi verilecektir. Çünkü tezin özünde; iki dil arası hukuk özel alanında belirli bir terim için uygun eşdeğerliği bulmak amacıyla terminolojileri karşılaştırmak bulunmaktadır.

Terminoloji çalışmalarında aktarım sorunları, hemen her alanda bulunmakla birlikte; her devletin kendine özgü hukuk sistemi bulunması, bunun da aktarılırken iki farklı kültürün hukuk dilleri arasında eşdeğerliğinin bulunması gerekliliğinden dolayı, bu aktarım sorunları hukuk alanında daha fazla ortaya çıkmaktadır. Bu devletlerin hukuk sistemlerinin farklılığından dolayı da terminoloji ön çalışmaları yalnızca dilbilimsel bir aktarım değil, aynı zamanda da yasal bir görevdir ve terminologların bu hukuk sistemlerindeki farklılıklara da dikkat etmesi gerekir (Arntz&Picht&Schmitz, 2014).

Çok dilli terminoloji çalışmalarındaki çevirmen için öncelikli amaç; erek metnin işlevini açıklığa kavuşturmadır. Terminolojik kararlar için ihtiyaç duyulan sorular, yalnızca alıcılar ve erek metne karşılık gelen işlevi belirtilerek yanıt bulabilir. Aynı hukuk sistemini kullanan farklı diller arasında yapılan çeviriler (örn. İsviçre, Belçika, Güney Tirol) ile farklı hukuk sistemini kullanan farklı diller arası çevirilerde önemli ölçüde

farklılık vardır. İlk durumda yani aynı hukuk sistemini kullanan farklı diller arasında çeviri yapmak daha kolaydır. Çünkü kavramsal eşdeğerlik söz konusudur. Buradaki sorunların genellikle dil düzeyinde olacaktır (Sandrini, 1996, s.142). Yine Sandrini bu duruma Güney Tirol örneğini vermektedir. Güney Tirol, yüzyıllar boyunca Avusturya'nın himayesinde bulunmuş ancak birinci dünya savaşından sonra İtalya'nın himayesine geçmiştir. 1920li yıllarda da İtalya'nın özerk bir bölgesi sayılmaya başlanmıştır. Burada halkın çoğunluğu Almanca konuştuğu gibi, yine yerel halk tarafından İtalyanca da bilinir. İtalya'nın özerk bölgesinde bulunduğu için de İtalyan Hukuk sistemine dâhildir. Yine yukarıda açıklanan sebepler ile de halen Avusturya hukuk terminolojisi bazı kavramsal farklılıklara rağmen kullanılabilir. Dolayısıyla böyle bir sistemde amaçlanan amacın; azınlık dilini koruma ve teşvik etmeyi ön planda tutan dil politikası hedefiyle, İtalyan hukukunun Almanca olarak da konuşulabileceği bir hukuk dilinin tanıtılması olmalıdır ve bu hedef, kesinlikle İtalyancadan "çevirilmiş" bir hukuk diliyle değil, ancak zaman içinde gelişen bir hukuk dilinin benimsenmesiyle gerçekleştirilebilir. Bunun için; İtalyan ve Avusturya hukuk kurumları arasındaki kavramsal farklılıklar içtihatla bulunabilir (Sandrini, 1996, s.142).

1.5. Terminoloji ve Çeviribilim

Eruz, alan dili üzerine yapılan çalışmaların çeviri eğitiminde kaynak ve hedef metni çözümlerken yardımcı olacağını bu nedenle de bu çalışmaların öncelikle çeviribilimi, sonra da çeviri eğitimini doğrudan ilgilendirdiğini ifade etmiştir (Eruz, 1999, s.60). Önceki konularda, Çeviribilim'in, Terminoloji ve Terminoloji Öğretisi ile diğer alanlardan çok daha yakın disiplinlerarası bir ilişkide bulunduğu açıklanarak, terminoloji ve çeviribilimin ortak noktası olan dil ve dilbilim arasındaki bağları ve ikisinin de uygulamalı dil etkinlikleri olması, bu iki ayrı alanın iletişimde önemli rol oynamaları, ikisinin de aslında hep var olan ancak şimdilerde gelişen iki ayrı saha olması, aralarındaki bağın incelenmesini gerektirmiştir.

Odacıoğlu&Odacıoğlu, James Holmes'un "Çeviribilimin Adı ve Doğası" başlıklı bildirisi sonrası çeviri etkinliğinin bilimsel bir mevkiye ulaşması yolunda önemli bir adım atılmış olduğunu, 70'li yıllardan bu zamana da çeviri etkinliğinin dilbilim, felsefe, sosyoloji,

sosyalbilimler vb. alanlarla da ilişkide bulunmasından dolayı disiplinler arası bir bilim dalına dönüştüğünü ifade etmiştir (Odacıoğlu&Odacıoğlu, 2018, s.1-3).

Ersoy, Terminoloji biliminin genç bir disiplin olduğunu, aslında yüzyıllar boyunca bu alanla ve getirdiği sorunlarla ilgileniş olsa da bir alan olarak görüp sistematik bir şekilde ilgilenmenin 19. Yüzyıldan itibaren başladığını belirtmiştir (Ersoy, 2011, s.39). Yine benzer bir açıklamayı Barut, Cabre(2000)'den alıntılararak; kısmen de olsa yeni akademik alanlar olan Çeviribilim ve Terminoloji'nin yüzyıllardır uygulamalı dil faaliyetleri olarak varlıklarını sürdürdüklerini aktarmış, bununla birlikte her iki alanın da disiplinler arası bir boyuta sahip olduğunu, birbirinden farklı olan yönlerinin ise; terminolojinin özel bir uzmanlık alanına özgü terimlerin oluşturulması maksadı taşıyan bir araç olduğunu, ancak çevirinin mesaja ve onun iletilmesine odaklandığını, bu durumda çevirmen için terminolojinin teknik bir alana özel metindeki mesajın eksiksiz ve doğru bir biçimde iletilip, iletişimin sağlanması için başvurulmuş bir araç olduğunu belirtmiş ve terminoloji çalışmalarının önemli role sahip uygulama alanlarından birinin de Çeviribilim olduğunu ifade etmiştir (Barut, 2019, s.51).

Barut da Sager (2001)'den alıntılararak; Çeviribilim açısından ele alındığında terminolojinin, uzmanlık alanlarında terimlerin düzenlenmesi, terimlerin oluşturulması ve standartlaştırılması ve makine sistemlerinde terminolojinin temsili olmak üzere dört farklı uygulama alanı olduğunu, bu disiplinin bahsedilen uygulama alanları arasında terim standardizasyonunun, uzmanlık alanlarında yapılan çevirinin nitelikli ve tutarlı olmasını sağlaması için önemli olduğunu ifade etmiştir (Barut, 2019, s.51).

Teknolojinin bu denli gelişmesiyle alışılmışın dışında çeviriye ihtiyaç duyulan birçok alan ortaya çıkmıştır. Bu durumda mütercimlerin sahip olması gereken niteliklere yenilerini eklemiş, sürekli kendini ve bilgisini güncellemek zorunda olan çevirmenin işini kolaylaştırmak için de bilgisayar destekli çeviri programları geliştirilmiştir. Bunlar; çeviri bellekleri, terminoloji veritabanları, makine çevirisi programlarıdır.

Çeviribilim içerisinde makine çevirisi terminoloji çalışmalarının uygulama alanı açısından öne çıkmış ve oluşturulan veri tabanları sayesinde terminolojiler bir araya toplanmış, böylelikle makine çevirisinin olabildiğince az insan çevirisinden destek

alması, insanların da çeviri yaparken bu makine çevirilerinden maksimum düzeyde fayda sağlanması hedeflenmiştir (Barut,2019, s.51).

Teknik çevirilerde çevirmenlere oldukça kolaylık sağlayan terminoloji yönetim araçları; özel bir alandaki terminolojinin saklanmasına, yeni terimlerin oluşturulmasına ve bu terimlerin güncellenmesine olanak sağlayıp çevirmenlerin işini oldukça kolaylaştırmaktadır. Çevirmenler her bir çeviride yeniden terminoloji donesi toplamaya ihtiyaç duymadan, bu araçları kullanarak erek metindeki karşılıklarını kolaylıkla bulabilir (Balkul, 2015, s.27).

BÖLÜM 2: ALAN DİLİ

Günlük hayatımızda birçok farklı dili kullanırız. Örneğin; evde arkadaşlarımızla sohbet ederken ortak dili, haber portallarında haber başlıklarını, bildirimleri ya da raporları okurken medya/haber dilini, üniversite ortamında gerçekleştirdiğimiz konuşmalarda ise (örneğin; dekanlar, dekan vekilleri ya da yardımcıları yahut danışmanlar ile konuşurken) resmî dili kullanırız. Öğrenim hayatımızda dilbilim ya da edebiyattan metinler okuruz. Yaşamımızın farklı alanlardaki bu dil ihtiyacı “çeşitlilik” olarak adlandırılır. Belirli bir alan için kullanılan dil de alan dili olarak adlandırılır. Alan dili de dilsel bir çeşitlilik olarak sayılır (Kontutyè, 2017, s.6).

“Çeşitlilik, dil dışı parametreler kullanılarak daha ayrıntılı olarak tanımlanabilen dilbilimsel bir sistemdir. Çeşitlilik alan olarak, sonrasında bir diyalekt olarak ya da işlevsel açıdan teknik veya alan dili veya sosyolojik olarak bir sosyolekt olarak tanımlanabilir.” (Veith 2012, s.14'den aktaran Kontutyè, 2017, s.6).

Günümüzde bilim ve teknolojinin ulaştığı seviye, seneler öncesinin bugün için beklentilerini aşmış ve tabir-i caizse bir patlama yaşamıştır. İki farklı kültür arasında kurulacak köprü, dünyanın herhangi bir yerinde üretilmiş olan teknolojinin kıtalar arası paylaşılarak kullanıma sunulması, uluslararası platformda ülkelerin birbirileri ile yaptıkları işbirlikleri, farklı ülkelerde gerçekleşen olayların diğer dünya ülkeleri tarafından duyulması ve aynı zamanda anlaşılabilmesi, farklı sistemlerin (hukuk vb.) karşılaştırılması, aktarılırken eşdeğerliğin bulunması gibi giderek artan bu dil ihtiyaçları doğrultusunda gelişen alan dili bazen “teknik dil” bazen de yalnızca “uzmanlık dili” olarak adlandırılmaktadır ve alan dilini kullanarak aktarımı sağlamakta görevli kişiler uzman çevirmenler yahut tercümanlardır. Burada uzman olarak bahsettiğimiz çevirmen'e uzmanlık vasfını yükleyen ise; belirli bir kavram, konu ve alanın terminolojisine, sistemine ve yöntemine hâkim olmasından kaynaklanmaktadır.

Yakın geçmişten bu yana alan diline ilişkin birçok farklı tanım yapılmıştır. Bu tanımlar için (Möhn 1980, s.352), (Sandirini, 1996, s.11) (Hoffmann, 1976, s.170) (Ersoy, 2012, s.30) incelenebilir. Lakin herkes tarafından görüş birliği sağlanarak kabul görmüş net ve belirlenmiş bir "Uzmanlık Dili" tanımı yoktur. Uzmanlar tarafından yapılan bu tanımlar incelendiğinde her bir söylemin merkezinde; teknik dillerinin ortak dilden farklı bağımsız bir dil olmadıkları, sadece ortak dilin belirlenmiş alanlarına has, sınırlı kullanım biçimleri

oldukları bulunmaktadır. Bu tanımlardan; uzmanlık alan dillerinin, ilişkilendirildikleri alana bağlı şekilde, ortak dil içerisinde seçilmiş kelimeler sentaktik yapılar oldukları ve dilin işlevsel özellikler ile de başka alanlarda başka dil kullanımları sonucu ortak dilden doğan ve gelişen, ilgili alanlarda da dolaysız, kesintisiz ve eksiksiz bir anlaşma sağlayan dilsel iletişim araçlarının tamamı olarak adlandırılabilir (Gündoğdu,1995, s.427-428).

Hoffman da teknik dilin, bu alanda çalışan kişiler arasında iletişimi sağlamak için profesyonel olarak sınırlı bir iletişim alanında kullanılan tüm dilsel araçların toplamı olduğunu ifade etmiştir (Hoffmann, 1985, s.53).

Zülfikar, terimleri sanat, meslek, bilim gibi özel alanların özel kelimeleri olarak tanımlamasından, terimlerin alan dili sözcükleri olduğu anlaşılmaktadır. Aynı zamanda terimlerin genel dilde kullanılan diğer kelimelerden ayrı birtakım özelliklerinin var olduğunu, genel dilde kullanılan kelimelerin eş anlamlılarının bulunabileceğini ve yanında bulunan kelimeye göre anlamca yahut görevce değişikliğe uğrayabileceğini, ancak alan sözcüklerinin yani terimlerinin anlamlarının yalnızca o kavrama özel ve sınırlandırılmış olması sebebi ile bu durumun söz konusu olmadığını, cümle içinde kullanılsalar dahi farklı anlamlarda anlamayacaklarını, çünkü anlamlarının sınırlandırılmış olması sebebi ile yoruma kapalı olduğunu ve karşıladığı kavramı kesin bir şekilde bildirdiklerini açıklamıştır (Zülfikar,1991, s.20). Bu açıklamalardan hareketle; terimlerin teknik dili ifade eden kavramların karşılıkları olduğu, tek başına yahut cümle içinde kullanılsalar bile yalnızca tanımladıkları kavram olarak anlaşılacakları, farklı bir anlam ifade edemeyeceklerini, çünkü anlamlarının kesin ve sınırlandırılmış olduğu, böylelikle genel dilde kullanılan kelimelerden farkı net olarak açıklanmış olmaktadır.

Uzmanlık dili çevirilerinde çıkabilecek olan sorunların giderilmesinde çevirmenin en büyük yardımcılarından biri terminoloji çalışmalarıdır. Bu yönden bakıldığında, çevirmen açısından hayati önem taşımaktadır denebilir. Çevirmenin kendi uğraşısıyla oluşturduğu bu terimceler, çalışmanın mikro ve bireysel kısmını oluşturmaktadır (Acımaz, 2019, s.11).

Yine Gülmüş&Erbek; terminoloji sorunlarının özellikle uzmanlık alan iletişiminde görüldüğünü, iki dil arası terimlerin anlam bazında eşdeğerliğinin bulunamaması gibi

bazı zorluluklar ortaya çıktığını, bu zorluğu giderme de Arntz'ın 'tanımlama' olarak adlandırdığı işlemin büyük rol oynadığını, terim tanımları oluşturulurken bazı ilkelere dikkat edilmesi gerektiğini, tanımların kısa ve ilgili terimin tüm ayırt edici özelliklerini net bir şekilde yansıtması gerektiğini ifade etmiştir (Gülmüş&Erbek,2017, s.935).

Vermeer, uzmanlık alan terimlerinin yabancı sözcüklerden oluşturulmasını savunmakla birlikte bu durum için birkaç neden belirtir; öncelikle yabancı dile ait bir sözcüğün, gündelik dilde kullanılan başka bir kelimeyi anımsatma ihtimalinin çok daha düşük olduğunu, zaten terminoloji öğretisinin en önemli kıstaslarından birinin her bir nesne ya da olguya bir isim verip çağrıştırmayı engellemek olması sebebi ile yabancı kelimelerden oluşması gerektiğini söylemiş, ikinci neden olarak da yabancı sözcüklerin uluslararası sahnede iletişimi kolaylaştıracağını açıklamıştır (Ersoy, 2012, s. 39).

Alman Standartlar Enstitüsü 2342 sayılı norma göre, Terminoloji; "bir uzmanlık alanındaki tüm terimler ve onların adlandırmaları" olarak tanımlanır. Bu tanım, terminolojinin alan dilinin bir parçası olarak anlaşıldığı anlamına gelir. Alan dilinin yanında, belirli bir dilin tüm teknik ve ortak dil ifade araçlarının tamamını temsil eden ortak dil de bulunmaktadır. Bu nedenle de ortak ve teknik dil arasında bir karşılaştırma vardır (Sandrini, 1996, s.4).

Ortak dil ise; bir topluluk içerisinde ya da uluslar arasında kullanılan ve bir iletişim aracı olarak kabul edilen, bunun yanında üst dil olarak da resmi yazışmalar ile edebiyatta kullanılan dildir. (İlkhani, 2013, s.169).

Alman Standartlar Enstitüsü'nün 2342 sayılı normuna (1991) göre; alan dili, ilgili uzmanlık alanında açık ve çelişkisiz bir iletişimi amaçlayan ve işleyişi tanımlanmış bir terminoloji tarafından kararlı bir şekilde desteklenen dil alanıdır (Sandrini, 1996, s.12).

Buradan hareketle; alan dili araştırmaları, belirli bir alan için kullanılan dilin özelliklerini araştıran bilim dalıdır. Uzmanlık dili, ortak dil ile karşılaştırıldığında aralarındaki en büyük fark; uzmanlık dilinin alana hâkim olmayanlar dışında anlaşılacak olan özel teknik terimleri ve kavramları bulundurmasıdır. Bu yüzden ki teknik çevirileri açıklamak ve aktarmaktan çevirmenler sorumludur (Sandrini, 1996, s.11).

Uzmanlık alan çevirilerinde çevirmenin detaylı koşut metin ve terimce çalışması yaparak, özel alan terimleriyle yoğun bir ilişkide bulunması mecburdur. Terimler burada bilimsel araçlar olarak görülmekle birlikte, aynı zamanda yeni bilgileri ve bu bilgileri doğru ifade etmede ve güvenilirliği sağlamada büyük role sahiptir. İleriki dönemde ve diğer çalışmalarda kullanılacak bu bilgiler terimler yoluyla iletilir ve diğer araştırmacılar tarafından da aynı şekilde anlaşılırlar (Acımaz, 2019, s.11).

Buradan hareketle; uzmanlık metinleri de belirli bir teknik alana has, belirlenmiş bir örgü içerisinde ve o alana özel kavramlar kullanılarak oluşturulan ve belirli bir uzman kiteleye hitap eden metinler olarak tanımlanabilir (Eruz, 1999, s. 56).

2.1. Alan Dili Olarak Hukuk Dili ve Özellikleri

Tezin özü hukuk metni oluşturma geleneklerini ve hukuk terminolojisini karşılaştırmak olduğu için; çalışmanın odak noktasında “Hukuk Dili” bulunmaktadır. Hukuk alanı kendi jargonuna sahip olduğu ve kapsamlı bir terminoloji bilgisi gerektirdiği için alandan olmayan kişilerce kolaylıkla anlaşılamamaktadır. Bu anlaşmazlıkları ortadan kaldırmak, meslekten olanlar (uzmanlar) arasında alan içi iletişimi, meslekten olmayanlar arasında da dış iletişimi doğru bir şekilde sağlayabilmek, başka bir dile bu bilgileri aktarabilmek yani çeviri yapabilmek ve çevirmenin kendi işini kolaylaştırması adına gerek geniş terminoloji bilgisiyle gerekse hukuk bilgisi açısından yeterliliği ile çevirmenler alanında uzman olmalıdır.

Arnzt, Strömholm (1976, s.26)’dan şöyle aktarmaktadır; dil ve hukuk arasında oldukça yakın bir ilişki vardır: Hukuk dil yoluyla yaşar. Dil; hukukçular için ilk ve belki de tek çalışma aracıdır. Mincke (1991, s.446)’nin ise bunu bir adım daha öteye götürdüğünü, dilin hukukla uğraşanların yalnızca üzerinde bulunduğu bir zemin ya da araç olmak dışında, içinde bulunduğu ve hareket ettiği bir ortam olduğunu, dil ve hukuk arasındaki zorluğun sadece belirli durumlarda ortaya çıkmadığını, hukuk alanında yapılan her şeyde ortaya çıktığını ifade etmektedir (Arnzt, 2001, s.206).

Sandrini; yasal yönetmeliklere ve kanunlara erişimin sadece dil yoluyla mümkün olduğunu, hukukun dilsel ifadelerle konuşulup tanımlanabileceğini, hukuk dilinin ortak

dille ilişkisinin çok yakın olduğunu, bu sebeple bünyesinde ortak dile ait birçok kelime barındırdığını söylemiş, buna karşın alan olarak hukuk için sadece ortak dil unsurlarının yeterli olmadığını, dolayısıyla hukuk alanının da kendine has bir terminoloji geliştirdiğini ifade etmiştir (Sandrini,1996, s.11).

Neumann (1992, s.113)'de; ortak dilde kullanılan terimlerin hem alan dilinde hem de hukuk dilinde kullanıldığını açıkça ifade etmektedir. Ancak burada açık bir sınırlama gerekmektedir. Bu yüzden terime genel olarak değil hukuki bağlamda “hukuki anlamı” sorulur. Bu da aynı terimin genel bağlamda ya da hukuki bağlamda farklı anlamları olduğunu gösterir (Sandrini, 1996, s.16).

Öncü, resmi dil, mahkeme dili ya da hukuk dilinin temelinde aynı dil yapısının bulunduğunu, hukuk dilinin şekil olarak günlük dilde kullanılan kelimelerle örtüşen ifadeler içerse de semantik açıdan sapmalar gösterdiğini belirterek, hukuk dilinin günlük dille bu kadar benzeşmesinin sebebinin, kanunların ve kararların topluma yönelik olmasından dolayı olduğunu, dolayısıyla hukuk dilinin özünde toplum dilinin özelliklerini taşıması gerektiğini vurgulamıştır (Öncü, 2013, s.78).

Alan olarak hukukun ülkelerin kültürlerinden ve kullanılan ortak dilden etkilenecek oluştuğunu, terimlerin ortak dil ile benzeştiğini ancak hukuk alanının zamanla özelleşerek kendi jargonunu oluşturduğunu, yine ortak dilden farklı olarak her ülkeye ait farklı cümle yapılarının bulunduğunu Mutlu, Groffier (1990, s.319)'den; uzmanlık alanı olarak hukuk dilinin bulunduğu ortamın ve bulunduğu sosyal düzenin yansıması olduğunu bu sebeple de her ülkenin kendine has bir hukuk dili bulunduğunu, dolayısıyla bu alanda yapılan çevirilerde sadece bir dilden diğer dile değil, bir hukuk sisteminden diğer bir hukuk sistemine çeviri yapıldığını aktarmış; buradan hareketle de hukukun sosyal ve kültürel bir olgu olduğunu ve içinde bulunduğu toplumdan izler taşıdığını ifade etmiştir (Mutlu, 2012, s.23).

Hukuktan farklı olarak teknoloji belirli bir kültüre ve dil topluluğuna ait değildir. Buna karşılık; hukuk tanım gereği belirli bir devlet sistemine ve dolayısıyla bir (veya daha fazla) resmi dil(ler)e bağlıdır, böylelikle genelde hukuk karşılaştırması ve dil karşılaştırması bağlantılıdır (Arnzt, 2001, s.75).

Eruz, Stolze'den alıntılıyarak, özel alan olarak hukuk dilinin iki farklı hedef kitlesi bulunduğunu, bunlardan birinin alanda uzman olanlar, diğerrinin ise uzman olmayanlar olduğunu aktarmış; yine aynı bağlamda Otto'nun da hukuk metnlerin, yasa dili, resmi dil, hüküm dili, bilim dili, bilirkişi dili ve resmi dil konuşulan kurumlarda vatandaşlar ile iletişim halinde kullandıkları dil olarak altı farklı alt başlıkta topladığını söylemiştir (Eruz,1999, s.69).

Yukarıdaki tüm düşüncelerden yola çıkıldığında özel alan olarak hukukun kültürlerin değerlerinin bir sonucu olarak ortaya çıkan bir vakıa olduğunu, buradan hareketle hukuk çevirileri yapılırken kaynak dilden direkt olarak aktarım yapılamayacağını, kapsamlı bir bilgi birikimi, terminoloji ve hukuk söylemine hâkimiyet söz konusu olduğu açıktır. Aynı zamanda herhangi bir ülkeye ait hukuk dili kendi içinde birden fazla dili barındırabildiğinden ya da ortak dilde kullanılan kelimelerin farklı anlamlarını içerdiğinden alandan olmayan kişilerce anlaşılammakla birlikte uzmanlar için bile oldukça karmaşıktır. Hukuk çevirilerini zorlaştıran bu etmenler yukarıda bahsedilenler dışında; kimi zaman hukuk diline resmiyet kazandırmak adına çok fazla eski dilde kullanılan kelimelerin kullanımından(Türkçe'de Arapça ve Farsça kullanımı)(Altay, 2002, s. 29), kimi zaman virgülle ya da bağlaçlarda birleştirilen uzun cümle yapılarından (almancada relativ cümle yapılarından), edilgen cümle yapılarından (almanca passiv cümle yapıları) (Altay, 2002, s. 15-20), birinci ve ikinci tekil şahıs kipinin çok az kullanılması(almancada 'unpersönlicher stil' olarak adlandırılmaktadır.) ya da hiç kullanılmamasından (Aydemir, 2010,s.27) farklı dillerdeki hukuk metnlerinin içeriğine göre kullanılan zaman farklarından (Kara,1999,s.2), net bir şekilde anlaşılmmayan kelimelerin ya da kavramların kullanımından, kültüre özgü dizgelerin aktarımı sırasında oluşan kavram boşluklarından kaynaklanabilmektedir.

Bu durumlar tez için seçilen Türkiye ve Almanya açısından ele alındığında; Almanya'nın hukuk sistemi hem dil hem de hukuk açısından doğal tarihi sürecini izlemiş, Türkiye'de ise İslam hukuku yerini Cumhuriyetin ilanı ile batılı hukuk sistemlerine ve batılı dillerden yapılan hukuk çevirilerine bırakmıştır. Bu iki dil arasında yapılan karşılaştırmalar sonucunda da batı dillerinden direkt olarak alınan yasa metnlerinin zaman darlığı sebebi ile uygun olmayan bir biçimde, yani kaynak dilin söz dizimine göre Türkçe'ye aktarılması

sonucu karmaşıklıklara sebep olmuştur. Tüm bu durumlar da Türk hukuk dilinde çeviriyi zorlaştıran faktörler arasındadır (Eruz, 1999, s.78-79).

Eruz hukuk metnlerinin “belgesel” bir nitelikte olduğu için; bilgilendirici işlevini ve çeviri ortamını da dikkate alarak betimlemiş ve hukuk metnlerinin işlevlerinden bahsetmiştir. Eruz’a göre; hukuk metnlerinin belgesel niteliği sebebi ile hukuk metinleri başka işlemlerin başlamasını da sağlar. Başka işlemleri başlatan bu görevi niteliğiyle hukuk metnlerinin bu düzenleyici işlevini Eruz; “hukuk metnlerinin zincirleme işlevi” olarak adlandırmıştır. Hukuk metinleri kapsamına giren çok fazla sayıda metin bulunması; çevirmene kaynak metni hangi bağlamda çevirdiğini sorgulatır. Çok basit bir mektup metni bile hukuk metni vasfı taşıyorsa; çok daha ayrıntılı bir şekilde ve dikkatle çevrilmek zorunluğundadır. Yine metnin içerdiği her bir bilginin hukuki açıdan taşıdığı önemin sorgulanarak çevrilmesi söz konusudur. Eruz; hukuk metinlerinde birbirini takip eden evraklar silsilesinden bahsederek; hukuk metnlerinin bu özelliğini “hukuk metinlerinde katmanlılık” olarak terimleştirmiştir. Bu duruma da birbirini takip eden evraklar silsilesinde oluşan şirket tüzüklerini örnek olarak göstermiştir. Şirket tüzükleri öncelikle noter tarafından tasdik edilir. Dolayısıyla bu evrakta ilk katman noterin matbu kağıdıdır. İkinci katman ise; tüzüğü içeren metin ve tarafların imzalarından oluşup, son katmanı ise noterin bu belgeyi düzenlediğine ilişkin kimlik bilgilerinin tasdiğidir. Çevirmen ise; konuya hâkim olup bu silsileyi takip eden ve doğru bir şekilde aktarabilen kişidir. Yine Eruz hukuk metnlerinin gruplar halinde işleme konulduğundan bahsederek; üniversiteye kayda giden bir öğrencinin zorunlu bir grup evrak ile bu işlemi gerçekleştirebileceğini; çeviri metinlerin de erek ülkelerde işleme girerken yine aynı şekilde grup olarak işlem gördüğünü, çevirmenin de bu silsileye ait bir evrakı çevirirken silsile evraklarının tümünün de çevirmesi gerektiğini ifade etmiştir (Eruz,1999, s.98-113).

Bu bölümde hukuk dilinin alan diline ait olduğu, dolayısıyla kendine ait bir söyleminin bulunduğu ve bu söylem içerisinde anlamayı ve çeviriyi zorlaştıran karmaşık etmenlerin de olduğu gösterilmiştir. Hukuk metnlerinin işlevlerini tasvir eden özellikleri bilen çevirmen ise; çeviri silsilesini nasıl takip edeceğini bilir ve böylelikle çeviri sürecini en doğru ve kolay şekilde gerçekleştirebilir. Gelecek bölüm; hukuk alanından yapılan çeviriler ve bu çevirileri yaparken karşılaşılan zorlukları betimler nitelikte olacaktır.

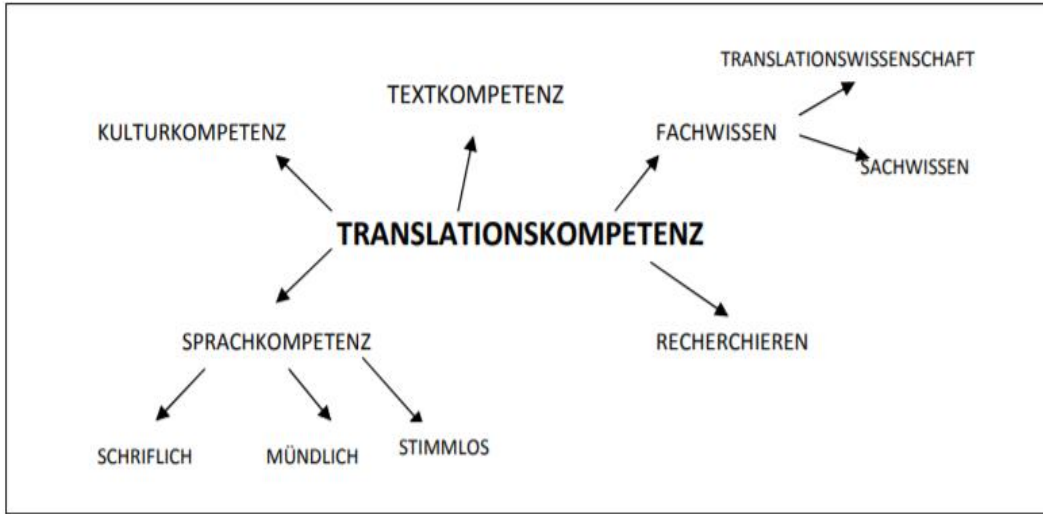
2.2. Hukuk Alanında Yapılan Çevirilerde Hukuk Dilinin (Yasa Dili Özelinde) Özellikleri Sebebi ile Karşılaşılan Zorluklar

Bu bölümde hukuk dilinden yapılacak olan çevirilerde dikkat edilmesi gereken hususlarla birlikte; bu disiplinde yapılan çevirilerde karşılaşılan zorluklardan ve metin çözümlemesinin nasıl yapılması gerektiğinden bahsedilecektir. Disiplinlerarası çalışılacak ve iki dilli karşılaştırma yapılacak bu tez çalışması için seçilen diller Almanca ve Türkçe'dir. Dolayısıyla hukuk alanında yapılan çevirilerde karşılaşılan zorluklar bu iki dil ekseninde açıklanacaktır.

Önceki bölümlerde detaylıca bahsedilmiş olan, Çeviribilimin ve Terimbilimin küreselleşmenin etkisiyle geldiği son konumun, çevirmene dil yetisi dışında sahip olması gereken başka vasıfları da yüklediği açıklanmıştır. Bu iki alanın çevirmene sunduğu olanaklar dışında artık çevirmenin başarısını salt dil bilgisi ve bunun aktarımı değil, çalıştığı disiplinlerarası alanda sahip olduğu bilgi düzeyi ve aktarım yapacağı kültürler hakkındaki bilgisi de etkilemektedir.

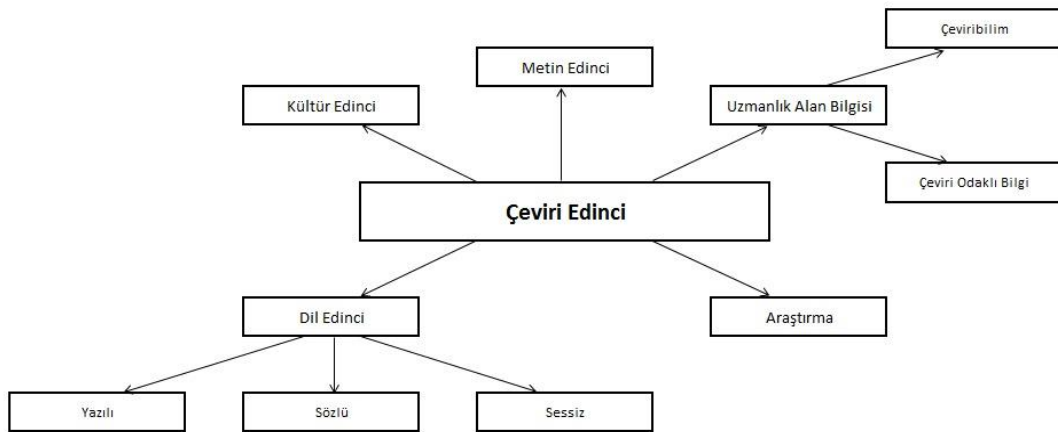
Koşut metin çalışmaları yapılmaksızın yalnızca kaynak odaklı ve kaynak metnin üslubunun dikkate alınarak yapılan çeviri çalışmaları hedef ülkede işlev kazanamaz, dolayısıyla orada yeniden bir çeviri yaptırılması söz konusu olur (Eruz, 1999, s. 65). Buna bağlı olarak herhangi bir uzmanlık alanında çalışan çevirmen, çalıştığı disipline ait terminoloji bilgisi dışında bir bilgiye sahip değilse ya da çalıştığı kültürlerin getirilerini bilmiyorsa, yaptığı çeviri maalesef ki yeterli sayılamayacaktır. Açıklanan sebeplerle de burada çevirinin aşamalarını oluşturan edinçlerden bahsedilme zorunluluğu ortaya çıkmaktadır. Çevirmenin erek kültürde çeviri metni oluşturabilmesi için hâkim olması gereken tüm edinçlerin içine dâhil olduğu üst kavram 'Çeviri Edinci' olarak adlandırılır. Eruz yine bununla alakalı olarak; çevirmen hedef metni oluşturma aşamasında kültürel deneyimlerinin tümünü bilinçli olarak kullanan ve yine çevirinin her evresinde de bu bilinciyle karar verebilen uzmandır, demiştir (Eruz, 2008, s.53).

Tablo 2: Translationskompetenz

Kaynak: (Eruz, 2008, s.219)

Tablo 3: Çeviri Edinci

Kaynak: (Eruz, 2008, s.219'dan çevrilmiştir.)

Yukarıdaki tablolarda geçen terimler yani çeviri edincini (Translationkompetenz) oluşturan beş ana madde; Kültür Edinci (Kulturkompetenz), Dil Edinci (Sprachkompetenz), Metin Edinci (Textkompetenz), Uzmanlık Alan Bilgisi (Fachwissen) ve Araştırma Yöntemleri (Recherchieren) ve bunların alt maddeleri (Dil edincinin alt başlığı olarak yazılı (schriftlich), sözlü (mündlich) ya da sessiz (stimmlos), Uzmanlık Alan Bilgisi'nin alt başlığı olarak Çeviribilim (Translationswissenschaft) ve Çeviri merkezli bilgi/Uzmanlık(Sachwissen), Araştırma Yöntemleri başlığı altına ise Koşut metinleri(Paralleltext) ekleyebiliriz.) çeviri aşamasını oluşturan ve çevirmenin sahip olması gereken edinçlerdir (Eruz, 2008,s.219).

Eruz, çeviri edinçlerine yaptığı bir gönderme ile bu durumu; alanının uzmanı olan çevirmenin, çevirinin olası diğer amaçlarından önce, gerçek amacını bulan, bunu da metnin içinde var olduğu kültür edinci dışında, metin oluşturma edinci ve insanlarla yürüttüğü sağlıklı ilişkiler sayesinde başardığını ifade etmiştir (Eruz,1999, s.28).

Hukuk alanında çalışmak isteyen bir çevirmenin, salt dil bilgisi dışında gerek anadilde gerekse yabancı dilde hem hukuk bilgisine hem de terminoloji bilgisine yeterince hâkim olması, başarılı olmasında büyük role sahiptir. Kaldı ki hukukçu ya da hukuk okuyan öğrenciler iyi yabancı dil bilip, yabancı dilin bulunduğu hukuk sistemi hakkında bilgi sahibi değilse, dil bilgilerini o alanda etkin bir biçimde kullanamaz, dolayısıyla dil bilen hukukçu ya da hukuk öğrencilerine, yabancı dildeki devletlerin hem hukuk sistemi hem de terminolojisi öğretilir. Bu durum aynı şekilde dili iyi bilen ve kullanan çevirmenin hukuk ve hukuk sistemleri bilgisine ve terminolojisine hâkim olması gerektiğini gösterir. Çeviri öğrencilerine de bu, hukuk özel alanında uzmanlaşmış öğretim elemanları sayesinde bu öğretilir (HacıMahmutoğlu&Özbay, 2011, s.233-234).

Hukukun kendine özgü jargonu, hukuk sistemlerinin farklı kültürlere göre şekillenmesi, aynı dili kullanan ancak farklı hukuk sistemleri olan ülkeler ya da aynı hukuk sistemi içerisinde farklı dillerin kullanılması, dil yapılarının farklılığı, birinci ve ikinci tekil şahıs kipinin çok az kullanılması (Almanca ‘unpersönlicher stil’ olarak adlandırılmaktadır (Aydemir, 2010,s.27).) ya da hiç kullanılmaması gibi çevirmen için çeviri edincinin içine dâhil olan ve hukuk çevirilerini zorlaştıran etmenler bulunmaktadır. Bunlarla birlikte sorunların özüne değinen ve daha fazla düşünülmesi için temel sağlayan ve daha genel dil odaklı çalışmalar da bulunmaktadır. Newmark hukuk çevirilerini iletişimsel (kommunikative Übersetzung) ve anlamsal (semantische Übersetzung) çeviri olarak ikiye ayırır. Hukuk alanında; hedef kültür için oluşturulan metnin kaynak kültürdeki orijinali ile aynı yasal etkiye sahip olması gerektiğinde; iletişimsel çeviri faydalıdır. Burada hedef dilin resmi sistemine uyulmalıdır. Buna karşılık anlamsal çeviri; kaynak kültürün hukuk sistemindeki orijinalinin işlevi hakkında bilgi sağlanmak istenirse kullanılır ve burada tam ifade oldukça önemlidir (Arnzt, 2001 s.311).

Eruz, hukuk metnlerinin belirli bir ön amaç için üretildiğini, örneğin oluşturulacak bir yasanın ancak yasanın oluşmasını gerektirecek şartların meydana gelmesi ile çeşitli

aşamalardan geçip onaylandıktan yasa kitaplarında yer alabileceğini söyleyerek, işlem amacı taşıyan hukuk metinlerinin bu yasalar esas alınarak oluşturulmuş metinler olduğunu, örneğin boşanma ilamının arkasındaki hukuksal düzenlemenin Medeni Kanunun ilgili maddeleri olduğunu, ancak bu düzenlemelerde halen toplumsal geleneğin göz ardı edilemeyeceğini, ülkemizde 1928 yılında soyadı kanunu çıkmasına karşın, hâlâ birçok belgede kişi tanımlanırken; “...kızı...” (Ahmet kızı Ayşe San) olarak anıldıklarını, bu da halen geleneklerden kopulmadığını göstermekle birlikte; bu durum Almanya örneğinde “Geburtsname” (yani kişinin doğduğundaki soyad) verilerek çözülmüş, ancak Türkiye’de “kızlık soyadı” olarak aktarılmasının halen toplumsal geleneklere ne kadar bağlı kalındığının göstergesi olduğunu ifade etmiştir (Eruz, 1999,s.34). Eruz’un verdiği bu örnek Türkçe ve Almanca çeviri ekseninde kültür edincinin yok sayılamayacağını ve kültür farklılığının nasıl aktarıldığını göstermiştir. O halde hukuk çevrilerini zorlaştıran ilk etmenin kültür ve dil bağlamında gerçekleştiğini söylenebilir.

Çevirmenin aynı zamanda kültür uzmanı oluşuna diğer bir örnek olarak Gimatdinova Çağaç’dan verilecek olursa; Gimatdinova Çağaç, sebze yetiştirme üzerine yapmış olduğu bir çeviride Rusçada “yeni patates” anlamına gelen “новая картошка” kelimesini Türkçeye aktarırken de “yeni patates” olarak aktardığını ancak Türkçe’de böyle bir kullanım olmamakla birlikte, bu kelimeyi “taze patates” olarak aktarması gerektiğini söyleyerek kendi yaptığı çevirisini eleştirmiş, çeviride her içinde bulunduğu kültürün yansıtılmasını gerektiğini ve bu durumda da çevirmenin daima bir kültür uzmanı olduğunu ifade etmiştir (Gimatdinova Çağaç, 2018, s.130).

Eruz, Vermeer (1996, s.165)’den alıntısı ile bu durumun mesleki hayatta önüne geçilebilmesi için hem sözlü hem de yazılı çeviri eğitiminin birey, kültür ve dil bağlamında bir bütün halinde gerçekleşmesini istediğini, bir mühendise köprünün inşa edilmesinin öğretilmesi gibi, çeviri öğrencisi de bu inşaat üzerine nasıl metinler oluşturulabileceğini ve bunun nasıl ifade edilmesi gerektiği öğrenmelidir. Buradan hareketle çeviri eğitiminde çeviri olgusuna dil ve kültür öğelerinin de ekleyip, koşut metinler ışığında, gerçek dünyayı da çeviriye dâhil ederek verilmesi çevirmenin meslek hayatında başarılarını arttıracaktır, demiştir (Eruz,1999, s.109).

Bu bölümün alt bölümlerinde sırayla Almanca ve Türkçe dilleri ekseninde çeviriyi zorlaştıran etmenlere sırasıyla ve örnekleriyle değinilecek olup; sorun çözümüne dair öneriler de sunulacaktır.

2.2.1. Hukuk Metinlerinde Çeviri Amaçlı Metin Çözümlemesi

Çeviribilim ve mütercim tercümanlık bölümlerinde görülmekte olan; “Çeviri Amaçlı Metin Çözümlemesi” dersi, bir metnin çevirisinin sadece sözcük ya da söz dizimi boyutunda çevrilmesini değil hedef dilde eşdeğerliğinin nasıl sağlanacağı araştıran, metnin parçalara ayrılıp çözümlenmesi sırasında bağlamın, dil içi ve dışı faktörlerin ve metnin biçiminin de önemini vurgulayan önemli derslerden biridir. Bu konu Türkçe ve Almanca için ele alındığında da iki farklı dil ailesine ait bu diller arası çeviri yaparken çeviri amaçlı metin çözümlemesi yapılmasının çevirmenin işini ne kadar kolaylaştıracağı da aşikardır.

Hukuk çevirilerinde önemli olan işlevsel iletişimin sağlanmasıdır. Bu sebeple çeviri öncesi çeviri amaçlı metin çözümlemesi; her iki ülkenin de sahip olduğu hukuk sistemlerinin ve kültürlerinin farklılığı sebebi ile kavramsal olarak diğer hukuk sisteminde terimin karşılığının hiç bulunamaması ya da kavramsal açıdan terim eşdeğerliğinin sağlanması, bağlam açısından hangi terimin seçilmesi gerektiği hususu, farklı hukuk sisteminin geleneklerine göre oluşturulan bir metnin şekil açısından diğer bir hukuk sistemine aktarılırken o ülkede kullanılan geleneğe uyması gerekliliği ve bu sebeple bir ön çalışma ve bilgi toplama aşamasının bulunması, kendine ait zorlu ve karmaşık bir jargonu bulunan hukuk çevirilerinde çevirmenin işini kolaylaştıracaktır.

Almanca gramer sistemine göre; bir metinde önce özne sonra yüklem daha sonra da diğer ögeler sıralanır. Ancak Türkçenin sondan eklemeli bir dil olduğu ve öznenin sonra diğer ögelerin yer alıp, sona fiil getirildiği düşünüldüğünde, burada çevirmenin işini kolaylaştıracak olan öncelikle çeviri öncesi yapılacak çalışmalardır. Terminoloji çalışmasının dışında çeviri amaçlı metin çözümlemesi yapmayı başarabilen çevirmen, işin mantığını kavrayıp kaynak metin yazarının kullandığı kelime seçimlerinden metnin ulaşmasını istediği kitleyi ve asıl verilmek istenen amacı, metnin şekil olarak nasıl olduğunu saptayıp hedef kültüre de nasıl aktaracağını yaptığı bu çalışmalar sayesinde

kolaylıkla anlayacaktır. Çeviri yapmak bir uzmanlık işidir ve uzmanlığını kazanmış çevirmen tüm parçaları birleştirip hedef kültürde de yerine oturtup aktarabilen kişidir.

2.2.2. Çeviride Koşut Metinlerin Yeri ve Önemi

Başbakanlık İdareyi Geliştirme Başkanlığı'nın Ağustos 2015'de yayımlanan Türkiye'de Çevirmenlik Mesleği isimli Araştırma Raporu'nun güncellenmiş 2. Versiyonunda koşut metinler; *“Kaynak metnin çözümlenmesinde ve hedef metnin oluşturulmasına yönelik çalışmalarda yardım alınabilecek diğer benzer özelliklere metinlerdir.”* olarak açıklanmıştır (Başbakanlık İdareyi Geliştirme Başkanlığı [İGB] 2015, s.26).

Yine koşut metin; İngilizce'de “Paralleltext”, Almanca'da da “Parallel Text” olarak adlandırılmaktadır.

1980'li yıllarda gelişmeye başlayan çağdaş çeviri kuramlarının öncüleri (Toury, Vermeer, Mänttari), kültür öğelerinin de çeviriye dâhil olma zorunluluğunu göz ardı etmemiş, dolayısıyla da kaynak metnin dokunulmazlığı düşüncesini tartışmalı olarak görmüşler ve böylelikle çeviriye ve çevrili olgusuna yeni bir yön vermişlerdir. Devamında Eruz, çeviri metin oluşturulurken çevirmenin dikkat etmesi gereken tüm yönlerin Mänttari'nin “Eylem olarak Çeviri” adlı kitabında betimlenerek, temellendirildiğini, yine burada alanında uzman çevirmenin çeviride doğru iletişimin sağlanması adına çeviriyi organize eden bir iletişim uzmanı ve aynı zamanda orkestra şefi olarak tanımladığını ifade etmiştir (Eruz,1999, s.107).

Gerçekten de teknolojinin geldiği bu boyut, bunun etkisiyle oluşan yeni sektörler, iş olanakları, maddi kaygılar, çevirmene her şeyden önce kültür uzmanı vasfını yüklemek zorundadır. Çevirmen tabir-i caizse Bering Boğazı gibi iki kıtayı birbirine bağlamıştır. Bu iki kıta arasındaki yumuşak geçiş ise; çevirmenin kaleminden çıkan özenle seçilmiş kelimelerle, kültür öğelerinin doğal bir şekilde aktarımı sonucu birbirlerine rahatlıkla selamını iletebilmektedir. Çeviriye yüklenen bu maddi ya da politik kaygılar ancak çevirmenin bu şairane sanatına güvenen işverenler sayesinde aşılabılır.

Tüm bu bahsedilen içerikten sonra “hiç yurtdışına çıkmamış, yani kültüre ait olduğu yerde maruz kalmamış bir çevirmen bu kültür aktarma görevini nasıl gerçekleştirecek?”

sorusunun akıllara gelmesi olasıdır. Bu durumda Vermeer’inde bahsettiği gibi çeviri eğitimi sırasında çevirinin gerçek dünyayı da kapsayacak bir biçimde dil ve kültür edincinin öğrenciye özümsetilerek verilmiş olması gerekmektedir. Ancak koşul metinlerinin incelenmesi ayrı bir araştırma yöntemi konusu olduğu da yadsınamaz. Bu konuda Kurultay; koşul metinlerin çeviri için en önemli ancak kullanımı bir o kadar da zor olan kaynaklar olduğunu, iki farklı dil için seçilen herhangi bir metne direkt olarak koşul metin çalışması olarak bakılmasının tehlikeli olabileceğini, önemli olanın da metnin özenle seçilmesi ve sayılarının da arttırılarak çeşitlendirilmesi gerektiğini vurgulamıştır (Kurultay, 1998, s.11).

Wills (1989)’de çeviri öğrencilerinin erek metni oluşturma sürecindeki yanlış kararlarının çeşitlerini ve bunların en aza indirgenebilmesi açısından söylediği metotlar arasında koşul metin çalışmalarına da yer vermiştir (Eruz, 1999, s.119).

Lefevere’nin de dediği gibi çeviri bir yeniden yazmadır. Çeviri özgün metnin aynısı olamaz; bu durumda da çeviri aslında bir üst yazma olup başlı başına ayrı bir metin haline gelir. Bu birbirinden iki ayrı metin olma durumu, kültür öğelerinin metne dâhil olmasından kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla aslında koşul olarak adlandırılan bu metinler hiçbir zaman tam anlamıyla bir koşutluk sağlayamaz. Bu durumda; Eruz’ un koşul metin tanımını tam da burada açıklamanın doğru olacağı düşünülmektedir; çeviri edincini temellendirebilmek ve geliştirebilmek için metin içi ve dışı ilişkilerin adlandırılması ve kaynak metnin çözümlenmesi ile erek metnin oluşturulabilmesi için koşul metinlerin kullanıldığını açıklamıştır. Tanımda açıkladığı sebepler ile de doğru bir koşul metin çalışması yapılabilmesi için; öncelikle kaynak metnin çözümlenmesi ve erek metne ve erek kültüre doğru bir bağlamda aktarılabilmesi için farklı düzlemler ve öğeler açısından koşutluklarının ayrımının yapılarak bunun gerçekleşebileceğini, farklı düzlemler ve öğeler olarak aktardığı basamakların da, iki farklı dil arası dilbilgisel yapılar, sentaks, metin oluşturma geleneklerinin, metinlerdeki üslubun ve ilgili metin türüne has dilin yöntemsel olarak incelenmesi olduğunu aktarmış, erek dildeki işlevsel çevirilerin ürünü koşul metin çalışmaları sayesinde kaynak metinden oluşturulan çevirinin de sağlamlasının yapılmasının mümkün olduğunu ifade etmiştir (Eruz,1999, s.130).

2.2.3. Bir Hukuk Sisteminin Yasa Dilinde Eski Dil/ Ödünç Sözcük Kullanımı

Konuya başlamadan önce yasa dilinin ne olduğunu tanımlamak doğru olacağı düşünülmektedir. Yasa dili; resmî ve yazılı hukuk dili olarak gruplandırılmaktadır (Özyıldırım,1999, s.90).

Türkiye'nin yasa dilinin en önemli ve göze batan özelliği ödünç sözcüklerin sayıca fazlalığıdır. Gündelik dilden uzak olmasının ve anlaşılabilirlik oranının çok düşük olmasının en önemli sebebi Türk yasa dilinde ağırlıklı olarak Arapça ve Farsça kullanılmasıdır (Özyıldırım, 1999, s.92).

Eruz(1999), Altay(2002), Aydemir (2010), Öncü (2013) ve Özyıldırım (1999)'un söylemleri bir araya toplandığında; dünya üzerinde birçok hukuk sistemi içerisinde reformların etkisi, dillerin doğal gelişimi ya da hukuk sistemlerinin oluşma ve gelişme aşamalarında onları etkileyen dış faktörlerin etkisiyle; kimi zaman dile resmîyet kazandırmak adına, kimi zaman kelimelerin alışlagelmiş kullanımlarından dolayı yahut ülkemizde olduğu gibi yaşanmış köklü değişikliklerin etkisiyle (harf inkılabı) hukuk dili içerisinde birden fazla dile ait kelimelerin (eski dil'in) kullanıldığı gözlemlenmektedir.

Türkçe ve Almanca dillerinin hukuki gelişimi ileriki bölümlerde detaylı olarak incelenecektir. Ancak kısaca özetlemek gerekirse; orta çağda alman yasa dili oluşturulurken yasa metinleri direkt olarak Latineden kelimesi kelimesine aktarılmış, bu da alman yasa dilinin karmaşıklığını açıklamaktadır. Almancalaştırma süreci ise 19. Yüzyılın sonlarına doğru gerçekleşmiştir. Türk hukuk metinlerinin çoğu Cumhuriyet sonrası dönemde İtalya, İsviçre, Almanya örnekleri ele alınarak yazılmış, bunun öncesinde Türkiye'nin kuruluş yıllarında Osmanlıca dolayısıyla Farsça ve Arapça'nın etkili olduğu türk hukuk sisteminin anlaşılmasını daha da zor hale getirmiştir. Dil canlı ve değişken bir varlık ise; günümüzde 1926 yazılmış hukuk metinlerinin neden anlaşılmadığını açıkça ortaya koymaktadır. (Öncü, 2013 s.79).

ÖDÜNÇ SÖZCÜK KULLANIMINA ÖRNEK:

765 sayılı TCK

YEDİNCİ FASIL

Halkı rahatsız eden hareketler

Madde 547 – „Her kim, itidal ve muvazene haricinde veya çirkin ve ayıp görünen sair herhangi bir hal ile başkasını alenen incitir veya huzur ve rahatını ihlal ederse on beş güne kadar hafif hapse veya otuz liraya kadar hafif cezayı nakdiye mahkûm olur.“(<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/5.3.765.pdf> Erişim Tarihi: 01.03.2021).

Yukarıda verilen örnekte görüldüğü üzere; 765 sayılı eski Türk Ceza Kanunu'nun ilgili maddesi ile güçlkle anlaşılan yoğun eski dil (Osmanlı Türkçesi) kullanımı görülmektedir. Yargıtay 5237 sayılı yeni Türk Ceza Kanunu'nun 123. maddesinin 765 sayılı eski Türk Ceza Kanunu'ndaki karşılığının 547. madde olduğunu ifade etmektedir⁸ (Kocasakal, 2015, s.114). Dolayısıyla ilgili kanun günümüzde 5237 sayılı yeni Türk Ceza Kanunu'nun 123. maddesi ile Türkçeleştirilerek düzenlenmiştir.

Almanya'nın ülke genelinde geçerli hukuki düzenlemelerine Türkiye'ye göre daha doğal bir ortamda geçiş yapmış ve önceleri farklı uygulamalarla devam eden yasaları 1900 yılında Medeni Kanun haline gelmiş, Türkiye'de ise; o zamana kadar Mecelle kuralları geçerli iken aniden batılı yasalarına geçiş sebebi ile doğal bir alt yapı oluşturulamamış, bu da çeşitli sorunlara sebep olarak hukuk metinlerine yansımıştır (Eruz, 1999, s.66).

Altay; Ömer Atila'nın sözünü alıntılararak; ülkemizde dil devriminin “mutlu” devam etmesine uygun olmayan hukuk dilinin bulunduğunu, bu sözyle Atila'nın 13 yüzyıldır süregelen bir düzenin yani İslam Hukukunun tamamen farklı başka bir dünya görüşü olan laik batı hukukuna geçişinde bunu kaldıracabilecek anlatım yolunun seçilmesi gerektiğini, ancak halen laik hukukta İslam hukukuna ait terimler kullanılması nedeni ile hukuk

⁸ Örnek; Kocasakal, 2015, s.114'den alınmıştır.

dilinin Arapça olarak kaldığını ve hukuk dilimizin en önemli özelliğinin de bu olduğunu ifade etmiştir (Altay,2002, s.23).

Ancak bu durum günümüz koşullarını göze alınarak değerlendirildiğinde; Cumhuriyet'in ilanından sonra gerçekleşen Harf Devrimi ve Dil Devrimi'nin de etkisiyle kelimeleri Türkçeleştirme çabaları sonuç vermiş, bu durum hukuk dilinde sadeleşmeye sebep olmuş ve bazı ödünç sözcüklerin dilden arındırılmasıyla da alandan olmadan kişiler tarafından da anlaşılabilirlik oranı oldukça artmıştır. Yine de hâlâ Türk Hukuk Dili ve Yasa Dili içerisinde Arapça ve Farsça, Osmanlı Türkçesine ait kelimelerin kullanıldığı görülmektedir. Bu tamamen arındırılmama durumu yani eski dil kullanımı hukuk dili özelliği sebebi ile kişilerin anlamasını zorlaştıran en önemli unsur olarak görülmektedir.

Hukuk dilimizdeki Türkçeleştirmeyle ilgili bu uğraşın benzeri Almanya'da da görülmüştür. Latineden birçok yönü ile etkilenen alman hukuk dili, şimdilerde ise kendi hukuk dilini tamamen oluşturmuş ve yalınlaşmıştır. Günümüzde almanca hukuk terimlerinin tamamına yakını Almanca kelimelerden oluşmaktadır. Bu oluşturulurken de temel kriter, dilin en doğal halini esas almak, kurallılık ve yeni kavramlar ile kelimeler türetmektir. Almancada görülen bu eğilim yeni oluşturulan kelimeleri yapaylıktan kurtarmış ve dil içi kabul edilebilirliğini de arttırmıştır (Aydemir, 2010, s.23).

Tek bir hukuk sistemi içerisinde o dilin tarihsel gelişim sürecinde etkili olan eski dillerin kullanımı, kaynak metinde ve çeviride anlamayı oldukça zorlaştıran bir etmen olduğu gibi, kapsamlı bir terminoloji bilgisi yanında o dilin kültürüne mutlak hâkimiyet de gerektirir. Bir hukuk diline hâkim olan çevirmen aslında birden fazla dile ait hukuk terminolojisinde kendisini geliştirmiştir denebilir.

2.2.4. Edilgen Cümle Yapıları ve Kişisi Olmayan Cümle Yapıları

Edilgen yapıların temelinde ilgiyi işi yapandan çok yapılan eylem üzerinde yoğunlaştırmak bulunur, bu durum yasa dilinde bulunan edilgen cümle yapılarında da geçerlidir. Yasada önemli olan birey ya da kişiler değil, kişiye uygulanan yaptırımdır (Özyıldırım, 1999, s.101).

Altay; kişisi olmayan ya da daha doğru bir tabirle 3. tekil kişi zamirinin hukuk dilinde kullanılmasının asıl nedeninin sadece o hukuk metnini okuyana değil, tek seferde birden fazla okura seslenebilmek ve hukuk metinleri içerisinde yer alan kanun, yönetmelik, tüzük gibi metinlerin herkese hitap edebilme kaygısı olduğunu ifade etmiş, yine üçüncü tekil şahıs kullanılmasının kanun koyucular tarafından nesnel bir bakış açısını aktarmak olduğunu belirterek, buna örnek olarak da bir hâkimin kararında “ben karar verdim” demek yerine “mahkemece karar verildi” ya da “mahkeme karar verdi” söylemlerinin daha nesnel bir bakış açısıyla daha geniş bir kitleye ve daha tarafsız bir şekilde ve daha güçlü bir ifade ile söylemenin bir yolu olduğunu, yine aynı makalesinde Tiersma (1999)’dan alıntı yapan Altay; avukatların bir saygı göstergesi olarak üçüncü kişi zamirini kullandıklarını açıklamıştır (Altay, 2002, s.19).

Öncü de bu durumun negatif bir yönüne değinerek; kişisi olmayan yani edilgen cümle yapılarının resmî kurumlar ile vatandaş arasındaki arayı daha da fazla açtığını, doğrudan şahsa hitap etmek yerine daha nötr ifadeler kullanılmasının, kişi terimlerini tamamen soyutlaştırıp, kişileri de nesnelleştirdiğini ifade etmiş ve bu durumu da “şahsiyetsizleştirme” olarak açıklamıştır. Yine edilgen yapıların dili cansız ve belirsiz kılarak olayları olgulaştırdığını ifade etmiştir (Öncü, 2013, s.81).

2.2.5. Hukuk Dilinde Bazı Sözcüklerin Ortak Dilde Kullanılan Anlamından Farklı Bir Anlamda Kullanılması

Ortak dilde kullanılan bazı kelimeler hukuk dili içerisinde yer aldığı zaman tamamen farklı bir anlama bürünür. Bu da alandan olmayanlarca yahut özel alan olarak hukuk hakkında geniş bir bilgiye sahip olmayan uzmanlarca yahut çevirmenlerce anlaşmazlıklara sebep olabilmektedir.

Bu durum Almanca örneğinde incelenecek olursa; “Niederlassung” sözcüğü hukuk metni içerisinde “ikametgâh” ya da “yerleşim yeri adresi” olarak kullanılırken, günlük dilde ise; banka şubesi anlamında kullanıldığını, başka bir örnek olarak “begründen” kelimesi günlük hayatta “gerekçelendirmek” ya da “temellendirmek” anlamında kullanılırken, hukuk dilinde ise; “ikametgâh tesisi, ikametgâh tesis etmek” anlamında kullanılmaktadır (Eruz, 1999, s.74).

Bu durumun Türkçe örneği Altay'dan incelenecek olursa; günlük dilde “ayıp” utanılacak olay ya da durum anlamında kullanılırken; hukuk dili içerisinde “hatalı” ya da “bozuk” olarak kullanılmaktadır. “Ayıplı malları satın alırken tüketicilerin uğradıkları maddi ve manevi zararlar nedeniyle tek tek dava açma hakları saklıdır.” (Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun, md. 24) Yine “ecel” kelimesi günlük konuşma dilinde bambaşka bir anlamda kullanılırken, hukuk dilinde “borcun ödenmesi için tayin edilen süre” anlamında kullanılır. "Borcun ifası için tayin olunun ecel uzatılmış ise yeni mehil aksi şart edilmedikçe önceki mehil hitamını takip eden 1. Günden başlar" (Altay, 2002, s.25).

2.2.6. Karmaşık Cümleler ve Cümle Yapıları

Hukuk çevirilerini zorlaştıran en önemli özelliklerden biri ise; karmaşık cümle yapılarıdır. Burada karmaşık sözcüğü ile kastedilen; birbirine bağlanan uzun cümleler, cümlelerde kesinlik bildirmeyen ifadelerin kullanılması, birbirini tekrar eden cümleler ve ödünç sözcüklerdir.

Hukukçuların kullandıkları ifadeler yalnızca uzun değil aynı zamanda karmaşık bir yapıdadır. Günlük hayatta birden fazla isim tamlamasının aynı cümle içerisinde kullanılması bir yandan anlamayı zorlaştırırken bir yandan da yapı bakımından dinleyicide hoş bir imaj bırakmaz, buna rağmen Türk hukuk metinleri incelendiğinde çokça isim tamlamalarının kullanıldığı görülmektedir. Buradan hareketle yalnızca dinleme açısından hoşnutluk bırakmayan birden fazla isim tamlaması kullanılması durumu yalnız estetik yönden değil bununla birlikte anlamayı ve anlamını zorlaştırması yönünden de değerlendirilmelidir. Yukarıdaki gerekçelerden dolayı isim tamlamasının kullanılması, hukuk metinleri içerisinde “soyutlama” ya da “genelleme” yolu olarak görülmelidir (Öncü, 2013, s.80-81).

Anlamayı oldukça zorlaştıran bu uzun, çok sözcüklü, karmaşık tümcelerle dolu kullanımın nedeni olarak; değişen ve gelişen dünya düzeninde, aynı konu hakkında meydana gelebilen değişik durumlara başka alt kavramların ve sözcüklerin eklenmesi, ancak eskide kalan bilgi, kavram ya da şartların çıkarılmaması gösterilmekle birlikte başka bir sebep olarak da sözcüklerin sadece sıfatlarla tanımlanması yerine zarf tümleçlerinin daha fazla kullanılmasıdır (Altay, 2002 s.15).

2.2.7. Yasa Dilinde Kullanılan Zaman Uyuşmazlığı Açısından Yaşanan Çeviri Zorlukları

Her ülkenin kendine özgü metin oluşturma geleneği vardır. Bu durum aynı dili kullanan farklı diller arasında da söz konusu olabilmekle birlikte; çeviri yapılırken o kültüre uygun biçimde aktarılması zorunluluğunu doğurur. Tezin özü hukuk çevirileri olduğu için bu durum teze konu ülkeler olan Almanya ve Türkiye ekseninde ele alındığında; hukuk metinlerinde zaman kullanımını açısından farklılıklar tespit edilmiştir. Bu bölümde örneklerle bu durum açıklanacaktır.

(Almanca Boşanma Karar Örneği 1.1.)

Beglaubigte Abschrift

F /18

Rechtskräftig bzgl. Scheidung
seit dem 16.11.2

Paderborn, 22.11.2

Heiermäl imza
als Urkundsbeamter der
Geschäftsstelle

Verkündet am 16.11.2
Justizhauptsekretär
als Urkundsbeamter der
Geschäftsstelle

**Amtsgericht Paderborn
Familiengericht
IM NAMEN DES VOLKES
Beschluss**

In der Familiensache

des Herrn , Fürstenbergstraße , Paderborn,
Antragstellers,

Verfahrensbevollmächtigte: Rechtsanwälte Kanzlei
Paderborn,

gegen

Frau geborene Si , Nordstraße : ,
Paderborn,
-Antragsgegnerin,

Verfahrensbevollmächtigte: Rechtsanwälte Anwaltskanzlei &
Str. : ,
Paderborn,

Beteiligte:
Deutsche Rentenversicherung Bund, Stralsund, Zur Schwedenschanze 1, 18435
Stralsund, Versicherungsnummer
Deutsche Rentenversicherung Nordbayern, Wittelsbacherring 11, 95444 Bayreuth,
Versicherungsnummer
& Co, Personalabteilung, Str. : ,
Çevirmen imza

Versicherungsnummer |

hat das Amtsgericht - Familiengericht - Paderborn
auf die mündliche Verhandlung vom 16.11.2011
durch den Richter am Amtsgericht

beschlossen:

1. Die am 10.06.2011 vor dem Standesamt Paderborn unter der
Eheregisternummer E 120 geschlossene Ehe der Beteiligten wird
geschieden.

2. Im Wege der internen Teilung wird zu Lasten des Anrechts des Antragstellers
bei der Deutschen Rentenversicherung Nordbayern (Vers. Nr. 123456789) zugunsten der Antragsgegnerin ein Anrecht in Höhe von 1,3334
Entgeltpunkten auf das vorhandene Konto bei der Deutschen
Rentenversicherung Bund, bezogen auf den 30. 06. 2011, übertragen.

Im Wege der internen Teilung wird zu Lasten des Anrechts der
Antragsgegnerin bei der Deutschen Rentenversicherung Bund (Vers. Nr. 123456789) zugunsten des Antragstellers ein Anrecht in Höhe von 0,5529
Entgeltpunkten auf das vorhandene Konto bei der Deutschen
Rentenversicherung Nordbayern, bezogen auf den 30. 06. 2011, übertragen.

Ein Ausgleich des Anrechts des Antragstellers bei der Co
(Vers. Nr. 123456789) findet nicht statt.

3. Die Kosten des Verfahrens werden gegeneinander aufgehoben.

Gründe:

Çevirmen imza

Ehescheidung

Einer Begründung bedarf es nicht, da der Beschluss zur Ehescheidung den
gleichgerichteten Anträgen der Ehegatten entspricht, § 38 Abs. 4 Nr. 2 FamFG.

Versorgungsausgleich

Nach § 1 VersAusglG sind im Versorgungsausgleich die in der Ehezeit erworbenen
Anteile von Anrechten jeweils zur Hälfte zwischen den geschiedenen Ehegatten zu
teilen. Die Ehezeit beginnt mit dem ersten Tag des Monats der Eheschließung und

endet am letzten Tag des Monats vor Zustellung des Scheidungsantrags (§ 3 Abs.1 VersAusglG).

Anfang der Ehezeit: 01. 06. 21

Ende der Ehezeit: 30. 06. 2---

Ausgleichspflichtige Anrechte

In der Ehezeit haben die beteiligten Ehegatten folgende Anrechte erworben:

Der Antragsteller:

Gesetzliche Rentenversicherung

1. Bei der Deutschen Rentenversicherung Nordbayern hat der Antragsteller ein Anrecht mit einem Ehezeitanteil von 2,6667 Entgeltpunkten erlangt. Der Versorgungsträger hat gem. § 5 Abs.3 VersAusglG vorgeschlagen, den Ausgleichswert mit 1,3334 Entgeltpunkten zu bestimmen. Der korrespondierende Kapitalwert nach § 47 VersAusglG beträgt 9.392,97 Euro.

Betriebliche Altersversorgung

2. Bei der & Co hat der Antragsteller ein Anrecht mit einem Ehezeitanteil von 10,50 Euro monatlich erlangt. Der Versorgungsträger hat gem. § 5 Abs.3 VersAusglG vorgeschlagen, den Ausgleichswert mit 5,25 Euro monatlich zu bestimmen. Der korrespondierende Kapitalwert nach § 47 VersAusglG beträgt 1.355,00 Euro.

Die Antragsgegnerin:

Gesetzliche Rentenversicherung

3. Bei der Deutschen Rentenversicherung Bund hat die Antragsgegnerin ein Anrecht mit einem Ehezeitanteil von 1,1057 Entgeltpunkten erlangt. Der Versorgungsträger hat gem. § 5 Abs.3 VersAusglG vorgeschlagen, den Ausgleichswert mit 0,5529 Entgeltpunkten zu bestimmen. Der korrespondierende Kapitalwert nach § 47 VersAusglG beträgt 3.894,84 Euro.

Übersicht:

Antragsteller

Çevirmen imza

Die Deutsche Rentenversicherung Nordbayern, Kapitalwert:	9.392,97 Euro
Ausgleichswert:	1,3334 Entgeltpunkte
Die I & Co, Kapitalwert:	1.355,00 Euro
Ausgleichswert (mtl.):	5,25 Euro

Antragsgegnerin

Die Deutsche Rentenversicherung Bund, Kapitalwert:	3.894,84 Euro
Ausgleichswert:	0,5529 Entgeltpunkte

Nach Kapitalwerten hat der Ausgleich in Höhe von 6.853,13 Euro zu Lasten des Antragstellers zu erfolgen.

Ausgleich:**Bagatelprüfung:**

Das Anrecht des Antragstellers bei der & Co mit einem Rentenwert von 5,25 Euro überschreitet nicht den Grenzwert des § 18 Abs. 3 VersAusglG von 30,45 Euro. Das Anrecht wird deshalb gem. § 18 Abs. 2 VersAusglG vom Versorgungsausgleich ausgeschlossen.

Die einzelnen Anrechte:

Zu 1.: Das Anrecht des Antragstellers bei der Deutschen Rentenversicherung Nordbayern ist nach § 10 I VersAusglG durch interne Teilung mit einem Ausgleichswert von 1,3334 Entgeltpunkten zugunsten der Antragsgegnerin auszugleichen.

Zu 2.: Für das Anrecht des Antragstellers bei der & Co (Vers. Nr. H) mit dem Ausgleichswert von 5,25 Euro monatlich unterbleibt der Ausgleich.

Zu 3.: Das Anrecht der Antragsgegnerin bei der Deutschen Rentenversicherung Bund ist nach § 10 I VersAusglG durch interne Teilung mit einem Ausgleichswert von 0,5529 Entgeltpunkten zugunsten des Antragstellers auszugleichen.

Kostenentscheidung

Çevirmen imza

Die Kostenentscheidung folgt aus § 150 FamFG.

Rechtsbehelfsbelehrung:

Gegen diesen Beschluss ist das Rechtsmittel der Beschwerde gegeben. Die Beschwerde kann sowohl gegen den Beschluss insgesamt, als auch gegen den Scheidungsausspruch oder jede Entscheidung in einzelnen Folgesachen eingelegt werden. Wird jedoch eine Folgesache vermögensrechtlicher Art isoliert angefochten, ist die Beschwerde nur zulässig, wenn der Wert des Beschwerdegegenstandes 600 Euro übersteigt; dieser Wert gilt nicht für die Entscheidung zum Versorgungsausgleich.

Beschwerdeberechtigt ist derjenige, dessen Rechte durch den Beschluss beeinträchtigt sind. Die Beschwerde ist bei dem Amtsgericht - Familiengericht - Paderborn, Am Bogen 2 - 4, 33098 Paderborn schriftlich in deutscher Sprache durch einen Rechtsanwalt einzulegen.

Die Beschwerde muss spätestens innerhalb eines Monats nach der schriftlichen Bekanntgabe des Beschlusses bei dem Amtsgericht - Familiengericht - Paderborn eingegangen sein. Die Frist beginnt mit der schriftlichen Bekanntgabe des Beschlusses, spätestens mit Ablauf von fünf Monaten nach Erlass des Beschlusses. Fällt das Ende der Frist auf einen Sonntag, einen allgemeinen Feiertag oder Sonnabend, so endet die Frist mit Ablauf des nächsten Werktages.

Die Beschwerde muss die Bezeichnung des angefochtenen Beschlusses sowie die Erklärung enthalten, dass Beschwerde gegen diesen Beschluss eingelegt wird. Sie ist zu unterzeichnen.

Darüber hinaus muss der Beschwerdeführer einen bestimmten Sachantrag stellen und diesen begründen. Die Frist hierfür beträgt zwei Monate und beginnt mit der schriftlichen Bekanntgabe des Beschlusses, spätestens mit Ablauf von fünf Monaten nach Erlass des Beschlusses. Innerhalb dieser Frist müssen der Sachantrag sowie die Begründung unmittelbar bei dem Beschwerdegericht - Oberlandesgericht Hamm, Heßlerstr. 53, 59065 Hamm - eingegangen sein.

B

Çevirmen imza

6

Beglaubigt
Urkundsbeamter/in der Geschäftsstelle
Amtsgericht Paderborn

Çevirmen imza

Almanca karar örneği (1.1.) içerisinde geçen cümlelerden bazıları incelendiğinde;

“Die am 15.05.2015 vor dem Standesbeamten des Standesamts in Helmstedt (Heiratsregister Nummer E... /2015) geschlossene Ehe der beteiligten Ehegatten wird geschieden. “

Çevirisi alman hukuk geleneklerine göre yapılırsa: Tarafların 15.05.2015 tarihinde Helmtedt Evlendirme Dairesi'nin evlendirme memuru tarafından (Evlilik sicil no: E... /2015) akit edilen evlilikleri boşanıyor.

“Die Antragstellerin beantragt, die Ehe zu scheiden.

Çevirisi alman hukuk geleneklerine göre yapılırsa: Davacı boşanmak için başvuruyor.

“Der Antragsgegner stimmt der Scheidung zu. ”

Çevirisi alman hukuk geleneklerine göre yapılırsa: Davalı boşanmayı kabul ediyor.

Yukarıdaki almanca karar örnek örneği zaman açısından incelendiğinde; metinde “Präsens” yani şimdiki zaman kullanıldığı, metnin kısa ve net cümlelerden oluştuğu görülmektedir. Yine aynı metnin çevirisi⁹ incelendiğinde; Almanya’da gerçekleşen boşanma kararı Türkçe’ye aktarılırken geçmiş zaman kullanılmıştır. Zira alman hukuk metni oluşturma geleneklerine bağlı kalınarak yapılacak bir çevirinin aktarımı, anlam ve zaman bakımından Türk hukuk dilinde uyumsuzluklara sebep olacaktır. Çünkü kararın tanınması ve kabul görmesi için açılan Tenfiz davalarında çeviri metinler Türk hukuk metni oluşturma geleneklerine bağlı kalınarak yapılmalıdır. Örneğin; “Der Antragsgegner stimmt der Scheidung zu” cümlesi Türkçe’ye aktarılırken alman hukuk metni geleneklerine bağlı kalınarak oluşturulsaydı; “Davalı boşanmayı kabul ediyor/onaylıyor. “ olarak aktarılacak ve bu da Türk hukuk dilinde olayın halen devam mı ettiği yoksa son mu bulduğu, halen durumun devam edip kesinleşmediği anlamlarına gelebilecek olup, anlaşmazlıklara sebep olacaktı. Dolayısıyla tüm hukuk metni çevirilerinde zaman açısından o ülkenin hukuk metni geleneklerine uygun biçimde aktarım yapılmalıdır (Kara, 1999, s.25).

⁹ 5. bölümünde yer almaktadır ve ilgili karar o bölümde detaylı olarak incelenecektir.

BÖLÜM 3: KAVRAM OLARAK HUKUK

Toplum hayatının düzenli şekilde devam edebilmesi için belirli bir kurallar bütününe ihtiyaç duyulmaktadır. Toplum bu kurallara uyduğu takdirde bu düzen sağlanabilir. Bu kurallar genel olarak toplumsal davranış kuralları ya da toplumsal düzen kuralları olarak adlandırılır. Toplumsal davranış kuralları; görgü kuralları, ahlak, din ve hukuk kurallarından oluşur. Bu kuralların bazıları doğrudan kişiyi ilgilendirirken, bağlayıcılığı bulunmamasıyla birlikte kişiye daha iyi bir birey olmayı öğretirken bazıları direkt olarak toplumu ve onun davranışlarını iyileştirmeyi hedefler. Hukuk kurallarının diğer toplum kurallarından farkı ise; kişinin arzusuna bırakılmadan zorunlu olmasıdır. Bu kurallara uyulmadığı sürece kişi yaptırımla karşılaşabilir. Dolayısıyla hukuk kuralları, devlet gücüyle desteklenmiş uyulması zorunlu kurallar bütünüdür (Özekes, 2021, s.15).

Şahısların birbirileri ile bu şahıslar ve onların oluşturduğu topluluklarda ya da şahıs topluluklarının birbirlerine karşına ilişkilerini düzenleyen, uyulması kamu gücüyle desteklenmiş, dolayısıyla maddi yaptırımı bulunan kurallar bütününe “hukuk” denir (Özekes, 2021, s.15).

Hukuk kurallarından oluşan bir sistem olan hukuk ve onun kuralları; devletin ilgili mercileri tarafından koyulmuş olan ve şahısların davranışlarını yaptırım ile düzenleyen kurallar bütünüdür. Burada geçen “yaptırım” kavramı; herhangi bir hukuk kuralının çiğnenmesi sonucuna tepki amacı taşıyan ve devlet tarafından uygulanan zor ’dur. Uygulanan zor yani cebir; para cezası, hapis cezası ya da ölüm cezası ile sonuçlanabilir. Bu tarz yaptırımlarla karşılaşmak istemeyen kişi hukuk kurallarını gör ardı etmez ve tamamı ile uyar, bu da toplumsal düzenin ve refahın sağlanmasına sebep olur (Gözler, 2008, s.2).

Hukuk’un amaçları konusunda ayrıntılı ve tartışmalı görüşler bulunsa da Özekes; hukukun amacını üç farklı bölümde açıklamıştır. Bunlar hukukun görünen amacı, şekli amacı ve ideal amaçtır. Hukukun şekil amacı düzeni korumak, maddi amacı ihtiyaçları karşılamak ve etik amacı da adaleti gerçekleştirmektir (Özekes, 2021, s.16-17). Bahsedilen bu amaçlar doğrultusunda hukuk; toplum ihtiyaçlarına cevap vererek toplum düzenini korumalı, bunu yaparken de adaleti sağlamalı ve adaleti temel almalıdır.

3.1. Karşılaştırmalı Hukuk

“Hukukta karşılaştırılmayacak durumların anlamlı şekilde açıklanması, ancak mesajın anlamlı bir şekilde işlevini yerine getirdiği taktirde karşılaştırılabilir.” (Zweigert&Kötz 1996, s.33).

Günümüzde “Mukayeseli Hukuk” olarak da anılan “Karşılaştırmalı Hukuk” hakkında geçmişten bugüne birçok farklı tanım yapılmıştır.¹⁰ 19. yy. döneminde hukuk karşılaştırması hakkında yapılan tanımlar genellikle; karşılaştırmalı hukukun desteği ile insanlığın gelişim sürecindeki kanunları anlamak, dünya üzerinde süre gelmiş hukukî evrimi çözümlmek, genel geçer kabul görmüş bir hukuk tarihi oluşturmak ya da genel bir hukuk öğretisi kurmak üzerineydi. Ancak 20. yüzyılın başından itibaren karşılaştırmalı hukuk hakkındaki görüşler yön değiştirmiş, bu çağın getirileri doğrultusunda gerek ulusal gerekse evrensel alanda hukuk sistemlerinin karşılaştırması ya da birleştirilmesi kaçınılmaz olmuş; bu da karşılaştırmalı hukukun artık sadece hukuk ve insanlığın gelişimini sağlamak olmadığı, pratik etmenlerin de sebep olduğu bu büyük değişim sayesinde hukuk özel alanına ait bu alt alanın öneminin arttığı, daha güncel ve aktif bir pozisyona büründüğü görülmüştür. Yapılan bu tanımlar dışında; karşılaştırmalı hukuk görev tanımlarına yenileri eklenerek; kimi yazarlar birden fazla hukuk düzenini karşılaştırmak için karşılaştırmalı hukukun kullanıldığını, aradaki sorunun ne olduğu, nasıl çözüme kavuştuğu ve çözüm sırasında birbirleriyle olan benzerlik ve farklılıkların araştırılması için kullanıldığını savunmuş; kimileri karşılaştırmalı hukukun yöntembilimsel tarafına ağırlık vermek sureti ile müstakil bir disiplin olarak açıklamış, kimleri hukuki kurumların karşılaştırılması ile hukuki düzenlerin birbiriyle karşılaştırmasını birbirinden ayrı tutmuştur. Sonuç olarak kimi yazarlar karşılaştırmalı hukuku ayrı bir bilim dalı olarak görürken, karşılaştırmalı hukuka oldukça katkısı bulunan kimi yazarlar ve bunlar dışındaki yazarların bazıları da sadece bir metot olduğunu savunmuş, kimi yazarlar da hem bir metot hem de ayrı bir bilim dalı olduğu görüşünü

¹⁰ (Bkz. Pollock, Kötz, Zitelmann, Lambert, Neuhaus, Özsunay, Dölle, Rheinstejn, Fontana, Schnitzer ve Tüm tanımlar için Prof. Dr. Arzu Oğuz’un ‘Hukukun Bağımsız Bir Alanı Olarak Karşılaştırmalı Hukukun Konusu ve Metodu’ isimli makalesi (2002) ile yine Prof. Dr. Arzu Oğuz’un ‘Karşılaştırmalı Hukuk’ isimli kitabı (2020) incelenebilir.)

savunarak, kimileri de ileride ayrı bir bilim dalı olma potansiyeline sahip bir metot olduğunu savunmuşlardır (Oğuz, 2002, s. 2-5).

Tüm bu tanımlar ve tartışmaların sonunda; karşılaştırmalı hukukun özerk bir bilim dalı olarak görülmemesinin sebebinin aralarındaki çizginin net bir şekilde çizilmemesinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Oğuz bu durumun en büyük sebeplerinden birinin, hukuk uzmanlarının genellikle mikro karşılaştırma yaptıklarını ve bu karşılaştırma sonucunda da elde ettikleri verileri, nasıl nerede ve ne zaman kullanacaklarını bilmemeleri olarak göstermiş, mikro karşılaştırma sonucu sağlanan verinin düzenlenmesi, sınıflara ayrılması ve sonunda da sistemleştirilmesinin gerektiğini ifade etmiştir. Bunun gerçekleşebilmesi için de bazı bilimsel kriterlerin tespit edilmesi zorunluluğu bulunduğunu, ancak karşılaştırmalı hukuk çalışmalarıyla hukuki unsurların, yani hukuk düzenlerinin küresel olarak incelenmeden bu ölçütlerin bulunmasının imkansız olduğunu, gerçekleşebilmesi için karşılaştırmalı hukukun uygulama alanı, konusu, hukuk sistemleri, çevreleri ve aileleri şeklinde sistemleştirilmesi gerektiğini, bunun gibi bir sınıflandırmanın yalnızca bilimsel ölçütler bulunarak gerçekleşebileceğini söylemiştir (Oğuz,2002, s. 27-28).

Hukuk sistemlerinin karşılaştırması söz konusu olduğunda, hukuk çevrelerinin (Alm.: 'Rechtskreis') bilinmesi oldukça önemlidir. Sayısı oldukça fazla olan hukuk sistemlerine daha iyi bir bakış için, ortak özelliklere dayanan çeşitli hukuk sistemlerini açık gruplar halinde birleştirmek için Hukuk Çevreleri Teorisi¹¹ geliştirilmiştir (Sandrini, 1999, s.162).¹² Hukuk çevreleri olarak adlandırılan bu sistemi betimlemek için önceleri birçok farklı kriter oluşturulmaya çalışılmıştır. Bu kriterlerin amacı belirli ortak paydalara sahip hukuk sistemlerini kategorize edip sistemleştirmektir (Sandrini, 1999, s.162).

Genel kabul görmüş bir düşünceye göre; karşılaştırmalı hukuk yönteminde hukuk çevrelerinin ayrılması için belirleyici kriterlerin; tarihsel gelişim, hâkim düşünce tarzı, belirleyici hukuki kurumlar, kavramlar ve kaynaklar ve düşüncüsel etkenlerdir (Güven, 2016, s.837). Buradan hareketle, ortak değerlere sahip, ideolojik olarak benzerlik

¹¹ Rechtskreislehre: Hukuk Çevreleri Öğretisi

¹² „Zur besseren Übersicht über die zahlreichen Rechtssysteme wurde die Rechtskreislehre entwickelt, die mehrere Rechtssysteme aufgrund von gemeinsamen Merkmalen zu übersichtlichen Gruppen zusammenfaßt.“ (Sandrini, 1999,s.162)

gösteren farklı ülkelerin (ırk, tarih, din, kültür, siyaset gibi) hukuk sistemleri benzer özellikler gösterebilir. Bu da hukuk çevresi olarak adlandırılmaktadır. Bu durum ulusal hukuk düzenlerini sistemleştirmeye ve benzer ya da farklı hukuk sistemlerini daha iyi anlamaya olanak sağlar.

Hukuk kurumlarındaki benzerlik tarih ortak paydasına dayanıyorsa; aynı hukuk akrabalığının bulunduğu söylenebilir. Bu da bizlere bazı hukuk sistemlerinin benzerliğinin sebebini açıklamaktadır. Buna örnek olarak ortak tarihi geçmişe sahip İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri'nde kullanılan Anglo-Sakson hukuk sistemi gösterilebilir. Ancak bu durum mantıksal açıdan yeterli değildir. Buna örnek olarak Oğuz; Polonya hukuk sisteminin tarihi açıdan incelendiğinde Fransa ve Almanya hukuk sistemleri ile müşterek bir geçmişe sahip olduğunu; komünizm dönemi içerisinde tümüyle farklı bir hukuk sistemine dönüştüğünü ve komünizmin çöküşünden sonra da bambaşka bir yol izlediğini açıklamış; tüm bunların karşılaştırmalı hukukta uzman kişileri yeni kriterler bulma arayışına soktuğunu ve bu kriterlerin de genel olarak hukuk sistemlerinin tipik özellikleri olup, bu düşünceye göre de şayet iki hukuk sistemi aynı karakteristik özellikleri taşıyorsa; akraba olduklarının söylenebileceğini, bu tipik sistemi ve özellikleri açıklayabilmek için de betimleyici özelliklerinin bulunmasını gerektiğini ifade etmiştir (Oğuz, 2002, s.28-30).

3.2. Karşılaştırmalı Hukukta Makro ve Mikro Karşılaştırma

Hukuk sistemlerinin karşılaştırılması söz konusu olduğunda bu durum iki farklı düzlemde gerçekleşir. Düzlem olarak adlandırılan bu durum; karşılaştırma yapılan alanların vasfı ve kapsamı göz önünde bulundurularak ikiye ayrılır. Bunlardan birincisi Makro Karşılaştırma diğeri ise Mikro Karşılaştırma olarak adlandırılmaktadır. Sandrini Rheinstein (1987, s.31)'dan alıntılararak bunu şöyle özetlemiştir:” Die Rechtsvergleichung unterscheidet zwei Arten des Vergleichs: Die Makrovergleichung, die sich "mit Rechtssystemen und Rechtskreisen *im Ganzen* befasst", und die Mikrovergleichung, die sich "mit *speziellen Rechtsnormen und -instituten*" beschäftigt. (...) Die Mikrovergleichung ist für das terminologische Arbeiten von zentraler Bedeutung, während die Makrovergleichung den praktischen Rahmen dazu liefert, indem die wesentlichen Unterschiede zwischen den Rechtssystemen untersucht werden.“

diyerek; Karşılaştırmalı Hukuk'un iki ayrı çeşidinin bulunduğunu; Makro karşılaştırma „hukuk sistemleri ve hukuk çevreleri“ ile ilgilenirken; Mikro karşılaştırmanın; „özel hukuk normları ve kurumları“ ile ilgili olduğunu; yine Mikro karşılaştırma terminolojik çalışmalar için önem taşıırken, mikro karşılaştırmanın hukuk sistemleri arasındaki temel farklılıkları inceleyerek makro karşılaştırma için pratik bir çerçeve sağladığını ifade etmiştir (Sandrini, 1999, s.162).

3.2.1. Makro Karşılaştırma

Üst başlıktaki Sandrini (1999, s.162) 'nin açıklamalarından da anlaşılacağı üzere; hukuk Çevreleri özellikle karşılaştırmalı hukuk için özel bir önem taşır. Ortak özelliklere sahip hukuk sistemleri, farklı gruplara ya da farklı hukuk çevrelerine ayrılabilir. Bu da bizim ulusal hukuk sistemlerinin farklı ya da benzer yönlerini daha iyi anlamamıza olanak sağlar. Önceki bölümde de anlatıldığı üzere makro karşılaştırma hukuk sistemleri ve hukuk çevreleri ile ilgilidir.

Çeşitli hukuk düzenlerindeki kuralların ve hukuk kurumlarının karşılıklı olarak incelenmesi makro karşılaştırma olarak adlandırılmaktadır. Dolayısıyla makro karşılaştırma, hukuk çevrelerinin betimsel yapıları üzerinde çalışılarak, hukuk düzenlerinin karakteristik özelliklerinin ortaya konması ve bütün olarak araştırılabilmesi adına yapılır (Oğuz, 2002, s.29).

Zweigert ve Kötz makro düzeyde karşılaştırma için şu temel kriterleri kullanır (Zweigert&Kötz,1996, s.68):

1. “Bir hukuk sisteminin tarihsel açıdan kökeni ve gelişimi
2. Belirli bir hukuk sistemi içinde geçerli egemen spesifik hukuki düşünce tarzı
3. Özel tanımlayıcı hukuk kurumları
4. Hukuk kaynaklarının hiyerarşik sıralaması ve yorumlama yöntemleri
5. İdeolojik faktörler “

Her türlü hukuki karşılaştırmada büyük hukuk çevreleri arasındaki temel farklılıkların her zaman hazır bulundurulması gereklidir. Makro karşılaştırma da bunun için gerekli kriterleri sağlar. Günümüzde en önemli iki hukuk sisteminden biri “ortak hukuk (Common Law)” olarak da bilinen “Anglo-Sakson” hukuk sistemi, diğeri ise; alman ve roma hukuk sistemlerinin dâhil olduğu Kıta Avrupası Hukuk Sistem’idir. Aynı zamanda bu İngilizce konuşulan ülkelerde Kıta Avrupası Hukuk Sistemi “medeni hukuk (Civil Law)” olarak adlandırılır. Bu iki hukuk ailesinin yapısında bulunan farklılıklar sebebi ile Common Law ve Civil Law arasındaki karşılaştırma, makro karşılaştırma alanında ilgi odağı olmuştur (Sandrini,1999, s.163).

Türkiye’nin de içine dâhil olduğu Kıta Avrupası Hukuk Sistemi’nin en önemli özellikleri Adli Yargı ve İdari Yargı’nın ayrılığı ve kamu hukuku ile özel hukuku ayırımıdır.

3.2.2. Mikro Karşılaştırma

Bölüm 3 de açıklandığı üzere; Mikro Karşılaştırma hukuk alanındaki terminoloji çalışmaları için oldukça önemli bir yere sahiptir. Mikro Karşılaştırmalar terminolojik çalışmaların merkezinde yer alırken; makro karşılaştırmalar yasal sistemler arasındaki temel farklılıkları ele alarak pratik bir çerçeve sağlar. Hukuk sistemleri arasındaki önemli farklılıkları inceleyerek mikro karşılaştırma hukukta terminoloji çalışması için pratik bir temel sağlarken, makro karşılaştırma, ilgili yasal sistemdeki bireysel yasal normlarla ilgilenir ve yasal şartlarla çalışmak için bilgi sağlar (Sandrini, 1996, s.163).

“Die funktionale Mikrovergleichung stellt für jede terminologische Arbeit den Ausgangspunkt und zugleich die thematische Eingrenzung dar.” (Sandrini, 1996, s.179) diyerek; İşlevsel bir mikro karşılaştırma, her bir terminoloji çalışmasının başlangıç noktası noktası, aynı zamanda da tematik bir sınırlama olarak tanımlanır.

Makro Karşılaştırma ile Mikro Karşılaştırma arasındaki en önemli fark; iki farklı alanın araştırma konularında ve amaçlarında görülür. Karşılaştırmalı yöntemin inceleme konusu hukuki unsurlardır. Buradan hareketle makro karşılaştırmının teması, hukuk düzenlerinin birbirinden ayırt edilmesini sağlayan yapı taşlarıdır. Mikro karşılaştırmının ise; bir hukuk kuralının, kurumunun, yani daha küçük bir ögenin yahut ayrıntının açıklanması olarak

söylenbilir. Makro karşılaştırmanın amacı “yapı taşları” iken, mikro karşılaştırma bu yapı taşını oluşturan bir “unsur”dur. Bunun dışında mikro karşılaştırma çerçevesinde uygulanan karşılaştırmalı yöntemin; bir yandan hukuk bilgisini derinleştirerek teorik amaçlara, bir yandan da kanunlaştırma, hukuk politikası ya da hukuk birleştirme gibi farklı pratik amaçlara da hizmet edebilir. Makro karşılaştırmanın amacı; hukuk sistemlerinin ayırt edici yönlerini saptamak ve çoğu hukuk sisteminde ortak olan ilgili yönlerin yardımı ile tipolojik akrabalıkların tespiti ile hukuk aileleri ya da çevrelerini oluşturmaktır. Kısacası makro karşılaştırma sonunda; hukuk aileleri ya da hukuk çevreleri tespit edilir (Oğuz, 2002, s.31).

3.3. Hukuk Sistemleri

Dünyada halen kullanılmakta olan oldukça fazla hukuk sistemi bulunmaktadır. Ancak bu ulusal hukuk sistemlerinden bazıları birbirine benzer ya da ortak özellikler taşımakta olduğu için birkaç ana grupta toplanabilir. Aralarındaki ortak özellikler arttıkça bu farklı hukuk sistemleri aynı hukuk sistemine dâhil edilebilir. Her sistemin ayırıcı belli başlı özelliği bulunur (Özekes, 2021, s.61). Örneğin; “kamu hukuku ve özel hukuk ayrımına dayanır.” ibaresi geçtiğinde denildiğinde akıllara Kıta Avrupası Hukuk sistemi gelmektedir.

Günümüzde yaygın olarak kullanılan iki hukuk sistemi bulunmaktadır. Bunlardan birincisi Roma hukuku temelli olan Kıta (Kara) Avrupası hukuk sistemi diğeri de İngiltere’de doğmuş olan Anglosakson hukuk sistemidir. Kıta Avrupası ya da diğeri adlandırılmasıyla Kara Avrupası hukuk sistemi düşünüldüğünde İngiltere harcindeki diğeri avrupa ülkeleri bu hukuk sistemini kullanmaktadır. Kara Avrupası Hukuk Sistemi Alman, İspanyol, Fransız, İtalyan ve İsviçre hukuk sistemidir. Hukuk devriminin gerçekleşmesi ile Türkiye’de bu hukuk sistemine dâhil olmuştur (Gözler, 2008, s.3).

Kıta Avrupası hukuk sisteminin genel özellikleri beş ana başlıkta incelenebilir. Kıta Avrupası hukuk sistemi tedvin edilmiştir; yani yazısız haldeki kanunlar bir araya toplanarak yazılı hale getirilmiştir. Tedvin edilmek şu anlama gelmektedir; kanunların bir araya toplanarak yazılı hale getirilip yayımlanmasıdır. Buna örnek olarak, borçlar hukuku, medeni hukuk, borçlar kanunu, medeni kanun vb. söylenebilir. İlk maddeyle

bağlantılı olarak bu sistemin diğer bir önemli özelliği ise çoğunluğunun yazılı olmasıdır ve hukukun biçimsel kaynakları sebebi ile kanun, tüzük ve anayasa gibi yazılı kurallardan meydana gelmektedir. Bu sistem içtihadî niteliğe sahip değildir. Burada içtihat örnek olarak alınan mahkeme kararlarıdır. İctihadî nitelikte olmaması sebebi ile de bir mahkemenin nihai kararı başka bir mahkemeyi bağlamaz. Benzer olaylara farklı mahkemeler farklı kararlar verebilir. En önemli ve ayırt edici diğer bir özelliği de kamu hukuku ile özel hukuk ayırımının bulunmasıdır. Yine bu sistemde yargı ayrılığı mevcuttur. Yani bu sistemi kullanan ülkelerde adli ve idari yargı olmak üzere iki ayrı sistem bulunmaktadır (Gözler, 2008, s.3-4).

Yaygın olarak kullanılan diğer hukuk sistemi de Anglosakson diğer bir adıyla da „Common Law “yâni “ortak hukuk” sistemidir. Bu sistem İngiltere asıllı olup, örf ve âdet hukukundan türemiş bir hukuk sistemidir. Halen günümüzde İngiltere, Louisiana eyaleti hariç Amerika Birleşik Devletleri, Kanada'nın bazı bölgeleri, Avustralya ve diğer bazı ülkelerde farklı oranlarda kullanılmaktadır. Ortak Hukuk sistemi, geçmişteki uygulamaları temel alan eski örf ve âdet kurallarına dayalı ve karşılıklarına çıkan davalarda örf ve âdet kurallarını yorumlayan mahkeme kararlarına dayanmaktadır (Özekes, 2021, s.62-63).

Bu sistemde hukuk daha geleneklerine bağlı, buna keza daha esnek bir yapıya sahiptir. Öncelikleri ihtiyaçları karşılamaya verdiği için de daha pragmatik yani daha faydacıdır. Kıta Avrupası Sistemi ile kıyaslandığında bu sistemde kavram ve kurumlar daha çok önem taşır, dolayısıyla kavramcıdır denebilir (Özekes, 2021, s.63). Buradan hareketle bu sistemin emsal kararları baz almakta olduğu söylenebilir. Anglosakson hukuk sisteminin kıta avrupası hukuk sisteminden ayıran en belirgin özellikleri (Gözler, 2008, s.4)'den incelenecek olursa;

1. Kurallar kanunlarla bir araya toplanmamıştır, dolayısıyla tedvin edilmemiştir. Genel toplum kuralları (örf, âdet gibi), mahkeme kararları, toplu halde bulunmayan bazı kanunlardan oluşur.
2. Bir mahkemenin verdiği karar, diğer bir mahkemede hukuk kaynağı olarak bağlayıcılığı vardır dolayısıyla içtihadî niteliktedir. Anglosakson hukuk sistemlerinde hâkimler bir dava önlerine geldiğinde, daha önce buna benzer bir emsal karar olup olmadığını araştırır ve bu doğrultuda hüküm kurulur. Bu yüzden

de bu sistem „case law “olarak da adlandırılır. Yasama organı tarafından oluşturululan kanunlar yerine içtihatlardan oluşur.

3. Bu sistemde Common Law (ortak hukuk) olarak adlandırılır, dolayısıyla kamu hukuku ya da özel hukuk ayrımı bulunmaz.
4. Yargı birliği söz konusudur. İdari ve Adli Davalar ayrı mahkemelerde görülmez .

Dünya üzerinde geçerli diğer bir büyük hukuk sistemi ise; İslam Hukuku'dur. Cumhuriyet ilan edilinceye değin ülkemizde, Osmanlı Devleti'nin kendine has hukuk anlayışı ve örfi hukukla birlikte İslam Hukuku uygulanmakta idi. Ancak Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde batılı hukuk anlayışlarından oldukça etkilenmiş ve bu dönemde bazı düzenlemeler yapılmıştır ve o yapılan bazı düzenlemeler hâlen günümüzde kullanılmaktadır.

3.4. Hukuk Sistemlerinin İncelenmesine Giriş

Çalışmanın Giriş bölümü ve devam bölümlerinde de açıklandığı üzere çevirmenin dil yetisi dışında çalıştığı alandaki bilgi düzeyi kabul edilebilir sayılan bir çeviri yapabilmesi için oldukça önemli olup, bu bilgiler bütününe kültür öğeleriyle de harmanlayan, ancak tüm çeviri edincinin alt öğelerini de çevirisine katan çevirmen başarılı bir çeviri yapabileceği üzerinde durulmuş olup, tezin özü gereği terminoloji ve karşılaştırmalı hukuk açısından da bir temel oluşturulmuştur. Bu sebeple hukuk üzerine uzmanlıkta; çalışmanın yürütüleceği ülkeler arasında doğru bir ilişki kurulabilmesi için hukuk sistemlerinin bilinmesi gerekliliği, karşılaştırmalı hukukta çalışmanın vasfına ve kapsamına göre çalışılacak yöntemin seçilmesinin hukuk çevirileri yapmak için ne denli önemli olduğu da açıktır. Bu çalışmanın hedefi iki ülkenin yargı işleyiş sürecinde metin oluşturma geleneklerinin, sistemlerin ve boşanma davası örneğinde hukuk terminolojisinin karşılaştırılmasıdır. Dolayısıyla bu bölüme ait devam bölümlerinde tez için seçilen Türkiye ve Almanya ülkelerinin hukuk sistemlerinin tarihsel süreçte gelişimini anlatan kısa bir özeti sunulacak bir karşılaştırma yapılacaktır.

Karşılaştırmalı Hukuk yöntemlerinde bir hukuk düzeni sınıflandırılırken makro bir bakış açısıyla değerlendirilmektedir. Bu değerlendirmede rol oynayan pek çok farklı kriter bulunabilir. Bunlar; tarihsel açıdan gelişim çizgisi, hukuk kaynakları, düşünce tarzı,

hukukî görüşü, hukuki kurum yahut kavramlar olarak sıralanabilir. Bu kriterler ayrıca yargı teşkilatı, eğitim ve meslek olarak hukuk konusunda ülkeleri birçok başka ülkeden ayıran ve tarihi açıdan kökenleri içerisinde kaynakları aranacak olan faktörler de önemli role sahiptir (Güven, 2016, s.887).

Teze konu ülkelerde yargı ayrılığı bulunmaktadır. Dolayısıyla bu sistemde hukuk; “özel hukuk” ve “kamu hukuku” olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Bu iki kavrama değinilecek olursa, özel hukuk; şahısların birbiriyle ilişkilerini eşitlik ilkesi içerisinde ve irade serbestisini esas alarak düzenleyen hukuk kuralları bütünüdür. Bu sistemde tarafların çıkarlarının korunması adına eşitlik ilkesi bulunur. Çünkü bu hukuk sisteminde herkes kendi savını ispatlamak zorundadır. Bunun bir örneği ise; kira sözleşmesi ile açıklanabilir. İsteyen istediği evi kiralayabilir ancak ev sahibi de istemediği kişiye evini kiralamama hakkına sahiptir. Yine kira belirlenirken, iki tarafın da çıkarları göz önünde bulundurularak karşılıklı irade ile tespit edilir. İşte bu anlatılan durum özel hukukun örneğidir. Özel hukukun alt başlıklarında, medeni hukuk (aile hukuku, kişiler hukuku, miras hukuku, eşya hukuku), borçlar hukuku, ticaret hukuku, devletler özel hukuku, iş hukuku, medenî usul hukuku ve icra iflas hukuku bulunur (Gözler, 2020, s.8-9).

Kamu hukuku ilişkisinde taraflardan biri devlet, diğer taraf ise başka bir devlet yahut bireydir. Burada devlet üstün konumda bulunur. Buradaki ilişki tek taraflı olmakla birlikte devletin iradesini özel kişi tarafından kabul edilmesine gerek yoktur, devletin açıklaması sonucu direkt olarak hukukî ilişki ortaya çıkar. Devlete tanınan bu üstün yetkilerde kamunun yararı güdülmektedir. Yine buna örnek olarak bir kamulaştırma davası açıklanabilir. Karayolları Genel Müdürlüğü tarafından bir şehirlerarası karayolunun doğru bir şekilde yapılmasında kamu yararı bulunur, yine şayet bu yol üzerinden geçen tarlalar varsa; müdürlük bu tarla sahiplerine ulaşarak özel hukuk hükümleri nezninde satın almak için başvurabilir. Ancak özel hukuk çerçevesinde bu tarlayı kamulaştırmak mümkün değildir ve bu hak kamu hukukunda tanınmıştır. Müdürlük açıklayacağı bir yazı ile yol geçen bölgedeki tarlaları kamulaştırabilir ve kamulaştırma bedeli de Asliye Hukuk Mahkemeleri tarafından belirlenir (Gözler, 2020, s. 9-10).

3.4.1. Türk Hukuk Sistemi

Ülkemizde Osmanlı Devleti döneminde 1839'a kadar İslam Hukuku uygulanmaktaydı. 1839'dan sonra Fransız İhtilali'nin de etkisiyle modernleşme ve laikleşme adına yoğunlaşan talepler doğrultusunda Avrupa'dan kanunlar alındığı görülmektedir. O dönemde genellikle Fransa'dan alınan kanunlar çevrilmiştir. Buna örnek olarak Fransız Ticaret Kanunundan çevrilen "Kanunname-i Ticaret" söylenebilir. Ancak yine Osmanlı döneminde batılı anlamda bir medeni kanun alınması düşüncesi kabul görmemiş, bunun yerine 1876'da Mecelle isimli medeni kanun hazırlanmış ve bu kanun 1926'ya kadar kullanılmaya devam etmiştir (Gözler, 2020, s.6). 1876 yılında da birinci meşrutiyetin ilan edilmesi ile birlikte batılı anlamdaki ilk anayasa olarak kabul edilen Kanun-i Esasi yürürlüğe girmiştir. Meşrutiyet sayesinde halka da söz hakkı tanınmıştır. Yukarıda da bahsedildiği üzere, Türk Hukuk Sistemi'nin temelleri Osmanlı Devleti döneminde atıldığı için; o zamanlardaki anayasa Osmanlı Türkçesi ile yazılmıştır. 1876 Kanun-i Esasi'nin kabul edilmesi ile temelleri atılan hukuk sistemimizde, cumhuriyet döneminde gerçekleşen hukuk reformları sonrasında tüm alanlarda Avrupa kanunları alınmıştır. İşte bu yabancı ülkelerden kanunların alınıp dilimize çevrilmesi olayına "iktibas" diğer adıyla da "resepsiyon" denmektedir (Gözler,2020, s. 6).

Cumhuriyet döneminde iktibas edilen kanunların günümüzdeki durumu (Gözler, 2020, s.6-7)'den incelenecek olursa;

- Mecelle, Türk Medeni Kanunu ile¹³ yürürlükten kaldırılmış, medeni kanun ise İsviçre'den iktibas edilmiştir.
- İsviçre Borçlar Kanunu'ndan alınan 865 sayılı ve 1926 tarihli Ticaret Kanunu yerine 1 Temmuz 2012 de yürürlüğe giren, 1 Ocak 2011 tarih ve 6098 sayılı yeni Türk Borçlar Kanunu kabul edilmiştir.
- Alman Ticaret Kanunu örnek alınıp hazırlanan 1926 tarihli ve 865 sayılı Ticaret Kanunu sonrası 1956 tarih ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu kabul edilmiş ancak bu kanundan sonra da 2012 yılında yürürlüğe giren 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu kabul edilmiştir.

¹³ 17 Şubat 1926 tarihli ve 743 sayılı TMK ile

- 1899 tarihli İtalyan Ceza Kanunu'ndan iktibas edilen 1926 tarih ve 765 sayılı Türk Ceza Kanunu yerine, 2004 tarih ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu kabul edilmiştir.
- 1877 tarihli Alman Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunundan iktibas edilen 1929 tarih ve 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü kanunu yerine 2004 tarih ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu kabul edilmiştir.
- İsviçre'nin 1825 sayılı Neuchatel Usul Kanunu'ndan iktibas edilen 1927 tarih ve 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu yerine, 2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu kabul edilmiş ve 1 Ekim 2011 de yürürlüğe girmiştir.
- 1899 tarihli İsviçre Kanunu'ndan iktibas edilen 1932 tarih ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu kabul edilmiş fakat bugüne kadar bu kanunda sayısız değişiklik yapılmıştır.

Yukarıda da açıklandığı üzere ve tüm bu açıklamalardan özet bir sonuca varılacak olursa; Osmanlı Devleti'nin sona ermesi ile modernleşme gayesinde olan Türkiye, Avrupa'dan bazı kanunlar iktibas etmiştir, ancak buna hazır olmayan bir ortamda direkt olarak alınan kanunlar aktarılırken de hukuk dilinin birçok ödünç yani yabancı dilden alınmış ödünç kelime içermesine sebep olmuştur. Cumhuriyet sonrası dönemde yapılan hukuk devrimi, dili sadeleştirme ve Türkçeleştirme çabalarının da etkisi ile eskiye nazaran Türk hukuk dilinin oldukça iyi bir düzeye ulaştığı söylenebilir. Buradan hareketle ve iktibas edilen kanunlar da göz önüne alındığında; hukuk sistemimizin kökeni Avrupa'dan gelmiştir ve böylelikle Kıta Avrupası Hukuk Sistemine dâhildir. Dolayısıyla Türkiye'nin de içerisinde bulunduğu; birçok ülkenin ceza hukuk sistemini etkileyen Almanya ve alman hukukunun sistemini ve yaklaşımlarını bilmek metni çözümleyebilmek adına oldukça önemlidir.

3.4.2. Alman Hukuk Sistemi

Teze konu ülkelerden biri olan Almanya'nın Türk hukuk sistemini en çok etkileyen hukuk sistemlerinin başında geldiği söylenebilir. Kamu hukuku alanı için bu iki farklı ülke arasında köklü farklılıklar bulunmakla birlikte, bunun sebebinin Alman hukukunun daha çok özel hukuk alanına yoğunlaşmasındandır. Yine bahsedilen bu farklılıklar özellikle

idare ve anayasa hukuku alanlarında görülmektedir. Ancak Alman hukuk sistemi ile Türk hukuk sistemi arasındaki farklılıkların baş sebebi iki ülkenin sahip olduğu devlet yapılarıdır. Türkiye üniter sisteme sahipken, Almanya federal devlet yapılanması ile yönetilmektedir. Bu nedenle de federal devlet yapılanmasının incelenmesi, Alman anayasasının ve idare hukukunun, aynı zamanda alman özel hukukunun anlaşılması açısından oldukça önemlidir (Muratoğlu, 2014, s.292).

„Der Deutsche Rechtskreis bezeichnet das kontinentaleuropäische, deutschsprachige und typischerweise kodifizierte Recht, das von den Privatrechtsordnungen Österreichs, Deutschlands und der Schweiz dominiert wird. Deren Wurzeln liegen im römisch-deutschen Recht, das durch die Rechtswissenschaft im 19. Jahrhundert über die Grenzen Europas hinaus Auswirkungen auf andere Rechtskreise hatte. Die Wechselwirkungen zwischen den Kodifikationen des Deutschen Rechtskreises bewirken und bewahren deren Verbundenheit. Ihre Funktion als Rezeptionsgrundlagen oder als Modelle für die Rechtssysteme anderer Länder verleiht ihnen einen Einfluss, der die weltweite Bedeutung des Deutschen Rechtskreises unterstreicht.“¹⁴

Güven, Alman hukuk sistemini şu biçimde açıklamaktadır; Alman hukuk sistemi kimi zaman direkt olarak Alman ya da Cermen hukuk çevresinde, bazen Romanist-Alman hukuku adıyla Kıta Avrupası hukuk sistemi içerisinde, bazı zamanlar Anglo-amerikan hukukunu ve romanist hukuk çevrelerini de içeren batı hukuku altında büyük bir grupta yer almıştır. Eğer İslam, uzak Asya, Afrika ve İslam hukuk çevreleri ile birlikte ele alınırsa alman hukuk sisteminin, kıta avrupası ve anglosakson hukuk sistemleri ile sağlam bağlar ile ortak gelişim çizgisinde ilerlediği, çünkü kökeni ve tarihi açıdan deneyimlerinin yapısal benzer özellikler gösterdiği ve diğer Batı hukuk düzenlerinden politik gelişimine bağlı olarak farklı olan taraflarının bulunduğu söylenebilir. Bunun dışında alman hukukunun bazı özellikleri sebebi ile (hukuk kaynakları, hukuki düşünce tarzı ya da bazı tarihsel etkinlikleri açısından) Romanist hukuk çevresinden özellikle de Anglo-Amerikan hukuk sisteminden belirgin farklılıklara sahip olması sebebi ile birçok kuramcının alman hukuk sistemini bu bahsedilen sistemlerden ayırdığı göz ardı edilmemelidir. Böyle bir sınıflandırma yapılacağı zaman, öncelikle hangi hukukun daha doğrusu hangi hukuk

¹⁴ Kaynak için bkz: <https://d-nb.info/1020541342/34> sayfa 1

alanının dikkate alınacağı tespit edilmelidir. Çünkü; bir hukuk sistemi özel hukuk açısından bir sisteme ait olurken, kamu hukuku açısından bambaşka bir sistem içerisinde kabul edilip incelenebilir. Aynı zamanda bu sınıflandırmaların belirli bir periyod için geçerlilik taşıdıkları ve zaman geçtikçe bazı etkenlerle bozulabileceği de unutulmamalıdır. Kaldı ki üç farklı hukuk çevresi içerisinde incelenen Fransız, Alman ve İngiliz hukukunun, bugünlerde Avrupa Birliği hukukunun etkisine girdiği ve henüz detaylı bir tedvinden söz edilmemiş olsada de topluluk hukukunun etkilemediği az sayıda hukuk alanı kaldığı göz önünde bulundurulduğunda, bahse konu üç hukuk düzeninin son zamanlarda birbirine yakınlaştıkları gözlemlenmektedir. Yine hukuk sistemleri açısından sınıflandırma yapılırken dikkat edilmesi gereken hususlardan diğeri de kişilerin beklentileri, davranışları ya da değerlendirme ölçütleridir. Bunlar bizlere o hukuk sistemi içerisinde farklı hukuk kültürlerinin bulunup bulunmadığını göstererek, sınıflandırmayı yaparken önemli noktalardan biridir. Bahsedilen kriterlerden, özellikle tarihi açıdan kökeni ve gelişimi, egemen hukuksal düşünce tarzı ve belirleyici hukuk kurumları Alman hukukunu diğer batılı düzenlerden ayırır. Şayet egemen hukuki düşünce tarzı ele alınırsa Alman ve Romanist hukuk çevreleri aynı tarafta yer alır. Çünkü bu sistemlerde hukuk sistemleştirilmiş ve hukuki yorum yöntemi ile biçimlenmiştir. Ancak alman hukukunu romanist hukuk çevresinden ayıran iki şey bulunmaktadır. Bunlar tarihi açıdan kökeni ve gelişim çizgisi. Her ikisinin de aynı tarihi kaynaktan doğmuş olmalarına karşın, Fransız Medeni Kanunu'nun yürürlüğe girmesi ile beraber dünyada yaygınlaşan aydın ve devrimci tedvin hareketlerini Alman hukuku hemen kabullenmemiştir. Bu sistem yerine roma hukukunu esas alan Pandekt hukuk bilimiyle kendisini biçimlendirerek, 20. Yüzyıl başlarında Pandekt hukuk biliminin yoğun etkisindeki bir tedvinle Fransa'dan takriben yüz yıl sonra kendi öz medeni kanununa sahip olmuştur. Ayrıca bu iki farklı hukuki düzen, kanunlarda kullanmış oldukları dil ve mahkemelerinin karar verme şekli ve kabullendikleri hukukçu türü açısından da birbirlerinden ayrılmaktadır. Zweigert ve Kötz'ün de dediği gibi; Alman hukuk sistemini romanist hukuk çevrelerinde ayırıp, İsviçre, Avusturya ve Türk hukuk sistemleriyle birlikte “Alman Hukuk Çevresi” kapsamında incelemek daha doğru olacaktır (Güven, 2016, 837).

Batı Avrupa ülkeleri tarafından orta çağ ve Rönesans dönemi sonrası iktibas edilen ve kanunlaştırma hareketlerine kadar yürürlükte kalan Roma hukuku, ortak hukuk olarak daha da geniş bir ifade ile Pandekt hukuku olarak adlandırılmaktadır. Roma hukukunun

Alman kültürünün hâkim olduğu ÷lke ve çevreler öğreti¹⁵ ve uygulama yoluyla aldığı biçime Pandekt hukuku, yani aslında Alman özel hukuku denir. Türkiye özel hukuk sisteminin de içinde bulunduğu günümüzdeki Kara Avrupası özel hukuk sistemlerinin özünü oluşturan Roma hukukunu bugüne aktaran son halka Pandekt hukukudur. Roma hukuku dendiğinde akla hem özel hem de kamu hukuku gelmekle birlikte, Pandekt hukuku denildiğinde yalnızca özel hukuk anlaşılır (Küçük, 2007, s.111-112).

Yukarıda geçen Pandekt hukuk sistemi; yine roma asıllı, kıta Avrupası hukuk sistemine içerisinde sayılabilen, özel hukuk üzerine kurulu, roma hukuku ile örffi¹⁶ hukukunun toplamı olarak tanımlanabilir.

¹⁵ Doktrin: hukuk alanındaki uzmanların görüşleri yahut yazıları (Gözler, 2020, s.2)

¹⁶ Alman örf ve âdet hukuku

BÖLÜM 4: YARGI SİSTEMLERİNE GİRİŞ

Hukuki uyuşmazlıkların kesin olarak karara bağlanması “yargı” olarak adlandırılır. Hukuki uyuşmazlıkları yargı yetkisini kullanarak kesin olarak karara bağlayan bu kuruluşlar da “mahkeme” olarak adlandırılır. Türk Anayasası’nın 9. Maddesi gereğince; “*Türkiye’de yargı yetkisi, Türk Milleti adına bağımsız ve tarafsız mahkemelerce kullanılır.*” Yine Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın 138 ve 139. maddeleri incelendiğinde bu bağımsız mahkemeler şu biçimde açıklanabilir; yargı yetkisini kullanma aşamasında iken bağımsız mahkemelere hiçbir mevki, organ, makam ya da şahıs tarafından emir ya da talimat verilemez. Genelge gönderilemez. Tavsiye de bulunulamaz. Hiçbir düşünce ya da duygu aşılanamaz, dolayısıyla telkinde bulunulamaz. Bağımsız mahkemelerin hükümleri yasama ve yürütme organlarını bağlar ve kararları adı geçen bu organlar tarafından hiçbir surette değiştirilemez, ifa edilmesi geciktirilemez. Bağımsız mahkemeler görevleri içerisinde bağımsız ve teminatı olan hâkimlerden oluşan kuruluşlardır (Gözler, 2020, s.33).

“Bağımsız mahkemeler, yargı yetkisini kullanırken hiçbir organ, makam, merci veya kişi tarafından kendilerine emir ve talimat verilemeyen, genelge gönderilemeyen, tavsiye ve telkinde bulunulamayan, kararları yasama ve yürütme organlarını bağlayan, kararları bu organlarca hiçbir surette değiştirilemeyen ve yerine getirilmesi geciktirilemeyen, görevlerinde bağımsız ve teminatlı hâkimlerden ¹⁷ meydana gelen kuruluşlardır.” Bağımsız mahkemelerin oluşturduğu bu düzene “yargı sistemi” denir ve yargı sistemi iki farklı türe ayrılır. Bunlardan birisi yargı birliği diğeri ise yargı ayrılığı sistemi olarak adlandırılır. Yukarıdaki başlıklarda da bahsedildiği ¹⁸ gibi yargı birliği sistemine örnek göstereceğimiz Anglosakson hukuk sisteminde tek bir mahkeme bulunur ve yine bu sistemde üst mahkeme de yalnızca bir tanedir. Dolayısıyla özel hukuk ve kamu hukuku ayrımı olmayıp kişiler arasındaki uyuşmazlıklara da aynı mahkeme bakar, kişi ve devlet arasındaki uyuşmazlıklara da aynı mahkeme bakar (Gözler, 2020, s.33).

¹⁷ Hâkimlik Teminatı hakkında detaylı bilgi için bkz.:

https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TM_/d00/c002/b034/tm__000020340471.pdf

¹⁸ Bkz. Konu başlığı “hukuk çevreleri”

Özel hukuk ve kamu hukuku ayrımı bulunan Kara Avrupası diğer bir adıyla Kıta Avrupası hukuk sistemine dâhil ülkelerde ise; yargı ayrılığı söz konusudur. Yargı ayrılığı sisteminde yargı kuruluşları farklı yargı kollarına ayrılmıştır. Bu açıklamadaki “yargı kolları” olarak belirtilen söylem ise; aynı yüksek mahkemelerde kararların temyiz edildiği mahkemelerce oluşmuş düzendir. Bu sistemi kullanan ülkelerde yargının “adli” ve “idari” olmak üzere en az iki tane yargı kolu bulunmaktadır. Adli yargı kişiler arasında meydana gelen uyuşmazlıklarla ilgili iken; idari yargı kişiler ve devlet arasında meydana gelen uyuşmazlıklardan sorumludur. Adli yargı sisteminde temyiz Yargıtay’a, idari yargı sisteminde ise temyiz Danıştay’a yapılır (Gözler, 2020, s.33-34).

Teze konu ülkeler Kıta Avrupası hukuk sistemine dâhil oldukları için her ikisinde de yargı ayrılığı söz konusudur. Türkiye’de bu durum ise dört farklı koldan gerçekleşir. Bunlar Adli Yargı, İdari Yargı, Uyuşmazlık Yargısı ve Anayasa Yargısıdır. Almanya’da ise beş farklı kolda gerçekleşir.

4.1. Türkiye’nin Yargı Teşkilatı

Çalışmanın bu bölümde açıklanacak olan “Yargı” sistemi çalışmanın odak noktalarından bir diğeridir. Hukuk alanında uzman olarak çalışmak isteyen ya da çalışan çevirmelerin bilmesi gereken konuların en başında iki farklı sistem arası mukayeseli olarak çalışılacağı için bu sistemler arasındaki yargı işleyişi yani yargı teşkilat sisteminin bilinmesi gelmelidir. Çünkü; her toplumun ve kültürün yargı işleyiş aşamasında kendine has hukuk metni oluşturma yöntemi bulunmaktadır. Örneğin; farklı ülkelere ait hukuk metinlerinde, bu ülkeler aynı hukuk çevresine ait olsalar dahi yazım dilinde zaman uyumsuzluğu bulunabilmektedir. Bu durum çevirmene hem yargı işleyişi hakkında kapsamlı bir bilgi sahibi olma zorunluluğu hem de mahkeme metinlerinin kültür bazında farklılıklar içerebileceğinden hareketle hem çeviri de hem de hukuk alanında uzmanlık vasıflarını yüklemektedir. Bağımsız bir hukuk devletinde yargı da bağımsız olmalıdır. Tezin özü ve incelenen dava örnekleri gereği; adli yargı kısmında ilgili konu başlıkları açıklanacaktır.

İnsanların birlikte yaşamasını kolaylaştırmak, düzene sokmak aynı zamanda da refahlarını korumak adına kanunlar oluşturulmuştur. Şayet yasalar olmasaydı; örneğin gündelik hayatta kullanmakta olduğumuz kurallar yahut bunların sonucu olan cezalar

olmasaydı hayat bir kaosa dönüşebilirdi. Hayatımızın her evresinde var olan bu kurallar ülkemizde Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında düzenlenmiştir ve bu anayasanın 6. maddesine göre; “Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir.” Bu esas Türkiye Cumhuriyeti’nin temel dayanağı olup, aynı zamanda bir hukuk devletinin sahip olması gereken önemli özelliklerden biridir. Çünkü hukuk devleti ilkelerine göre; kişinin temel hakları ve özgürlüğü daima korunmalıdır. Almanya Federal Cumhuriyeti’nde de benzer bir yasa mevcut olup bu durum Federal Almanya Cumhuriyeti Anayasası 20. Madde 2. bentte şu ibare ile belirtilmiştir: “Alle Staatsgewalt geht vom Volke aus”¹⁹ Ancak egemenliğin tüm ulusa ait olması, herkesin istediğini yapacağı, bu eylemlerin de fiili bir sonucu doğurmayacağı anlamına gelmez. Kısacası herkesin yaptığı doğru sayılamaz ve herkes gerçekleştirdiği her eylemde haklı olmayabilir. Devlet, toplum düzeninin devamlılığının korunabilmesi adına hukuk kurallarına uyulmasını cebir yoluyla gerçekleştirir. Uymayanlar ise; yaptırımla karşılaşır (Gözler, 2020, s.2-3). İşte bu durumda karşımıza Yargı erki ortaya çıkmaktadır. Yargı erki, bağımsız mahkemelerce uygulanır.

Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı çevrimiçi Hukuk Sözlüğü²⁰’nde Yargı kavramı “*Hukuk kurallarının bağımsız ve tarafsız mahkemelerce belli bir olaya uygulanmasıdır.*” olarak tanımlanmıştır. Yargı yetkisini yerine getiren bu organ, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası 9. madde (Değişik: 16/4/2017-6771/1 md.) sine göre; “*Yargı yetkisi, Türk Milleti adına bağımsız ve tarafsız mahkemelerce kullanılır.*” olarak ifade edilmektedir.

Yine buradaki bağımsız mahkemeler olarak belirtilen “mahkemeler” kelimesinin çokluk belirten bir söylem olduğuna dikkat edilmelidir. Dolayısıyla bu sistem bizlere yargı organının tek değil, “organlar topluluğu” olduğunu ifade etmektedir. Daha açık şekilde ifade etmek gerekirse, yargı organı birçok mahkemeden oluşur. Bu cümleden de anlaşılacağı üzere bu sistemdeki yargı organının en baş ayırt edici özelliğinin mahkemelerde oluşmuş olmasıdır. Bu organın diğer bir ayırt edici özelliği ise; mahkemelerin bağımsız olmasıdır (Gözler 2009, s.28). Türkiye’de yargı kolları dört farklı

¹⁹ Bundesverfassungsgesetz dem Grundgesetz Artikel 20/2 (Federal Anayasa’nın 20/2 maddesi)

²⁰ <http://www.sozluk.adalet.gov.tr/>

alana dolayısıyla dört ayrı kola ayrılmıştır. Yargı Teşkilatını oluşturan bu dört sistem; Adli Yargı, İdari Yargı, Anayasa Yargısı ve Uyuşmazlık Yargısıdır.

Tablo 4: Türkiye’de Yargı Kolları

YARGI KOLU	ANAYASA YARGISI	ADLİ YARGI	İDARİ YARGI	UYUŞMAZLIK YARGISI
Üst Derece Mahkemesi	Anayasa Mahkemesi	Yargıtay	Danıştay	Uyuşmazlık Mahkemesi
Ara Derece Mahkemeleri		Bölge Adliye Mahkemeleri	Bölge İdare Mahkemeleri	
İlk Derece Mahkemeleri		Hukuk (Sulh-Asliye) Ceza (Asliye-Ağır)	İdare Mahkemeleri Vergi Mahkemeleri	

Kaynak: Gözler 2020, s.34

Almanya’daki Yargı Teşkilatına genel bir bakış için de aşağıdaki tablo incelenebilir.²¹

Tablo 5: Almanya’nın Yargı Teşkilatı

Vereinfachte Übersicht über den Gerichtsaufbau in Deutschland

Bundesverfassungsgericht (2 Senate)				Verfassungsgerichte der Bundesländer				
Zivilgerichtsbarkeit		Strafgerichtsbarkeit		Verwaltungsgerichtsbarkeit	Finanzgerichtsbarkeit	Arbeitsgerichtsbarkeit	Sozialgerichtsbarkeit	
Ordentliche Gerichtsbarkeit				Gemeinsamer Senat der obersten Gerichtshöfe				
Bundesgerichtshof				Bundesverwaltungsgericht	Bundesfinanzhof	Bundesarbeitsgericht	Bundessozialgericht	
Großer Senat für Zivilsachen Zivilsenate		Großer Senat für Strafsachen Strafsenate		Großer Senat Senate	Großer Senat Senate	Großer Senat Senate	Großer Senat Senate	
Oberlandesgericht				Oberverwaltungsgericht oder Verwaltungsgerichtshof	Finanzgericht	Landesarbeitsgericht	Landessozialgericht	
Zivilsenate	Senate für Familiensachen	Strafsenate Rechtsmittelinstanz	1. Instanz für schwere Straftaten gegen die staatliche Ordnung	Senate	Senate	Senate	Senate	
Landgericht				Verwaltungsgericht		Arbeitsgericht	Sozialgericht	
Zivilkammern	Kammern für Handelssachen	Kleine Strafkammern	Große Strafkammern (1. und 2. Instanz)	Kammern		Kammern	Kammern	
Amtsgericht								
Einzelrichter	Familiengericht	Strafrichter	Schöffengericht	Jugendrichter	Jugend-schöffengericht			

Quelle: Presse- und Informationsamt der Bundesregierung (2000), *Tatsachen über Deutschland*. Frankfurt: Societäts-Druck. S. 166. (ebenfalls verfügbar in: AR, ZH, EN, FR, IT, JA, PL, PT, RU, ES, TR)

Kaynak: (<https://home.uni-leipzig.de/reichmann/wp-content/uploads/2018/10/Tabelle-4.0-Deutsch.pdf>)

²¹ Tablonun alındığı internet sitesi için bkz. <https://home.uni-leipzig.de/reichmann/wp-content/uploads/2018/10/Tabelle-4.0-Deutsch.pdf>

Türkiye Adli yargı sisteminde; hem hukuk hem de ceza yargısı açısından üç basamaklı bir yargı teşkilatı söz konusudur. Sistemin en altında, hükmü veren ve asıl karar merci olan ilk derece mahkemeleri (sulh, asliye, ağır..) bulunur. Bunlar aynı zamanda yerel mahkemeler olarak da adlandırılır. Yerel mahkemelerin üstünde istinaf, diğer bir adıyla bölge adliye mahkemeleri, bunun üzerinde de Yargıtay yer alır (Özekes, 2021, s.154).

Hukuk yargı sistemi içerisinde ilk derece mahkemeleri genel mahkemeler ile özel mahkemeler olmak üzere iki kısma ayrılır. Özel mahkemeler ile genel mahkemeler arasında en temel fark; özel mahkeme açılmayan yerlerde , o yerdeki hali hazırda mevcut bulunan asliye hukuk mahkemesi, özel mahkemelerin görev alanına giren davalara ilgili mahkeme sıfatıyla bakmakla yükümlüdür. Genel mahkemeler her il merkezi yahut iş yoğunluğun çok olduğu ilçelerde açılan medeni yargı (diğer bir adıyla hukuk yargısı) alanındaki her türlü uyuşmazlığı çözmekle görevli mahkemelerdir (Özekes, 2021, s.160). Örneğin; bir bölgede Aile Mahkemesi yoksa; bu davaya o yerde bulunan Asliye Hukuk Mahkemesi, Aile Mahkemesi sıfatı ile bakmaktadır.

Hukuk yargısında genel mahkemeler Asliye Hukuk ve Sulh Hukuk Mahkemeleridir. Yine medeni yargı içerisinde özel Mahkemeler de; İş Mahkemesi, Tüketici Mahkemesi, Kadastro Mahkemesi, Aile Mahkemesi, İcra (Hukuk,) Mahkemesi, Fikrî ve Sınai Haklar Hukuk Mahkemesi'dir (Özekes, 2021, s. 158-162).

Ceza yargısında da aynı sistem (genel mahkemeler, özel mahkemeler) söz konusu olmakla birlikte; ceza yargısındaki genel mahkemeler, Sulh Ceza Hâkimliği , Ağır Ceza Mahkemesi, Asliye Ceza Mahkemesi'dir. Özel Mahkemeler ise; Çocuk Mahkemesi (Çocuk Mahkemesi ve Çocuk Ağır Ceza Mahkemesi olarak ayrılabilir), İcra (Ceza) Mahkemesi, Fikrî ve Sınai Haklar Ceza Mahkemesi ve Yüce Divan(Anayasa Mahkemesi)'dir (Özekes, 2021, s. 158-162).

İstinaf diğer bir adıyla Bölge Adliye Mahkemeleri'nin görevlerine değinilecek olursa; bu mahkemeler adli yargı ilk derece mahkemeleri tarafından verilmiş ve kesinleşmemiş kararlara karşı başvuruları inceleyen ve karara bağlayan mahkemelerdir. İlk derece hukuk mahkemelerinden verilen kararlara karşı da istinaf yolu açıktır fakat burada bir istisna söz konusudur. Miktar ve değeri 2020 yılı itibari ile 5.390 türk lirasını(bu miktar her yıl

yeniden değerlendirilerek, yeniden değerlendirme oranında arttırılır.) aşmayan mal varlığına ilişkin davalarda kararlar kesindir ve bunlara karşı istinaf yolu açık değildir. Bu durum kanunla belirlenmiştir ve Hukuk Muhakemesi Kanunu'nun 341. Maddesi incelenebilir. Yerel mahkeme hukuk mahkemelerinin verdiği karardan memnun olmayan taraf ya da taraflar, iki hafta içerisinde ilgili hukuk mahkemesi ya da başka bir yerde bulunan hukuk mahkemesine dilekçe vererek istinaf yolu için başvurabilir. Yine bu konu için Hukuk Muhakemesi Kanunu madde 342-345 incelenebilir. Bu durumda kararın ait olduğu mahkeme dava dosyasını ve talebi içeren dilekçeyi yetkili İstinaf mahkemesine gönderir (Gözler, 2020, s.47).

Aynı şekilde yerel ceza mahkemelerince verilmiş olan kararlara karşı da istinaf yolu açıktır. Yine buradaki istisna da şöyledir; sonuç olarak belirlenmiş olan üç bin TL dâhil olmak kaydıyla adli para cezası hükümlerine ve üst sınır olarak beş yüz günü geçmeyen adli para cezası gerektiren suçlardan dolayı beraat hükümleri ile ilgili olarak istinaf yolu açık değildir. İstinaf talebi kararın açıklanmasından başlayarak yedi gün içinde hükmü veren mahkemeye bir dilekçe verilmesi ile yapılmaktadır. Sonrasında yerel mahkeme ilgili dosyayı bölge adliye mahkemesine gönderir (Gözler, 2020, s.48-49).

Türk yargı sisteminde temyiz ile görevli mercii Yargıtay'dır. Ancak yeni oluşturulan sistemde temyiz yolu, yalnızca bölge adliye mahkemesi kararlarına karşı açıktır, ilk derece mahkemesi kararlarına karşı itiraz öncelikle İstinaf mahkemelerine yapılabilmektedir.

4.2. Almanya'nın Yargı Teşkilatı

Bundesrepublik Deutschland yani Federal Almanya Cumhuriyeti'nin federal yönetim şekli sebebi ile yargı teşkilatı da bu doğrultuda yapılanmıştır. Bu sistemde yargı yetkisi federal mahkemeler ile 16 federal eyaletin (federe devletin) mahkemelerince kullanılır. Almanya'da yargı teşkilatı beş bağımsız kola ayrılmıştır.

Bunlar;

- „Ordentliche Gerichtsbarkeit (Adli Yargı)
- Arbeitsgerichtsbarkeit (İş Yargısı)

- Allgemeine Verwaltungsgerichtsbarkeit (İdari Yargı)
- Finanzgerichtsbarkeit (Mâli Yargı)
- Sozialgerichtsbarkeit“ (Sosyal Yargı)²²

Federal Alman Anayasası'nın 9. Bölümünde yer alan “güçler ayrılığı” ilkesinin üçüncü basamağı olan bağımsız yargı bulunur. Bu bölümde “hukuk devleti” organizyonel olarak düzenlenmiş ve somutlaştırıldığı kabul edilmektedir. Buradaki düzenlemeye göre; yargı yetkisi hâkimlerce ve federal anayasada ön görülen federal mahkemeler ile eyalet mahkemeleri aracılığıyla kullanılmaktadır. Federal Anayasa'nın 95/1. Maddesi gereğince; Almanya'da adli yargı alanları için yüksek mahkeme Federal Yargıtay (Bundesgerichtshof), idari yargı alanları için Federal İdare Mahkemesi (Bundesverwaltungsgericht), mali alanlar için Federal Sayıştay (Bundesfinanzhof), iş alanında Federal İş Mahkemesi (Bundesarbeitsgericht) ve sosyal alan için de Federal Sosyal Mahkemesi (Bundessozialgericht) kurulmuştur. Bu sistemle yüksek yargı organları bir yandan sayıca sınırlanırken bir yandan da devlet teşkilatı içerisindeki varlıklarının anayasal koruma altına aldığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla anayasal değişiklik olmadan, birleştirilmeleri engellenmiş ve ortadan kaldırılmaları da mümkün kılınmamıştır (Kent, 2007, syf 186).

Alman Yargı Teşkilatında teze konu ve tez örnekleriyle alakalı Adli yargı (ordentliche Gerichtsbarkeit) kısmındaki mahkemeleri inceleyecek olursak; Strafgericht ve Zivilgericht olmak üzere ikiye ayrılır. Straf ceza mahkemeleri ile ilgili kısım iken; Zivil ise medeni hukuk yani hukuk mahkemeleri ile ilgili kısımıdır. Tezde boşanma davaları örneğinde karşılaştırma yapıp, terimce oluşturulacağı için Almanya'daki adli yargıya bazı mahkemelerin Türkçe eşdeğerlilikleri aşağıda belirtilmiştir:

4.2.1. Asliye Ceza Mahkemesi

1)... Kammer für Strafsachen : Asliye Ceza Mahkemesi (“...” ile ifade edilen yere kaçınıcı asliye ceza mahkemesi olduğu yazılır.)

Örnek: 3. Kammer für Strafsachen Sakarya

²² Alman Yargı Teşkilatı'nın kollarını ifade eden başlıkların internet kaynağı için bkz. https://e-justice.europa.eu/content_judicial_systems_in_member_states-16-de-maximizeMS-de.do?member=1

Sakarya 3. Asliye Ceza Mahkemesi

2)...Strafgericht erster Instanz von [il/ilçe adı]: Asliye Ceza Mahkemesi (“...” ifade edilen yere kaçınıcı asliye hukuk mahkemesi olduğu, von’dan sonra da il/ilçe adı yazılır.)

Örnek: 2. Strafgericht erster Instanz von Sakarya

Sakarya 2. Asliye Ceza Mahkemesi

3)...Strafkammer des Landgerichts ... : Asliye Ceza Mahkemesi (“...” ile ifade edilen yere kaçınıcı asliye ceza mahkemesi olduğu yazılır.)

Örnek: 2. Strafkammer des Landgerichts Sakarya

Sakarya 2. Asliye Ceza Mahkemesi

4.2.2. Asliye Hukuk Mahkemesi

1)...Kammer für Zivilsachen : Asliye Hukuk Mahkemesi (“...” ile ifade edilen yere kaçınıcı asliye hukuk mahkemesi olduğu yazılır.)

Örnek: 3. Kammer für Zivilsachen Heidelberg

Heidelberg 3. Asliye Hukuk Mahkemesi

2)...Zivilkammer erster Instanz (von...) : Asliye Hukuk Mahkemesi (“...” ifade edilen yere kaçınıcı asliye hukuk mahkemesi olduğu, von’dan sonra da il/ilçe adı yazılır.)

Örnek: 4. Zivilkammer erster Instanz von Böblingen

Böblingen 4. Asliye Hukuk Mahkemesi

3)Landgerichts in Zivilsachen : Asliye Hukuk Mahkemesi

4)Zivilkammer : Asliye Hukuk Mahkemesi

Örnek: 3. Zivilkammer İstanbul / İstanbul 3. Asliye Hukuk Mahkemesi

5) Zivilgericht erster Instanz (von [il/ilçe adı]) : Asliye Hukuk Mahkemesi

Örnek: 2. Zivilgericht erster Instanz von Freiburg

Freiburg 2. Asliye Hukuk Mahkemesi

4.2.3. Sulh Hukuk Mahkemesi

1) Zivilabteilung des Amtsgerichts : Sulh Hukuk Mahkemesi

Örnek: 2. Zivilabteilung des Amtsgerichts Paderborn

Padernborn 2. Sulh Hukuk Mahkemesi

4.2.4. Aile Mahkemesi

1) Familiengericht: Aile Mahkemesi

2) ... Kammer des Familiengerichts: ('...' yerine kaçınıcı aile mahkemesinden bahsediyorsak o rakam ya da sayı yazılır.)

3. Kammer des Familiensgericht: 3. Aile Mahkemesi

4.2.5. Sulh Ceza Hâkimliği (Eski adı ile Sulh Ceza Mahkemesi)

1) Strafabteilung des Amtsgerichts: Sulh Ceza Hâkimliği

Ayrıca, Landsgericht: Bölge Mahkemesi, Amtsgericht: Yerel Mahkeme, Bundesgerichtshof: Federal Yargıtay ve Oberlandesgericht: İstinaf Mahkemesi bulunmaktadır.

Yine;

Yerel Mahkemeler: Amtsgericht

Eyalet Mahkemeleri: Landsgericht

Eyalet Yüksek Mahkemesi: Oberlandesgerichtshof

Federal Yüksek Mahkeme: Bundesgerichtshof olarak adlandırılmaktadır.

Tablo 6: Almanya’da Hukuki İtiraz Silsilesini Gösteren Tablo

ZIVILGERICHTE (Hukuk Mahkemeleri İçin)		
Revision (Temyiz)	: Bundesgerichtshof	Bundesgerichtshof
Berufung (İstinaf)	: Landsgericht	Oberlandesgericht
1. Instanz (İlk derece mahkeme)	: Amtsgericht	Landsgericht
STRAFGERICHTE (Ceza Mahkemeleri İçin)		
Revision (Temyiz)	: Oberlandesgericht	Bundesgerichtshof
Berufung (İstinaf)	: Landsgericht	-
1. Instanz (İlk derece mahkeme)	: Amtsgericht	Landsgericht

Bu mahkemeler arasında itiraz yolları yukarıdaki tablolarda ok doğrultusunda yapılmaktadır.

BÖLÜM 5: BOŞANMA İLAMI ÖZELİNDE YEREL AİLE MAHKEMESİ ALMANCA KARAR ÖRNEKLERİNİN İNCELENMESİ

5.1. Amtsgericht Helmstedt Boşanma İlamı 1. Sayfa

**Amtsgericht
Helmstedt**
Beschluss

10.03.2017
10028
10.03.2017
AMTSGERICHT
HELMSTEDT

Anlage zum Protokoll vom 06.02.2017.
Verkündet durch Vorlesung zu Ziff. I.
und III., bezüglich Ziffer II.
gemäß § 142 III FamFG

F 16 S

In der Familiensache
X geb. [redacted]
geboren am 25.01.19[redacted] in Helmstedt,
wohnhaft Gänsemarkt [redacted] Königslutter am Elm
- Antragstellerin -

Verfahrensbevollmächtigte:
Rechtsanwältin [redacted] Straße [redacted] 3 [redacted] Helmstedt
Geschäftszeichen: [redacted]

gegen
Y
geboren am 13.12.19[redacted] in Helmstedt,
wohnhaft Eisenweg [redacted] 31 [redacted] Helmstedt
- Antragsgegner -

hat das Amtsgericht - Familiengericht - Helmstedt auf die mündliche Verhandlung vom
06.02.2017 durch die Richterin am Amtsgericht [redacted] beschlossen:

I. Die am 15.12.2011 vor dem Standesbeamten des Standesamts in Helmstedt
(Heiratsregister Nummer E [redacted]/2011) geschlossene Ehe der beteiligten Ehegatten wird
geschieden.

5.1.1. Amtsgericht Helmdtedt Boşanma İlamı 2. Sayfa

- II. Ein Wertausgleich bei der Scheidung findet nicht statt.
- III. Die Kosten des Verfahrens werden gegeneinander aufgehoben.

Gründe

I. Scheidung

Die Ehegatten haben am 15.05.20 [] die Ehe miteinander geschlossen.

Der Scheidungsantrag wurde dem Antragsgegner am [] zugestellt.

Die Ehegatten waren zum Zeitpunkt der Zustellung des Scheidungsantrages Angehörige des Staates Türkei.

Die Antragstellerin beantragt,
die Ehe zu scheiden.

Der Antragsgegner stimmt der Scheidung zu.

Hinsichtlich der Einzelheiten wird auf den Akteninhalt, insbesondere auf das weitere schriftliche Beteiligtenvorbringen und die Feststellungen zu gerichtlichem Protokoll, verwiesen.

Das angerufene Gericht ist gemäß Artikel 3 der Verordnung (EG) Nummer 2201/2003 vom 27.11.2003 über die Zuständigkeit und die Anerkennung und Vollstreckung von Entscheidungen in Ehesachen und in Verfahren betreffend die elterliche Verantwortung und zur Aufhebung der Verordnung (EG) Nummer 1347/2000 (EuEheVO II) international zuständig, weil beide Ehegatten im Zeitraum zwischen Zustellung des Scheidungsantrages und letzter mündlicher Verhandlung zu irgendeinem Zeitpunkt gemeinsam ihren gewöhnlichen Aufenthalt in Deutschland hatten.

Da dieses Verfahren nach dem 20.06.2012 eingeleitet worden ist, richtet sich das anzuwendende Recht gemäß Artikel 4, 18 Absatz 1 Satz 1 der Verordnung (EG) Nummer 1259/2010 des Rates vom 20.12.2010 zur Durchführung einer Verstärkten Zusammenarbeit im Bereich des auf die Ehescheidung und Trennung ohne Auflösung des Ehebandes anzuwendenden Rechts (Rom III-VO) nach dieser Verordnung und nicht mehr nach Artikel 14, 17 Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch.

Gemäß Artikel 8 Buchstabe a Rom III-VO ist deutsches Recht anzuwenden, weil die Ehegatten keine Rechtswahl nach Artikel 5 bis 7 Rom III-VO getroffen haben und weil beide Ehegatten im Zeitpunkt der Anrufung des Gerichts ihren gewöhnlichen Aufenthalt in Deutschland hatten. Dies gilt unabhängig von der Staatsangehörigkeit der Ehegatten.

Der Scheidungsantrag der Antragstellerin ist begründet, weil die Ehe gescheitert ist (§§ 1564, 1565 Absatz 1 Bürgerliches Gesetzbuch).

Dies wird gemäß § 1566 Absatz 1 Bürgerliches Gesetzbuch unwiderlegbar vermutet, weil der Antragsgegner dem Scheidungsantrag der Antragstellerin zustimmt und die Ehegatten nach Feststellung des Gerichts seit mindestens einem Jahr im Sinne des § 1567 Bürgerliches Gesetzbuch getrennt leben.

5.1.2. Amtsgericht Helmstedt Boşanma İlamı 3. Sayfa

II. Versorgungsausgleich

Die internationale Zuständigkeit folgt aus § 98 Absatz 2 des Gesetzes über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit (FamFG).

Das Scheidungsverfahren ist nach dem 28.01.20 [redacted] eingeleitet worden.

Gemäß Artikel 17 Absatz 3 Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch in der seit dem 29.01.20 [redacted] geltenden Fassung findet ein Versorgungsausgleich von Amts wegen in diesem Verfahren nicht statt. Zwar richtet sich die Ehescheidung nach deutschem Recht, jedoch kennt keines der Heimatrechte der Ehegatten den Versorgungsausgleich. Ein Antrag auf Durchführung des Versorgungsausgleichs nach deutschem Recht ist nicht gestellt. Deshalb ergeht keine Entscheidung zum Versorgungsausgleich. Die entsprechende Feststellung im Tenor erfolgt rein deklaratorisch (vgl. Oberlandesgericht Bremen FamRZ 2013, 222-224).

Den Ehegatten bleibt nach Ansicht des Gerichts vorbehalten, in einem isolierten Verfahren nachträglich die Durchführung des Versorgungsausgleichs zu beantragen.

III. Kosten

Die Entscheidung über die Kosten des Verfahrens beruht auf § 150 FamFG. Danach tragen die Ehegatten die Gerichtskosten je zur Hälfte, jeder Ehegatte trägt seine außergerichtlichen Kosten selbst.

Rechtsmittelbelehrung

Gegen diesen Beschluss ist das Rechtsmittel der Beschwerde gemäß §§ 117, 58 – 69 FamFG statthaft.

Die Beschwerde ist innerhalb eines Monats bei dem Amtsgericht – Familiengericht – Helmstedt, Stobenstraße 5, 38350 Helmstedt, einzulegen. Die Frist beginnt mit der Zustellung der Entscheidung. Die Beschwerde muss die Bezeichnung des angefochtenen Beschlusses sowie die Erklärung enthalten, dass Beschwerde gegen diesen Beschluss eingelegt wird. Die Beschwerde kann sich sowohl gegen die Ehescheidung und alle mit ihr geregelten Folgesachen als auch nur gegen einzelne Folgesachenentscheidungen oder nur gegen die Ehescheidung richten. Soweit sich die Beschwerde allein gegen eine vermögensrechtliche Folgesache richtet, ist die Beschwerde nur zulässig, wenn der Wert des Beschwerdegegenstandes 600 Euro übersteigt. Diese Wertgrenze gilt allerdings nicht, soweit die Entscheidung über den Versorgungsausgleich angegriffen wird. Die Beschwerde wird durch Einreichung einer Beschwerdeschrift eingelegt. Die Beschwerde durch einen Ehegatten kann nur durch einen Rechtsanwalt eingelegt werden. Die Beschwerde muss die Bezeichnung des angefochtenen Beschlusses sowie die Erklärung enthalten, dass Beschwerde gegen diesen Beschluss eingelegt wird. Soll die Entscheidung nur zum Teil angefochten werden, so ist der Umfang der Anfechtung zu bezeichnen. Der Beschwerdeführer hat in Ehesachen und in Familienstreitsachen, das sind Unterhaltssachen und Güterrechtssachen, einen bestimmten Sachantrag zu stellen und diesen zu begründen. Die Frist zur Begründung beträgt zwei Monate und beginnt mit der Zustellung der Entscheidung. Die Begründung ist einzureichen bei dem Oberlandesgericht: Oberlandesgericht Braunschweig, Bankplatz 6, 38100 Braunschweig. In den übrigen Folgesachen soll die Beschwerde begründet werden.

[redacted]
Richterin am Amtsgericht

Beglaubigt/~~Ausgefertigt~~
Helmstedt, den 3. Feb. 20 [redacted]

[redacted]
imza

des Amtsgerichts

5.1.3. Amtsgericht Helmstedt Boşanma İlamı'nın Türkçe Çevirisi 1. Sayfa

TERCÜME
Onaylı Suret/Kopya

Helmstedt
Sulh Hukuk Mahkemesi

Karar

İbu karar 10.08.20 [redacted] tarihinde
Helmstedt, 3 Şubat 20 [redacted]
Şubehin Enak Sicil Memuru
[redacted] / M[redacted]

[redacted] / 165

06.02.20 [redacted] tarihli Protokolün Değ
Madde I ve II yönünden alınarak, Madde
II yönünden Aile Mahkeme Kanunu § 142
II gereğince tem edilmiştir.

[redacted] Sulh Hukuk Mahkemesi Hakim

Aile Davası:

[redacted] X [redacted] kızlık soyadı [redacted]
25.01.1 [redacted] Helmstedt doğumlu,
Gänsemarkt [redacted] 3 [redacted] Königsutter am Elm adresinde mukim

- Davacı -

Dava Vekili:
Avukat [redacted] Sch [redacted] Straße [redacted] 3 [redacted] Helmstedt
Referans Numarası: [redacted]

[redacted] Y [redacted]
13.12.1 [redacted] Helmstedt doğumlu,
Eisenweg [redacted] 38350 Helmstedt adresinde mukim

- Davalı -

Helmstedt Sulh Hukuk Mahkemesi - Aile Mahkemesi - 06.02.20 [redacted] tarihli sözlü duruşma ile Sulh Hukuk
Mahkemesi Hâkimi [redacted] ile şu hükmü kurmuştur:

I. Tarafların 15.02.20 [redacted] tarihinde Helmstedt Evlendirme Dairesinin evlendirme memuru
tarafından (Nikâh Sicil No. E [redacted] /20 [redacted]) akıt edilen evlilikleri boşanmıştır.

[redacted] Çevirmen
imza

Y [redacted] Yemini Te
Veredikle Dol
Sworn Tra

TERCÜME BÜROSU

ADRES

5.1.4. Amtsgericht Helmstedt Boşanma İlamı'nın Türkçe Çevirisi 2. Sayfa

- I. Boşanma neticesinde bir Değer Dengelemesi yapılmayacaktır.
- II. Davaya giderleri taraflarca karşılanacaktır.

Gerekçe

1. Boşanma

Taraflar 15.05.2012 tarihinde evlenmişlerdir.

Boşanma dilekçesi davalıya tebliğ edilmiştir.

Eşlerin ikisi de, boşanma dilekçesinin tebliğ edildiği tarihte Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı idi.

Davacı evliliklerinin
boşanmasını talep etmiştir.

Davalı boşanmayı kabul etmektedir.

Devamında ayrıntılar için dosya içeriği, özellikle katılımcıların yazılı beyanları ve mahkeme tutanakları referans gösterilmektedir.

Müracaat edilen Mahkeme uluslararası ve yerel olarak yetkilidir, (EG) No. 2201/2003 sayılı 27.11.2003 tarihli Evlilik Davalarında Tanınma ve Tenfize dair yetkiler ve ebeveyn velayetinin sorumluluklarına dair usulier ve Yönetmelik (EG) No. 1347/2000'nin (EuEheVD II) kaldırılmasına ilişkin Yönetmeliğin 3. Maddesi, çünkü her iki eş boşanma dilekçesinin tebliği ile son sözlü duruşma arasındaki süre içerisinde herhangi bir tarihte ortak ikametleri Almanya'da idi.

Boşanma davası 20.06.2012 tarihinden sonra açıldığından evliliğin boşanmasında Kurulun 20.12.2010 (ROM II-VO) tarihli Yönetmeliğin Madde 18, VO (EG) No. 1259/2010 uyarınca uygulanacak hukuk ROM-III-VO düzenlemelerine göre değil geçerli versiyonu ile Evlilik Kanunu Medeni Kanun Kitabı Madde 14 ve 17 uyarınca belirlenmektedir.

Madde 8 Harf a Rom III-VO uyarınca Alman Hukukunun uygulanması gerekmektedir çünkü eşler Madde 5-7 Rom III-VO uyarınca bir hukuk seçimi yapmamışlardır ve eşler Mahkemeye müracaat ettikleri tarihte mutlak ikametleri Almanya'da idi. Bu durum eşlerin uyruklarından bağımsız olarak geçerlidir.

Eşlerin boşanma talepleri gereklidir çünkü evlilikleri başarısız olmuştur (Medeni Kanun §§ 1564, 1565 Paragraf 1).

Medeni Kanunu § 1566 Paragraf 1 uyarınca şüphesiz varsayılmaktadır zira her iki eş boşanmayı talep etmektedir ve Mahkemenin tespitlerine göre en az bir yıldır Medeni kanun § 1567 uyarınca ayrı yaşamaktadırlar.

5.1.5. Amtsgericht Helmstedt Boşanma İlamı'nın Türkçe Çevirisi 3. Sayfa

II. Bakım Dengelemesi

Uluslararası yetki, Aile Davaları Usulü § 98 Paragraf 2 ve Gönüllü Yangırama (Aile Muhakeme Kanunu) davalarına dayanmaktadır.

Boşanma davası 28.01.2017 tarihinden sonra başlamıştır.

29.01.2017 tarihinden beri geçerli versiyonunda Medeni Kanununa Giriş Kanunu Madde 17 Paragraf 3 uyarınca Bakım Dengelemesi işbu davada rosen yapılmayacaktır. Karar Alman Hukukuna göre verilmiştir ancak eşlerden hiç birinin Memleket Hukuku İşbu Bakım Dengelemesini tanımamaktadır. Bakım Dengelemesinin Alman Hukukuna uyarınca yapılmasına ilişkin bir talepte bulunulmamıştır. Bundan dolayı Bakım Dengelemesine ilişkin bir karar verilmemektedir.

Mahkemenin görüşüne göre, ayrı bir dava ile geriye dönük bir Bakım Dengelemesini talep etmek eşlerin tasarrufuna kalmıştır.

III. Giderler

Gider kararı Aile Mahkeme Kanunu § 150, Madde 1'e dayanmaktadır. Buna göre dava giderleri eşler tarafından yarı yarıya karşılanacaktır, her bir eş mahkeme dışı giderleri kendisi karşılayacaktır.

Hukuki Bilgilendirme

İşbu karara karşı Aile Muhakeme Kanunu §§ 117, 58-69 uyarınca itiraz hakkı mevcuttur.

İtiraz bir ay içerisinde Helmstedt Sulh Hukuk Mahkemesi, - Aile Mahkemesi - Helmstedt - Stobenstraße 5, 38350 Helmstedt adresinde yapılmalıdır. Süre kararın tebliğ ile başlamaktadır. İtiraz dilekçesi, itiraz edilen kararın adını ve bu itirazın işbu karara karşı olduğuna dair bir açıklama içermelidir. İtiraz, hem işbu karara karşı hem de düzenlenen ferilerin tamamına ya da ferileri kararının birine karşı yapılabilir. İtiraz sadece mali ferilerine karşı ise, ancak itiraz konusunun değeri 600 Euro'yu geçiyor ise, geçerlidir. Ancak bu sınır değeri, eşler itiraz Bakım Dengelemesine dair bir karara karşı ise, geçerli değildir. İtiraz bir itiraz dilekçesinin sunulması ile yapılmaktadır. Eşlerden birinin itiraz sadece bir avukat aracılığıyla yapılabilir. İtiraz dilekçesi, itiraz edilen kararın adını ve bu itirazın işbu karara karşı olduğuna dair bir açıklama içermelidir. Karara sadece kısmen itiraz edilecek ise, itirazın kapsamı belirtilmelidir. İtiraz sahibi Evlilik ve Aile davalarında, bunlar nafaka davaları ve mal rejimi davaları, belirli bir talepte bulunmalı ve bunu gerekçelendirmelidir. Gerekçe için süre iki aydır ve süre kararın tebliğ ile başlamaktadır. Gerekçenin Eyalet Yüksek Mahkemesine sunulması gerekmektedir: Braunschweig Eyalet Yüksek Mahkemesi - Bankplatz 6, 38100 Braunschweig. Diğer ferileri davalarında itiraz gerekçeli olmalıdır.

Sulh Hukuk Mahkemesi Hâkimi

Onay / Suret
Helmstedt, 3 Şubat 2017
>İmza< >Mühür<
Şubenin Evrak Sicil Memuru

Tercüme edilmek üzere bana verilen Alman dilindeki fotokopi belgeyi Türk diline tam ve doğru olarak çevirdiğimi beyan ederim.

TERCÜME BÜROSU

ADRES

Çevirmen
imza

Yeminli Tercüme
Vereidigte Dolmetscher
Sworn Translator

5.1.6. Amtsgericht Boşanma İlamı Apostil Şerhi'nin Çevirisi

TERCÜMEDİR

APOSTİL
(5 Ekim 1961 tarihli La Haye Konvansiyonu)

1. Ülke : FEDERAL ALMANYA CUMHURİYETİ
2. Resmi Belgeyi İmzalayan :
3. Unvanı : İdari Memur
4. Helmstedt Sulh Hukuk Mahkemesinin resmi mührü ile mühürlenmiş ve tasdik edilmiştir.
5. Tasdik Yeri : Braunschweig
6. Tasdik Tarihi : 13 Şubat 2
7. Tasdik eden yetkili : Yerel Mahkeme Başkanı
8. No : /20
9. Mühür :
10. İmza : Temsilen -
(İmza ve Mühür)

JV 110 Apostil (9.82)

Tercüme edilmek üzere bana verilen Alman dilindeki asıl belgeyi Türk diline tam ve doğru olarak çevirdiğimi beyan ederim.

Çevirmen imza

TERCÜME BÜROSU
ADRESİ

5.2. Amtsgericht Paderborn Boşanma İlamı ve Çevirisi

5.2.1. Amtgericht Paderborn Boşanma İlamı 1. Sayfa

Beglaubigte Abschrift

F /18

Rechtskräftig bzgl. Scheidung
seit dem 16.11.2

Paderborn 33114 20...

Heiermayer, Justizhauptsekretär
als Urkundsbeamter der
Geschäftsstelle

Verkündet am 16.11.2
Justizhauptsekretär
als Urkundsbeamter der
Geschäftsstelle

**Amtsgericht Paderborn
Familiengericht**

IM NAMEN DES VOLKES

Beschluss

In der Familiensache

des Herrn , Fürstenbergstraße , 33114 Paderborn, Antragstellers,

Verfahrensbevollmächtigte: Rechtsanwälte Kanzlei , 33114 Paderborn,

gegen

Frau geborene Si , Nordstraße : , 33114 Paderborn, Antragsgegnerin,

Verfahrensbevollmächtigte: Rechtsanwälte Anwaltskanzlei & , 33114 Paderborn,

Beteiligte:

Deutsche Rentenversicherung Bund, Stralsund, Zur Schwedenschanze 1, 18435 Stralsund, Versicherungsnummer

Deutsche Rentenversicherung Nordbayern, Wittelsbacherring 11, 95444 Bayreuth, Versicherungsnummer

| & Co, Personalabteilung, | Straße : | Linzstadt.

Tr: Çevirmen

--- Beyan ve imza

b:

Versicherungsnummer |

hat das Amtsgericht - Familiengericht - Paderborn
auf die mündliche Verhandlung vom 16.11.2
durch den Richter am Amtsgericht
beschlossen:

1. Die am 10.08.2 vor dem Standesamt Paderborn unter der
Eheregisternummer E /2/ geschlossene Ehe der Beteiligten wird
geschieden.
2. Im Wege der internen Teilung wird zu Lasten des Anrechts des Antragstellers
bei der Deutschen Rentenversicherung Nordbayern (Vers. Nr.
) zugunsten der Antragsgegnerin ein Anrecht in Höhe von 1,3334
Entgeltpunkten auf das vorhandene Konto bei der Deutschen
Rentenversicherung Bund, bezogen auf den 30. 06. 2 übertragen.

Im Wege der internen Teilung wird zu Lasten des Anrechts der
Antragsgegnerin bei der Deutschen Rentenversicherung Bund (Vers. Nr. |
) zugunsten des Antragstellers ein Anrecht in Höhe von 0,5529
Entgeltpunkten auf das vorhandene Konto bei der Deutschen
Rentenversicherung Nordbayern, bezogen auf den 30. 06. 2 , übertragen.

Ein Ausgleich des Anrechts des Antragstellers bei der | Co
(Vers. Nr.) findet nicht statt.
3. Die Kosten des Verfahrens werden gegeneinander aufgehoben.

Gründe: Çevirmen
Ehescheidung Beyan ve imza

Einer Begründung bedarf es nicht, da der Beschluss zur Ehescheidung den
gleichgerichteten Anträgen der Ehegatten entspricht, § 38 Abs. 4 Nr. 2 FamFG.

Versorgungsausgleich

Nach § 1 VersAusglG sind im Versorgungsausgleich die in der Ehezeit erworbenen
Anteile von Anrechten jeweils zur Hälfte zwischen den geschiedenen Ehegatten zu
teilen. Die Ehezeit beginnt mit dem ersten Tag des Monats der Eheschließung und

endet am letzten Tag des Monats vor Zustellung des Scheidungsantrags (§ 3 Abs.1 VersAusglG).

Anfang der Ehezeit: 01. 06. 21

Ende der Ehezeit: 30. 06. 21

Ausgleichspflichtige Anrechte

In der Ehezeit haben die beteiligten Ehegatten folgende Anrechte erworben:

Der Antragsteller:

Gesetzliche Rentenversicherung

1. Bei der Deutschen Rentenversicherung Nordbayern hat der Antragsteller ein Anrecht mit einem Ehezeitanteil von 2,6667 Entgeltpunkten erlangt. Der Versorgungsträger hat gem. § 5 Abs.3 VersAusglG vorgeschlagen, den Ausgleichswert mit 1,3334 Entgeltpunkten zu bestimmen. Der korrespondierende Kapitalwert nach § 47 VersAusglG beträgt 9.392,97 Euro.

Betriebliche Altersversorgung

2. Bei der & Co hat der Antragsteller ein Anrecht mit einem Ehezeitanteil von 10,50 Euro monatlich erlangt. Der Versorgungsträger hat gem. § 5 Abs.3 VersAusglG vorgeschlagen, den Ausgleichswert mit 5,25 Euro monatlich zu bestimmen. Der korrespondierende Kapitalwert nach § 47 VersAusglG beträgt 1.355,00 Euro.

Die Antragsgegnerin:

Gesetzliche Rentenversicherung

3. Bei der Deutschen Rentenversicherung Bund hat die Antragsgegnerin ein Anrecht mit einem Ehezeitanteil von 1,1057 Entgeltpunkten erlangt. Der Versorgungsträger hat gem. § 5 Abs.3 VersAusglG vorgeschlagen, den Ausgleichswert mit 0,5529 Entgeltpunkten zu bestimmen. Der korrespondierende Kapitalwert nach § 47 VersAusglG beträgt 3.894,84 Euro.

Übersicht:

Antragsteller

Çevirmen
Beyan ve imza

5.2.4. Amtsgericht Padernborn Boşanma İlamı 4. Sayfa

4	
Die Deutsche Rentenversicherung Nordbayern, Kapitalwert:	9.392,97 Euro
Ausgleichswert:	1.3334 Entgeltpunkte
Die I & Co, Kapitalwert:	1.355,00 Euro
Ausgleichswert (mtl.):	5,25 Euro
 Antragsgegnerin	
Die Deutsche Rentenversicherung Bund, Kapitalwert:	3.894,84 Euro
Ausgleichswert:	0,5529 Entgeltpunkte
 Nach Kapitalwerten hat der Ausgleich in Höhe von 6.853,13 Euro zu Lasten des Antragstellers zu erfolgen.	
 Ausgleich:	
 Bagatellprüfung:	
Das Anrecht des Antragstellers bei der & Co mit einem Rentenwert von 5,25 Euro überschreitet nicht den Grenzwert des § 18 Abs. 3 VersAusglG von 30,45 Euro. Das Anrecht wird deshalb gem. § 18 Abs. 2 VersAusglG vom Versorgungsausgleich ausgeschlossen.	
 Die einzelnen Anrechte:	
Zu 1.: Das Anrecht des Antragstellers bei der Deutschen Rentenversicherung Nordbayern ist nach § 10 I VersAusglG durch interne Teilung mit einem Ausgleichswert von 1.3334 Entgeltpunkten zugunsten der Antragsgegnerin auszugleichen.	
Zu 2.: Für das Anrecht des Antragstellers bei der & Co (Vers. Nr.) mit dem Ausgleichswert von 5,25 Euro monatlich unterbleibt der Ausgleich.	
Zu 3.: Das Anrecht der Antragsgegnerin bei der Deutschen Rentenversicherung Bund ist nach § 10 I VersAusglG durch interne Teilung mit einem Ausgleichswert von 0,5529 Entgeltpunkten zugunsten des Antragstellers auszugleichen.	
Çevirmen	
Kostenentscheidung	Beyan ve imza

Die Kostenentscheidung folgt aus § 150 FamFG.

Rechtsbehelfsbelehrung:

Gegen diesen Beschluss ist das Rechtsmittel der Beschwerde gegeben. Die Beschwerde kann sowohl gegen den Beschluss insgesamt, als auch gegen den Scheidungsausspruch oder jede Entscheidung in einzelnen Folgesachen eingelegt werden. Wird jedoch eine Folgesache vermögensrechtlicher Art isoliert angefochten, ist die Beschwerde nur zulässig, wenn der Wert des Beschwerdegegenstandes 600 Euro übersteigt; dieser Wert gilt nicht für die Entscheidung zum Versorgungsausgleich.

Beschwerdeberechtigt ist derjenige, dessen Rechte durch den Beschluss beeinträchtigt sind. Die Beschwerde ist bei dem Amtsgericht - Familiengericht - Paderborn, Am Bogen 2 - 4, 33098 Paderborn schriftlich in deutscher Sprache durch einen Rechtsanwalt einzulegen.

Die Beschwerde muss spätestens innerhalb eines Monats nach der schriftlichen Bekanntgabe des Beschlusses bei dem Amtsgericht - Familiengericht - Paderborn eingegangen sein. Die Frist beginnt mit der schriftlichen Bekanntgabe des Beschlusses, spätestens mit Ablauf von fünf Monaten nach Erlass des Beschlusses. Fällt das Ende der Frist auf einen Sonntag, einen allgemeinen Feiertag oder Sonnabend, so endet die Frist mit Ablauf des nächsten Werktages.

Die Beschwerde muss die Bezeichnung des angefochtenen Beschlusses sowie die Erklärung enthalten, dass Beschwerde gegen diesen Beschluss eingelegt wird. Sie ist zu unterzeichnen.

Darüber hinaus muss der Beschwerdeführer einen bestimmten Sachantrag stellen und diesen begründen. Die Frist hierfür beträgt zwei Monate und beginnt mit der schriftlichen Bekanntgabe des Beschlusses, spätestens mit Ablauf von fünf Monaten nach Erlass des Beschlusses. Innerhalb dieser Frist müssen der Sachantrag sowie die Begründung unmittelbar bei dem Beschwerdegericht - Oberlandesgericht Hamm, Heßlerstr. 53, 59065 Hamm - eingegangen sein.

B

Çevirmen
Beyan ve imza

5.2.6. Amtsgericht Paderborn Boşanma İlamı 6. Sayfa

6

Beglaubigt
Urkundsbeamter/in der Geschäftsstelle
Amtsgericht Paderborn

Çevirmen
Beyan ve imza

5.2.7. Amtsgericht Paderborn Boşanma İlamı Apostil Şerhi 7. Sayfa

Apostille
(Convention de La Haye du 5 octobre 1961)

1. Land: Bundesrepublik Deutschland
Diese öffentliche Urkunde

2. ist unterschrieben von der Justizbeschäftigten

3. in ihrer Eigenschaft als Urkundsbeamtin der Geschäftsstelle des
Amtsgerichts in Paderborn

4. wie ist versehen mit dem Dienstempel des
Amtsgerichts Paderborn

Bestätigt

5. in Paderborn

6. Am 6. Dezember 2011

7. durch den Präsidenten des Landgerichts

8. Urk. Nr. _____

9. Dienstsiegel: _____

10. Unterschrift: _____

Çevirmen
Beyan ve imza

5.2.8. Amtsgericht Paderborn Boşanma İlamı için Tenfiz Davası Talebi

HUKUK BÖROSU

SAKARYA NÖBETÇİ AİLE MAHKEMESİ SAYIN HAKİMLİĞİNE;

DAVACI _____ : _____ str. _____ Paderborn/ALMANYA

VEKİLLERİ _____ : _____ Mah. _____ Cad. _____ Plaza No: _____
/SAKARYA

DAVALI _____ : _____ (1. _____ Vatandaşı)
straße _____ Paderborn/ALMANYA

DAVA KONUSU _____ : Paderborn Asliye Hukuk Mahkemesi Aile Mahkemesi' nin 16.11.2012 tarihli boşanma kararının tanınması ve tenfizine karar verilmesi talebimizden ibarettir.

ACIKLAMALAR _____ :

Ekli vekaletname uyarınca davacı vekiliniz. Müvekkilim ile davalı taraf Paderborn Asliye Hukuk Mahkemesi Aile Mahkemesi' nin 16.11.2012 tarihli kararı ile boşanmışlardır. İş bu mahkeme kararı taraflarca temyiz edilmeksizin 16.11.2012 tarihinde kesinleşmiştir. Mahkeme ilamı ekte sunulmuş olup; ayrıca her ikisinin de çevirisi ekte takdirinize sunulmuştur.

Yabancı mahkemece verilen ve kesinleşen boşanma ilamının Türk makamlarında da geçerli olabilmesi için yukarıda ayrıntısı verilen mahkeme ilamının tanınması ve tenfizine karar verilmesi için eldeki dava açılmıştır.

Yukarıda arz ve izah ettiğimiz nedenlerle; Paderborn Asliye Hukuk Mahkemesi Aile Mahkemesi' nin 22.11.2012 tarihli kararının Sayın mahkemenizce tanınması ve tenfizine karar verilmesini bilvekele arz ve talep ederiz.

HUKUKİ NEDENLER : H.M.K, M.K ve Yasal Mevzuat

HUKUKİ DELİLLER : Paderborn Asliye Hukuk Mahkemesi Aile Mahkemesi İlamı(Ekte), Mahkeme İlamı Çevirisi (Ekte), Yemin, Yasal Her Türlü Delil.

NETİCE ve TALEP _____ : Yukarıda arz ve izah ettiğimiz nedenlerle; Paderborn Asliye Hukuk Mahkemesi Aile Mahkemesi' nin 22.11.2012 Tarihli kararının Sayın mahkemenizce tanınması ve tenfizine karar verilmesini bilvekele arz ve talep ederiz. 31.01.2013

Davacı Vekili
imza

5.2.9. Amtsgericht Paderborn Boşanma İlamı'nın Türkçe Çevirisi 1. Sayfa

Onaylı suret
Logo

F /18

İlan tarihi : 16.11.2016

16.11.2016 tarihli karar uyarınca karar kesinleşmiştir.

Heiermeyer, Yargı Baş Sekreteri
Yazı İşleri Zabıt Kâtibi

Paderborn, 22.11.2016
(imza)

Heiermeyer, Yargı Baş Sekreteri
Yazı İşleri Zabıt Kâtibi
(mühür)

**Paderborn Asliye Hukuk Mahkemesi
Aile Mahkemesi**

HALK ADINA

Karar

Taraf

Sayın , Nordstraße , Paderborn adresinde mukim **Davacı**

Dava vekili : Avukatlık Bürosu | Paderborn

Karşı taraf

Sayın , kızlık soyadı , Nordstraße , Paderborn, **Davalı**

Dava vekili : Avukatlık Bürosu, Str. , Paderborn,

Katılımcılar:
Alman Emeklilik Sigorta Birliği, Stralsund, Zur Schwedenschanze 1, 18435 Stralsund, Sigorta numarası:
Alman Emeklilik Sigortası Nordbayern, Wittelsbacherring 11, 95444 Bayreuth, Sigorta numarası:
& Co, İnsan Kaynakları Bölümü, I Straße Lippstadt,
Sigorta numarası: |

-aile meselesinde-

Çevirmen
Beyan ve imza

5.2.10. Amtsgericht Paderborn Boşanma İlamı'nın Türkçe Çevirisi 2. Sayfa

Paderborn Asliye Hukuk Mahkemesi- Aile Mahkemesi Asliye Hukuk Mahkemesi Sayın hakimi () aracılığıyla
16.11.2017 tarihinde söz duruşma sonunda aşağıdaki kararları almıştır:

1. Tarafların 10.06.2017 tarihinde Paderborn Evlendirme Memurluğu huzurunda yapılan E: ()/2017 nolu evlilik birliği sonlandırılmıştır.
2. Dâhili paylaşım yoluyla davacıya ait Alman Emeklilik Sigortası Nordbayern'de (Sigorta No:) hakkı aleyhine ve davalı lehine 1,3334 Bedel puanı üzerinden hak davalıya ait Alman Emeklilik Sigorta Birliği () nolu hesabına 30.06.2017 tarihi esas alınmak üzere aktarılacaktır.
Dâhili paylaşım yoluyla davalıya ait Alman Emeklilik Sigorta Birliği (Sigorta No:) hakkı aleyhine ve davacı lehine 0,5529 Bedel puanı üzerinden hak davalıya ait Alman Emeklilik Sigortası Nordbayern () nolu hesabına 30.06.2017 tarihi esas alınmak üzere aktarılacaktır.
Davacıya ait () & Co (Sigorta-No:) dengeleme hakkı söz konusu değildir.
3. Dava masrafları taraflarca karşılıklı giderilecektir.

Gerekeçe:
Boşanma
Boşanma kararı tarafların aynı yöndeki davalarına uygun olduğundan, Aile Meseleleri Davaları ve İhtiyari Yargı Hakkındaki Kanun Madde 38 Paragraf 4 No:2 uyarınca konuyla ilgili herhangi bir gerekçelendirmeye ihtiyaç yoktur.

Emeklilik dengeleme ödemesi:
Emeklilik Dengeleme Yasası Madde 1 uyarınca evlilik birliği süresinde edinilen hak payları oranında beher yan yarıya boşanan taraflar arasında dağılımı esastır. Evlilik birliği evliliğin kurulduğu ayın ilk günü başlar ve boşanma davasının tebliğinin gerçekleştiği ayın son günü biter (Emeklilik Dengeleme Ödeme Yasası Madde 3 Paragraf 1).

Evliliğin başladığı tarih : 01.06.2017
Evliliğin bittiği tarih : 30.06.2017

Dengelemeye esas haklar:
Evlilik birliği süresinde katılımcı taraflar aşağıdaki hakları edinmişlerdir:

Davacı taraf:
Yasal Emeklilik Sigortası

1. Alman Emeklilik Sigortası Nordbayern'de davacı evlilik birliği süresinde geçerli 2,6667 bedel puanı hak etmiştir. Sigorta kuruluşu Emeklilik Dengeleme Ödeme Yasası Madde 5 Paragraf 3 uyarınca dengeleme değerini 1,3334 olarak belirlemeyi önermiştir. Yazışmalarla ortaya çıkan değer Emeklilik Dengeleme Ödeme Yasası Madde 47 uyarınca 9.392,97 Euro'dur.

İşletme emekliliği

2. () Co'da davacıya ait aylık 10,50 Euro'luk evlilik payı hakkı edinilmiştir. Sigorta şirketi Emeklilik Dengeleme Yasası Madde 5 Paragraf 3 uyarınca dengeleme değerini aylık 5,25 Euro tutarında belirleme önerisinde bulunmuştur. Emeklilik Dengeleme Yasası Madde 47 uyarınca uygun sermaye değeri 1.355,00 Euro'dur.

Çevirmen
Beyan ve imza

5.2.11. Amtsgericht Paderborn Boşanma İlamı'nın Türkçe Çevirisi 3. Sayfa

Davalı taraf:

Yasal Emeklilik Sigortası

3. Alman Emeklilik Sigortalar Birliği'nde davalı taraf evlilik birliği süresinde geçerli 1,1057 ödeme puanı hak etmiştir. Sigorta kuruluşu Emeklilik Dengeleme Ödeme Yasası Madde 5 Paragraf 3 uyarınca dengeleme değerini 0,5529 olarak belirlemeyi önermiştir. Yazışmalarla ortaya çıkan değer Emeklilik Dengeleme Ödeme Yasası Madde 47 uyarınca 3.894,84 Euro'dur.

Özet:

Davacı taraf

Alman Emeklilik Sigortası Nordbayern, sermaye değeri	9.392,97 Euro
Dengeleme değeri	1,3334 ödeme puanı
_____ & Co, sermaye değeri:	1.355,00 Euro
Dengeleme değeri (mtf.):	5,25 Euro

Davalı taraf

Alman Emeklilik Sigorta Birliği, sermaye değeri	3.894,84 Euro
Dengeleme değeri:	0,5529 ödeme puanı

6.853,13 Euro üzerinden hesaplanan sermaye değeri davalı taraf aleyhinde gerçekleşmek durumundadır.

Dengeleme:

Cüzi tutar denetimi:

Davacı tarafın _____ Co'daki 5,25 Euro'luk hakkı Dengeleme Yasası Madde 18 Paragraf 3 uyarınca 30,45 Euro'luk sınır değerinin altında kalmaktadır. Bu nedenle söz konusu hak Dengeleme Yasası Madde 18 Paragraf 2 uyarınca Emeklilik Dengeleme İşleminde muaf tutulacaktır.

Bireysel haklar:

1. İle ilgili olarak: Davacı tarafın Alman Emeklilik Sigortası Nordbayern'de bulunan edinimi Emeklilik Dengeleme Ödeme Yasası Madde 101 uyarınca dâhili paylaşım yolu ve 1,3334 ödeme puanı üzerinden davalı taraf lehine dengelenecektir.
2. İle ilgili olarak: Davacı tarafın _____ Co'daki (Sigorta no: _____) 5,25 Euro aylık dengeleme değeri dengelemeden muaf tutulmuştur.
3. İle ilgili olarak: İle ilgili olarak: Davalı tarafın Alman Emeklilik Sigorta Birliği'nde bulunan edinimi Emeklilik Dengeleme Ödeme Yasası Madde 101 uyarınca dâhili paylaşım yolu ve 0,5529 bedel puanı üzerinden davalı taraf lehine dengelenecektir.

Masraflarla ilgili karar:

Yasal bilgilendirme

İşbu karara karşı itiraz yoluyla karşı çıkılabilir. İtirazlar gerek kararın tamamına, gerekse boşanma kararı ya da her bir karar sonuçlarının bölümlerine karşı bireysel olarak yapılabilir. Şayet müteakip davaların mal ve mülk hukukuna göre bireysel nitelikte yapılması halinde dava ancak itiraz konusu 600 Euro'luk değeri geçmesi halinde geçerli olur. Bu kural emeklilik dengeleme kararları için geçerli değildir.

İtiraz hakkı karar ile hakları etkilenen kişiye tanınır. İtirazların Paderborn Asliye Hukuk Mahkemesi- Aile Mahkemesi- "Am Bogen 2-4, 33098 Paderborn" adresine yazılı ve Alman dilinde bir avukat aracılığıyla yapılması esastır.

İtirazlar kararın ilanından itibaren en geç bir ay içinde, en geç ise karar hükmünü takiben 5 ayın dolmasıyla ulaşılmış olması gerekmektedir. Süre kararın yazılı ilanı itibarıyla, en geç karar hükmünü takiben 5 ayın dolmasıyla başlar. Süre sonunun bir Pazar, resmi bir tatil günü ya da Cumartesi gününe denk gelmesi halinde, bir sonraki işgününün bitiminde sona erer.

Çevirmen

Beyan ve imza

5.2.12. Amtsgericht Paderborn Boşanma İlamı Apostil Şerhinin Çevreri

İtirazlar itiraza konu kararı ve itirazın bu karara yapıldığı açıklamasını içermek ve imza altına alınmak durumundadır. Bunun ötesinde davacı taraf belirli bir nesnel talep oluşturmak ve bunu gerçekleştirmek zorundadır. Bunun süresi iki aydır ve kararın ilanı, en geç karar hükmünü takiben 5 ayın dolmasıyla başlar. Bu süre içinde nesnel talebi ve de gerekçesini doğrudan Heßlerstr. 53, 59065 Hameln adresindeki Hameln Tennis- Eyalet Yüksek Mahkemesi'ne ulaşmış olmalıdır.

Onaylandı
Yazı İşleri Zabıt Kâtibi
Paderborn Asliye Hukuk Mahkemesi
(mühür)

APOSTIL (5 Ekim 1961 Lahey Sözleşmesi)	
1. Ülke	: Federal Almanya Cumhuriyeti
İşbu resmi belge	
2. Mahkeme Çalışanı	Glomb tarafından,
3. Paderborn Asliye Hukuk Mahkemesi,	Yazı İşleri Zabıt Katibi tarafından imzalanmış,
4. Paderborn Asliye Hukuk Mahkemesi'ne ait resmi mührüyle	
5. Paderborn'da	6. 05. Dezember 20
tarhinde	
7. Bölge Mahkemesi Başkanı tarafından	
8. ! dosya numarası	
9. Mührü ile	10. imzasıyla
)
onaylanmıştır.	
(Mühür)	(Mühür)

Çevirmen

Beyan ve imza

5.3. Boşanma İlamı Özelinde Almanca Karar Örneklerinin Yorumlanması

Bu bölümde Almanca kararın içerik, şekil, zaman uyumsuzluğu ve biçim yönünden incelemesi yapılacaktır. Böylelikle boşanma kararları özelinde Almanya'nın hukuk oluşturma geleneğinin tespiti sağlanacaktır. Bu açıklamaların, karşılaştırmaların ve sunulan tavsiyelerin hem çeviribilim öğrencilerine hem de alanda çalışan ya da yeni çalışmaya başlayan çevirmenlere ışık tutacağı düşünülmektedir.

5.3.1. Kararın İçerik ve Şekil Açısından İncelenmesi

Sunulan örnek mahkeme kararlarında, mahkemenin bulunduğu eyaletin yani Helmdstedt ile Paderborn şehirlerinin içerisinde yer aldığı eyaletlerin logolarının bulunduğu görülmektedir. Bu durum Almanya genelinde tüm eyaletlerde ve bu eyaletlerce verilen tüm kararlarda geçerlidir. Aynı zamanda her eyalete özgü amblemin bulunduğu mühür de kararda kullanılmaktadır. Karar metinlerinde görüleceği üzere; ilk sayfalarında dosya numarası, ilam tarihi ile kararın kesinleşme şerhi bulunmaktadır. Kesinleşme şerhleri iki örnekte de kararın ön sayfasında yer almaktadırlar. Karar ve kesinleşme tarihinin bulunduğu bu kısım ilgili hukuk mahkemesince mühürlenip, imzalanmıştır.

Kararın kesinleşme tarihinin bulunduğu bölümde “Justizhauptsekretär als Urkundsbeamter der Geschäftsstelle” ibaresi bulunmaktadır. Bu cümleyi Türkçe hukuk metinleri içerisinde erek kültür normları da çeviriye dâhil ederek; “Mahkeme Yazı İşleri Müdürü” olarak aktarmak doğru olacaktır. Çünkü Türkiye Mahkemelerinde Justizhauptsekretär'ı karşılayacak türde bir „Başkatip“ bulunmamaktadır. Kalem içerisinde katipler gibi dosya ve yazı işlerinde görevli ancak katiplerden kıdem olarak üstün yazı işleri müdürleri bulunmaktadır. Dolayısıyla aynı cümledeki kelimeler ayrı ayrı ele alındığında; Geschäftsstelle: kalem, Justizhauptsekretär'da direkt olarak Başkatip olarak çevirileceği için, terimin kültür normunda doğru aktarımı yazı işleri müdürü'dür (Kara, 1999, s.53).

Ayrıca mahkeme tarafından doldurulan (Birinci örnek metin için; “Anlage zum Protokoll vom 06.02.2xxx Verkündet durch Vorlesung zu...”, ikinci örnek metin için ise; Verkündet am 16.11.2xxx...) ve birbirine çok benzeyen matbu bölümler de bulunmaktadır.

Almanya'nın hukuk metni oluşturma geleneğine göre; dosya numarası ilgili kararın sol üst köşesinde yer alır. Bu numaranın önünde bazen “Geschäftsnummer” kelimesi yer alır. Geschäftsnummer, Türkçe'ye direkt çevrildiğinde iş numarası anlamına gelirken, burada ilgili metnin hukuk metni olduğu düşünüldüğünde „dosya numarası “ ya da Türkçe'de daha yaygın olan kullanımı ile “esas numarası” olarak aktarmak daha doğru olacaktır. Buradan hareketle „Geschäftsnummer“ ve „Aktenzeichen“ terimleri hukuk metinleri içerisinde esas numarasını ifade etmektedirler (Kara,1999, s.49).

Yine bu örnek kararların ilk sayfalarının sol üst köşesinde bulunan dosya numaralarının ortasında “F” harfi olduğu görülmektedir. Birinci örnek kararda dosya numarası “ .. F ./16 S” , ikinci örnek kararda “.. F ./18” olduğu görülebilir. Burada yer alan “F” harfi “Familiensache”nin kısaltması olarak kullanılmış olup, ilgili dosya içeriğinin aile mahkemesi/aile davası olduğunu bizlere ifade etmektedir (Kara,1999, s.53).

Giriş kısmında öncelikle davacının kimlik ve adres bilgileri ve varsa vekilinin bilgileri ve sonrasında da davalının bilgileri ile varsa vekilinin bilgileri ile şayet davaya katılan diğer taraflar bulunuyorsa, bunlar yer almaktadır. Boşanma davalarında; emeklilik haklarının birleştirilmesi durumu söz konusu olduğunda tarafların bağlı buldukları sosyal güvenlik kurumları ile varsa ilgili diğer kurumlar ya da kuruluşlar davaya dâhil olurlar. Kara; yine şayet dava içerisinde müşterek çocukların velayeti söz konusu ise ve müşterek çocuk ya da çocuklar reşit değil ise; yine konu ile ilgili bazı kurum ya da kuruluşlar görüş bildirmek üzere davaya dâhil olabilirler (Kara, 1999, s.42). Bu tarafların hukuk metni içerisindeki “Beteiligte” ‘dir.

Karar örneklerinde dikkat çeken diğer husus da “Hüküm” kısmı tarafların kimlik bilgilerinden hemen sonra yer almaktadır. Hükümün gerekçeleri ise; hükümden sonra açıklanmaktadır. Türkiye mahkemelerinde bu durum ise tam tersidir. Kararın giriş kısmında tarafların detaylı olarak kütük bilgisine (...dan olma, ... doğumlu, şuraya kayıtlı gibi) yer verilmektedir. Tarafların kimlik bilgilerinden sonra hükümün gereği bildirilir ve sonrasında hüküm açıklanır. Almanya'da kararların çoğunluğunda kişi bilgilerinden önce “In Namen des Volkes” yani “Halk Adına Karar” ibaresi de bulunmaktadır.

Hüküm açıklanmadan önce iki karar örneğinde de görüleceği gibi; “hat das Amtsgericht – Familiengericht – Mahkemenin görüldüğü yer – auf die mündliche Verhandlung vom – tarih durch den Richter am Amtsgericht – Hâkimin Soyadı beschlossen:” matbu cümlesi

bulunmaktadır. Burada geçen kelimeler incelenecek olursa; dikkatleri öncelikle çeken mündliche Verhandlung'dur. "mündlich" kelimesinin sözlük anlamı; „sözlü“dür. Örnek gösterilen iki kararda da bu terim grubu çevirmenler tarafından "sözlü duruşma" aktarılmıştır. Ancak burada geçen mündliche Verhandlung kelimesinin sözlü duruşma olarak aktarılması Türkiye hukuk metni oluşturma geleneği dikkate alındığında karışıklığına ve anlaşmazlıklara sebep olabilir. Erek kültür normlarına göre aktarımın daha kabul edilebilir olması için kullanılması gereken kelime grubu; "açık yargılama" ya da "açık duruşma" olmalıdır (Kara, 1999, s.35). Bunun örneği yine Türkçe kararlar örneklerinde „Hüküm:“ başlığının hemen üzerinde bulunan ifadede incelenebilir. „Mahkememizde görülmekte bulunan „Boşanma (Evlilik Birliğinin Temelinden Sarsılması Nedeni İle Boşanma) davasının yapılan açık yargılamasının sonunda...“, verilen örnekten de görüleceği gibi, daha kabul edilebilir bir aktarımın bu kelime grubu olduğu düşünülmektedir.

Hüküm kısmından sonra Gerekçeler (Gründe) kısmı gelmektedir ve bu kısım da alt başlıklara ayrılmıştır. Birinci Kısım "Scheidung" yani "Boşanma" kısmında tarafların evlenme tarihleri, boşanma talepleri ve taraflara tebliğ mazbataları, boşanmayı gerekçelendiren sebepler ve ilgili medeni kanun maddeleri ile deliller bulunmaktadır. Örnek kararlar dışında gerekçeler bölümünde varsa çocukların velayet haklarını içeren bir kısma da alt başlık olarak yer verilir. Müşterek çocukların velayeti ile ilgili karar "Sorgerecht" olarak adlandırılan bu bölümde açıklanır. Kara; Almanya'da çocukların velayeti, nafaka hususu bazı durumlarda boşanma davasından bağımsız olarak başka bir dava ile de görülebildiğini ifade etmiştir (Kara,1999, s.45). Burada "Sorge" kelimesinin hukuki açıdan kullanımını incelenecek olursa; gündelik dildeki anlamından tamamen farklı bir anlamda kullanılmıştır. Buradaki anlamı velayet yahut bakım hakkıdır (Eruz,1999). Türkiye'de velayeti, çocuğu görme hakkını ve nafakayı bildiren kısım, „Gereği Düşünüldü“ başlığı altında gerekçelendirilir ve verilen karar, hüküm bölümünde detaylı olarak açıklanır.

Örnek karar (1) 5.2.2.'de ikinci kısım "Versorgensausgleich" yani "Emeklilik Haklarının Denkleştirilmesi" boşanmış eşler arasında evlilik sırasında kazanılmış emeklilik prim hakların denkleştirilmesi anlamına gelmektedir. Alman Medeni Kanunu'na göre, boşanmadan sonra, tarafların evlilikleri boyunca edinmiş oldukları emeklilik sigorta primleri arasındaki fark ikiye bölünür ve bu tutar, evlilik süresince bağlı olduğu sosyal

güvenlik kuruluşlarına ödeyerek edindikleri emeklilik sigorta priminin tutarı daha düşük olan tarafa verilir. Böylelikle taraflar arasında bir dengeleme söz konusudur.²³ Yani evlilik sırasında sigorta primini ödemiş olan taraf bu hakkının bir kısmını emeklilik primini hiç ödemeyen ya da daha az ödeyen tarafa bırakmak zorundadır. Örnek karar 5.1.5’de çevirmenin “Bakım Dengelemesi” olarak aktardığı *Versorgungsausgleich*, kelimesi kelimesine yapılmış bir çeviri olmakla birlikte ve Türkiye’de böyle bir tanımın bulunmamasından hareketle yapılan kelimesi kelimesine aktarımın anlaşmazlıklara sebep olabileceği düşünülmektedir. Örnek karar 5.2.10’da ise; diğer çevirmen tarafından bu terim “Emeklilik Dengeleme Ödemesi” olarak aktarılmıştır. Metin içi genel bağlamda bu aktarımın önceki örneğe göre daha doğru olduğu düşünülmektedir. Buradaki terime çeviri tavsiyesi olarak “Sigorta Prim Haklarının Denkleştirilmesi” yahut “Emeklilik Haklarının Denkleştirilmesi” kelime gruplarının da kabul edilebilir bir aktarım olacağı düşünülmektedir. Yine bu başlığın içeriğinde (Örnek 5.1.2. paragraf 3) „Zwar richtet sich die Ehescheidung nach deutschem Recht, jedoch kennt keines der Heimatrechte der Ehegatten den Versorgungsausgleich. ...“ cümlesi ve aynı paragrafın (3) devamı ile; emeklilik haklarının denkleştirilmesinin bu karar için resen yapılmayacağını, karar alman hukuk sistemine göre verilmiş olsa da, tarafların vatandaşlığının bulunduğu ülkenin hukuk sisteminde böyle bir kavramın mevcut olmadığı, dolayısıyla Türkiye’de yürürlükte bulunan Türk Hukuk Sistemi’nin emeklilik haklarının denkleştirilmesinin tanınmadığı ve ayrıca bu hususta ayrıca talepte bulunulmadığı için emeklilik haklarının denkleştirilmesinin yapılmadığı ifade edilmiştir.

Örnek Karar 5.2.2-3-4’de ise; bu durum yani emeklilik haklarının denkleştirilmesi gerçekleşmiştir. İncelenecek olan bu örnekle; konunun daha iyi kavranacağı düşünülmektedir. Örnek 5.2.2’de kararın 2. maddesinde dâhili paylaşım yolu ile; davacı aleyhine, davalı lehine 1,3334 bedel puanı üzerinden kazanılan hakkın davalıya ait Alman Emeklilik Sigorta Birliği’ndeki ilgili sigorta numaralı hesabına aktarılacağı, Yine dâhili paylaşım yolu ile bu sefer davalı aleyhine, davacı lehine 0,5529 bedel puanı esas alınmak üzere davacının hesabına aktarılacağı açıklanmıştır. Buradaki hesap yapılırken tarafların nikah tarihinden başlayarak, davacı tarafın boşanma dilekçesini verdiği tarihe kadar geçen süre esas alınır ve bu ilgili sigorta kurumlarınca hesaplanır. Söze konu ilgili esaslar

²³ <https://www.ihre-vorsorge.de/service/lexikon/V/versorgungsausgleich.html>

ise, Alman Medeni Kanununda düzenlenmiştir. Davalı lehine verilecek olan 1,3334 bedel puanı örnek 5.2.3.'de "Versorgungsausgleich" kısmında hesaplanmıştır. Tarafların evliliklerinin başladığı tarih 01.06.20xx, evliliklerinin bittiği tarih ise; 30.06.20xx'dir. Aradan geçen evlilik birliği süresince davacı taraf Alman Emeklilik Sigorta Kurumu Nordbayern'de 2,6667 bedel puanı hak etmiştir. "Evlilik Esnasında Edinilen Sosyal Hakların Denkleştirilmesi Yasası (VersAusglG)" madde 1 uyarınca; evlilik birliği süresi içerisinde edinilen hakların boşanan taraflar arasında yarı yarıya dağılımı esas olup, evlilik birliğinin başladığı ilk günden başlayarak, boşanma davasının karşı tarafa tebliğinin gerçekleştiği ayın son günü sona erer (Madde 3 Paragraf 1). Dolayısıyla burada davacı tarafın elde etmiş olduğu hakkın daha fazla olması sebebi ile yarıya bölünmüş, davalı tarafın alması uygun görülmüştür. Yine davacı tarafa ait işletme emekliliği olarak Türkçe'ye aktarılan Betriebliche Altersversorgung 'da davacı tarafın edinmiş olduğu hakkın sigorta şirketi tarafından da ikiye bölünmesi uygun görülmüştür (VersAusglG madde 47). Burada değinilmesi gereken diğer nokta ise; "Betriebliche Altersversorgung" dur. Almanya'da bazı şirketler kişilerin sahip olduğu normal sigortaya ilaveten başka bir sigorta da ödemektedir. Kişi o iş yerinden ayrıldıktan sonra, şahsı için biriken bu ilave sigorta parasını almaya hak kazanmaktadır. Burada davacı adına ilgili şirketten aylık 10,50 Euro ödenmiştir. Bu kazancın da ilgili kararda ikiye bölünmesi uygun görülmüştür. Ancak VersAusglG madde 18 paragraf 2 ye göre; bu kazanç asgari tutar sınırında olmadığından emeklilik haklarının denkleştirilmesinden muaf tutulmuştur. Bu konu ile ilgili almanca terim de "Bagatellprüfung" olarak adlandırılmaktadır. Türkçe'ye çevirisinin ise; "Düşük Tutarların İncelenmesi" olarak aktarılmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

Gerekçeler bölümü üçüncü kısımda "Kosten", masraflar kısmı bulunmaktadır. Taraflara yüklenen mahkeme giderlerinin, Aile Hukuku ve Çekişmesiz Yargı İşleri Hakkında Usûl Kanunu²⁴ ilgili maddesi (madde 150) gereğince; nasıl paylaşılacağı bu bölümde açıklanmaktadır. Türkiye'de masraflar kısmı yine hüküm kısmının en sonunda yer alır.

Almanca örnek kararın son kısmında ise; yasal açıdan itiraz için ne yapılması gerektiğine dair, yani hükme karşı hukuki itiraz yolu²⁵ hakkında bilgilendirme bulunmaktadır. Örnek

²⁴ Almanca adı ile "Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit", kısaltması ise "FamFG" dir.

²⁵ Rechtsmittelbelehrung, diğer bir adı ile Rechtsbehelfsbelehrung

kararlarda da görüleceği üzere; bu bilgilendirmede itirazın kararın tamamına yapılabileceği gibi, yalnızca belirli bir bölümü için de itirazda bulunabileceği dolayısıyla kısmen itirazın da mümkün olduğu, karara itirazın şartları, itiraz hakkının kararın tebliğinden itibaren başladığını ve nasıl yapılması gerektiğine dair detaylı bilgiler haricinde itirazın yapılacağı mahkemenin açık adresi de bulunmaktadır. Yine bu bilgilendirmede şayet davaya itiraz mali ferilere karşı yapılacak ise; itiraz konusunun 600 Euro'yu geçmesi gerektiği bildirilmektedir. Bu bölümün sonunda zabıt kâtabi ile hâkimin imzası bulunmaktadır ve mühürle tasdiklenmiştir. Türkiye'de ise; karara itirazın hangi mahkemeye yapılacağı ve ne kadar süre içerisinde yapılması gerektiği hususları hükmün en sonunda açıklanmaktadır ve aynı şekilde hâkim kâtip imzası bulunmakta olup, hâkimin imzasının üzeri ilgili mahkeme mühürü ile mühürlenmiştir.

Son olarak karara ekli bir şekilde gelen Apostil belgesi bulunmaktadır. Apostil, çevrimiçi Adalet Bakanlığı sözlüğünde; "5 Ekim 1961 tarihli Lahey Sözleşmesi hükümleri uyarınca, kararda imzası olan hâkimin, o yargı yerinde yetkili ve görevli olduğunu gösterir tasdik şerhi." olarak açıklanmıştır. Daha açık bir şekilde anlatmak gerekirse, apostil; ilgili mahkeme kararının ya da resmi bir belgenin gerçekliğinin tasdik edilmesi ve başka bir ülkede yasal bir biçimde kullanılmasını sağlamaktadır.

Yukarıda açıklanan tüm konular göz önünde bulundurulduğunda Alman boşanma kararlarındaki metin oluşturma geleneği (Kara 1999, s.54-55'den tez içerisinde örnek gösterilen Almanca kararlar doğrultusunda uyarlanarak oluşturulmuştur.) şu biçimdedir:

- İlgili Mahkeme adı ve bulunduğu yer
- Üzerinde mahkemenin bulunduğu eyaletin logosu
- Altında „In Namen des Volkes“ yani „Halk Adına Karar“ yazısı
- In der Familiensache (Davanın aile ile ilgili olduğunu belirten yazı)
- Esas Numarası (ortasında „F“ harfi bulunmaktadır, bu da ilgili davanın aile davası olduğu anlamına gelir.)
- Karar tarihi
- Kararın kesinleşme tarihi (Çoğunlukla kararın ilk sayfasında bulunur, nadiren son sayfada bulunduğu görülebilir.)

- Taraflar, kimlik bilgileri ve varsa tarafların vekilleri
- Davaya katılanlar (Beteiligte)
- Dava
- Hüküm
- Dava ile ilgili açıklamalar (Tatbestand)
- Hükümün Gerekçeleri, alt başlıklara ayrılır. (Gründe ya da Entscheidungsgründe)
- Var ise velayet hususu (Sorgerecht)
- Emeklilik Haklarının Denkleştirilmesi (Versorgungsausgleich)
- Mahkeme Masrafları (Kosten, Kostenentscheidung)
- Hâkim ve Katip'in imzası ile mahkeme mühürü
- Apostil Belgesi (Apostille)

5.3.2. Kararın Biçem ve Zaman Açısından İncelenmesi

Kararın İçerik ve Şekil Açısından İncelenmesi adlı başlıkta açıklandığı ve almanca karar örneklerinde de görüleceği üzere bu hukuk metinleri de; Eruz'un (1999, s.101)'de adlandırdığı gibi katmanlı metinlerdir. Çünkü metinde matbu alanlar, mahkemenin doldurduğu kısımlar, karar kesinleştikten sonra kesinleşmiştir ibaresinin bulunduğu ve basıldığı tarih, imzalar bulunmaktadır.

Türkçe hukuk metinlerinde kararda cümleler birbirine bağlanırken genellikle sonu „dik“ ile biten cümleler bulunur. Buna „-dik“ ortaç yapısı denir (şu tarihte evlendikleri, tarafların boşanmak istedikleri, aralarında anlaşmazlıklar olduğu, geçim sıkıntısı yaşadıkları.. vb.) (Eruz,1999, s.204). Genellikle metin içerisinde yinelemeler, birbirine virgülle bağlanan uzun ve karmaşık cümle yapıları, eski dile ait kavramlar, ödünç sözcükler de bulunmaktadır. Buna karşın almanca karar örnekleri incelendiğinde göze çarpan ilk durum, mahkeme kararındaki cümleler Türkçe'ye kıyasla daha kısa ve sade cümlelerden oluşmaktadır ve edilgen cümle yapıları söz konusudur ve hemen herkes metni okuduğunda rahatlıkla anlayabilir.

- Örn; geschlossene Ehe der beteiligten Ehegatten wird geschieden. (... evlilik son bulur, taraflar boşanır.)
- Die Kosten des Verfahrens werden gegeneinander aufgehoben. (Mahkeme masrafları taraflarca yarı yarıya ödenecektir.)
- Die Antragstellerin beantragt, die Ehe zu scheiden. (Davacı evliliğin bitirilmesini istemektedir.)
- Die Antragsgegner stimmt der Scheidung zu. (Davalı boşanmayı kabul ediyor.)

Yine yukarıda bahsedildiği gibi Türkiye’de karar kısmında eski dilde kullanılan kavramlara, kelimelere ya da cümle kalıplarına rastlanabilirken, Almanya’da böyle bir durum söz konusu olmamakla birlikte, yasa dilinin daha sade olduğu görülmektedir. Ancak Almanya’da metin içerisinde günlük dilde farklı anlamda kullanılan bazı kavramlar da bulunabilmektedir. Eruz’dan incelenecek örnek ile buna “die Kosten werden gegeneinander **aufgehoben**” cümlesi ya da “Sorgerecht” terimi örnek verilebilir. Günlük dilde bambaşka iki anlama gelen bu kelimeler; hukuk metni içerisinde farklı bir anlama bürünür. Bu da bizlere, alman yasa dilinin daha yalınmış gibi gözükse de aslında uzmanlık alan bilgisi gerektiren kavramlar içerdiğini de göstermektedir (Eruz,1999, s.202).

Alman hukuk metni içerisinde hüküm kısmında “Präsens“ yani şimdiki zaman kullanılmıştır. Buna örnek verecek olursak; “geschlossene Ehe der beteiligten Ehegatten wird geschieden.” “In der Sache beschließt das Amtsgericht Helmstadt...” Türkçe’ de ise; kararın sonunda yer alan “... verilen karar açıkça okundu ve usulen anlatıldı.” ibaresiyle kararın önceden verildiği ancak mahkeme esnasında okunarak taraflara anlatıldığı görülmekle, bu durum Türkiye’de kararın hüküm kısmında geçmiş zaman kullanıldığını ifade etmektedir. Dolayısıyla iki farklı ülkenin metin oluşturma gelenekleri göz önünde bulundurulduğunda, zaman açısından uyumsuzluk bulunduğu ve aktarım yapılırken bu hususlara dikkat edilmesi gerektiği aşikardır.

Almanya’da verilen ve alman yasa dili metin oluşturma geleneğine göre yazılan kararın, Türkiye’de tanınması için “Tenfiz Davası” açılır. Tenfiz davasının kabulü için Türkiye’deki hâkimler karar metninde geçmiş zamanla yazılmış cümleler görmek istedikleri için çevirmen bu durumda Almanca metni Türkçeye aktarırken geçmiş zaman

kullanarak aktarmalıdır (Taraflar boşanmıştır ya da boşandılar, Emeklilik Haklarının denkleştirilmesinin yapılmamasına karar verildi gibi) (Kara, 1999, s.25). Yine Kara bu durumu; çevirmen erek dilde bu çevirinin, yani karar çevirisinin ne amaçla kullanacağını bildiği takdirde, çeviriyi erek dilde anlaşılabilir kılmak için kaynak metne bağlı olmadan içerdiği anlamı serbestçe aktarmalıdır, diyerek özetlemiştir (Kara, 1999, s.36).

5.4. Türkçe Karar Örneklerinin İncelenmesi

5.4.1. Sakarya Aile Mahkemesi Boşanma İlamı 1. Sayfa

TÜRK MİLLETİ ADINA

T.C.
SAKARYA
AİLE MAHKEMESİ

GEREKÇELİ KARAR

ESAS NO : 2020/1234 Esas
KARAR NO : 2020/1234

HAKİM : [Redacted]
KATİP : [Redacted]
Hakim ad soyad - sicil no
Kâtip ad soyad - sicil no

DAVACI : X TCKN [Redacted] Mah.
SK. No: [Redacted] İç Kapı No: [Redacted] Arifiye/
SAKARYA

VEKİLİ : Av. [Redacted]
DAVALI : Y TCKN [Redacted]
Mah. [Redacted] Cad. No: [Redacted] İç
Kapı No: [Redacted] Adapazarı / SAKARYA

VASİ : [Redacted] - TCKN [Redacted]
Mah. [Redacted] Cad. No: [Redacted] İç
Kapı No: [Redacted] Adapazarı / SAKARYA

DAVA : Boşanma (Evlilik Birliğinin Temelinden
Sarsılması Nedeni İle Boşanma
(Çekişmeli))

DAVA TARİHİ : 28/01/2020

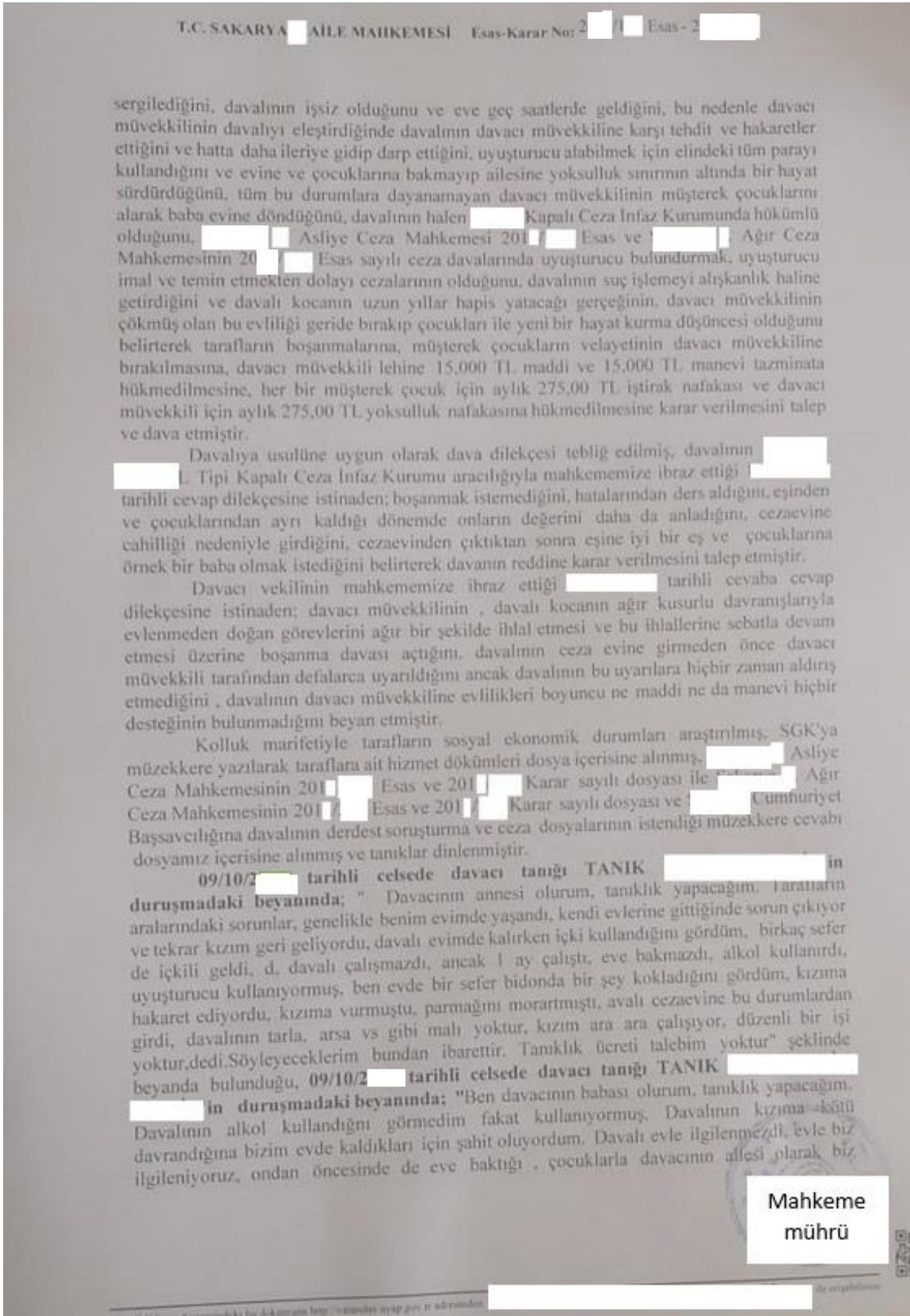
KARAR TARİHİ : 04/01/2020
GEREKÇELİ KARARIN
YAZILDIĞI TARİH : 04/01/2020

Mahkememizde görülmekte bulunan Boşanma (Evlilik Birliğinin Temelinden Sarsılması Nedeni İle Boşanma (Çekişmeli)) davasının yapılan açık yargılamasının sonunda,
GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ:
Davacı vekilinin mahkememize ibraz ettiği 25/01/2020 tarihli dava dilekçesine istinaden; tarafların 04/12/2019 tarihinde evlendiklerini, bu evliliklerinden müşterek üç çocuklarının bulunduğunu, tarafların arasında davalı kocanın çalışmaması, alkol bağımlılığının olması ve uyuşturucu alışkanlığının olması sebebiyle tartışmaların başladığını, bu tartışmaların karşılıklı sevgi ve saygıyı bitirdiğini, evliliğin ilerleyen zamanlarında da davalı kocanın suç işleyip hapse girmesi sonucu davacının hem kendisini hem de müşterek çocuklarını bu sorunlu evlilikten kurtarmak amacıyla davalı kocaya boşanma davası açmak zorunda kaldığını, davalının davacı müvekkiline karşı saygısız ve kâfü bir tutum

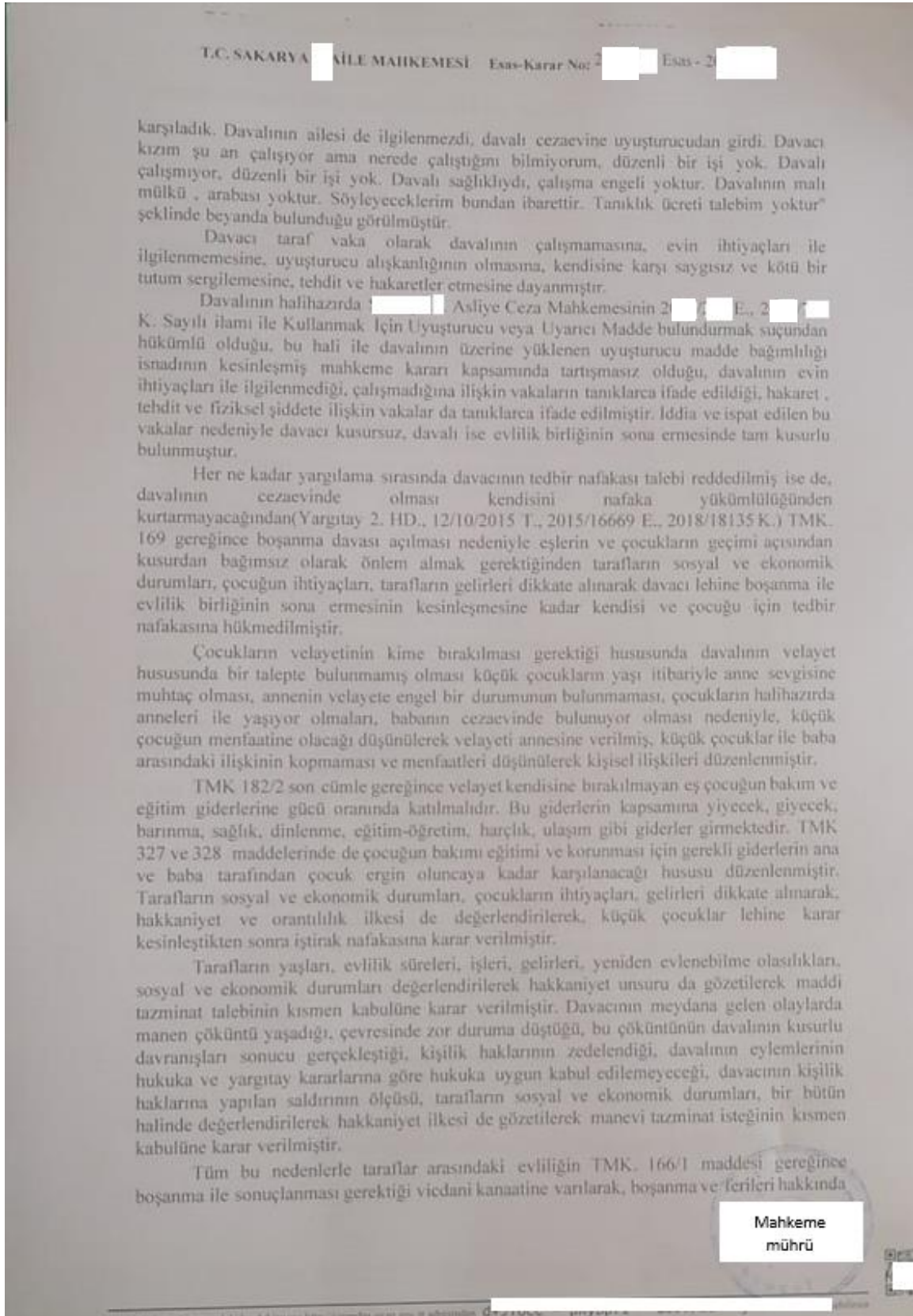
Mahkeme
mührü

T.C. Aile Mahkemesi Sakarya Aile Mahkemesi
Adapazarı / Sakarya

5.4.2. Sakarya Aile Mahkemesi Boşanma İlamı 2. Sayfa

5.4.3. Sakarya Aile Mahkemesi Boşanma İlamı 3. Sayfa

5.4.4. Sakarya Aile Mahkemesi Boşanma İlamı 4. Sayfa

T.C. SAKARYA AİLE MAHKEMESİ EARS-Karar No: [] Esas - 2 []

açıklanan nedenlerle hüküm özetindeki gibi karar verilmiştir.

HÜKÜM:Yukarıda gerekçesi açıklandığı üzere;

1- Davanın KABULÜ ile,
SAKARYA İli [] İlçesi [] Mahallesi/Köyü Cilt No: [] Hane No: [] BSN:34'de nüfusa kayıtlı [] ve [] dan olma 29/10/19 [] doğumlu [] TC kimlik numarası [] X ile aynı yer BSN: [] de kayıtlı [] ve [] den olma 08/03/19 [] SAKARYA doğumlu [] TC kimlik numarası [] Y 'in TMK 166/1 Maddesi gereğince BOŞANMALARINA,

2- Tarafların müşterek çocuğu 20/ [] Adapazarı doğumlu [] TC kimlik numarası [] a , 24/0 [] Adapazarı doğumlu [] TC kimlik numarası [] b 'in ve 19/0 [] Adapazarı doğumlu [] TC kimlik numarası [] c 'in velayet hakkının davacı anneye verilmesine,
TMK 353 maddesi uyarınca ve bu maddeye istinaden çıkarılan Velayet, Vesayet ve Miras Hükümlerinin uygulanmasına ilişkin tüzüğün 4. Maddesi gereğince müşterek çocukların mal varlığı var ise kararın tebliğinden itibaren 30 gün içerisinde mal varlığı ve borçlarının dökümünü gösteren bir defter vermesi ve bu mal varlığı veya yapılan yatırımlarda gerçekleşen önemli değişikliğin bildirilmesi, çocuk mallarının yönetiminde özen gösterilmemesi halinde TMK 360 ve 366 maddelerindeki tedbirlerin re'sen alınacağına davacı anneye ihtarına, (ihtar yapıldı)

3-Müşterek çocuklar [] a ve [] c ile baba arasında her ayın 1. ve 3. Haftası pazar sabahı saat 10:00'dan akşam 17:00'a kadar, dini bayramların 1. Günü, babalar günü sabahı saat 10:00'dan akşam saat 17:00'a kadar baba ile şahsi ilişki tesisine, çocukların baba tarafından alınıp baba tarafından bırakılmasına,
*Müşterek çocuk [] b ile baba arasında her ayın 1. Ve 3. Cumartesi günü saat 10:00 ile pazar günü saat 16:00, dini bayramların 2. Günü saat 10:00 ile 3. Günü Saat 14:00 ve her yılın 1 Temmuz günü saat 10:00 ile 31 Temmuz günü saat 14:00, sömestr tatillerinde ilk hafta cumartesi günü saat 10:00 ile takip eden pazar günü saat 14.00, ulusal bayramlarda ve babalar gününde saat 10:00 ile 15:00 saatleri arasında baba yanında kalmak suretiyle kişisel ilişki kurulması, çocuğun baba tarafından alınıp baba tarafından bırakılması

4- Müşterek çocukların her biri için dava tarihinden itibaren ayrı ayrı 100,00'er TL toplam 300,00 TL tedbir nafakasının davalıdan alınarak davacıya ödenmesine, bu miktar nafakanın kararın kesinleşmesinden itibaren iştirak nafakası olarak devamına,

5-Davacı kadın yararına 100,00 TL tedbir nafakasının davalıdan alınarak davacıya ödenmesine, bu miktar nafakanın kararın kesinleşmesinden itibaren yoksulluk nafakası olarak devamına,

6- Davacı kadın yararına 4,000,00 TL maddi tazminatın hükmün kesinleşmesinden itibaren davalıdan alınarak davacıya verilmesine, fazlaya ilişkin talebin reddine,

7- Davacı kadın yararına 4,000,00 TL manevi tazminatın hükmün kesinleşmesinden itibaren davalıdan alınarak davacıya verilmesine, fazlaya ilişkin talebin reddine,

8-Dosyanın adli müzaheret talepli açılması nedeniyle Harçlar Kanunu gereğince alınması gerekli 54,40 TL başvurma harcı ile 54,40 TL Peşin harcın davalıdan alınarak HAZİNEYE İRAT KAYDINA,

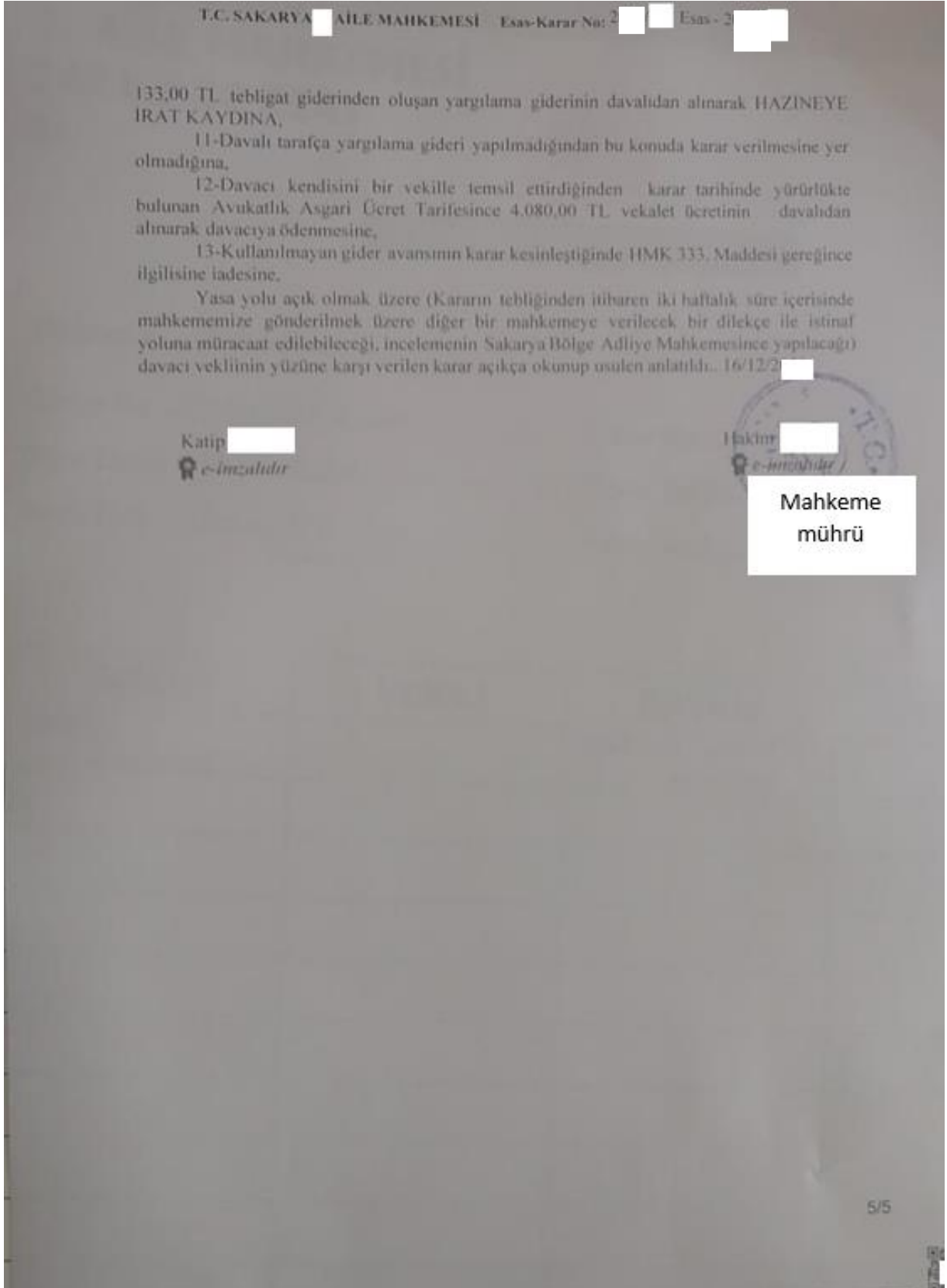
9-Dosya her ne kadar adli müzaheret talepli açılmış ise de 100,00 TL gider avansının yatırıldığı ve dosya kapsamında yapılan bir kısım tebligat ve müzekkereleri için 87,35 TL'nin yargılama gideri olarak harcandığı anlaşılınca 87,35 TL yargılama giderinin davalıdan alınarak davacıya ödenmesine,

10-Dosyanın adli müzaheret talepli açılması sebebiyle suçüstü ödeneginden katılanan

Mahkeme
mührü

UYAP Bilgi Sistemi içindeki bu dokümana http://vatandas.usg.gov.tr adresinden ulaşılabilir.

5.4.5. Sakarya Aile Mahkemesi Boşanma İlamı 5. Sayfa

5.5. Sakarya Aile Mahkemesi 2. Boşanma İlamı Örneği

5.5.1. Sakarya Aile Mahkemesi 2. Boşanma İlamı Örneği 1. Sayfa

TÜRK MİLLETİ ADINA

T.C.
SAKARYA
AİLE MAHKEMESİ

GEREKÇELİ KARAR

ESAS NO	: 2 /
KARAR NO	: 2 /
HAKİM	: Hakim ad soyad - sicil no
KATİP	: Katip ad soyad - sicil no
DAVACI	: x - TCKN Sk. Bahçelievler Mah. No: Serdivan/ SAKARYA
VEKİLİ	: Av. UETS
DAVALI	: TCKN Mah. No: İç Kapı No: Kocaali/ SAKARYA
DAVA	: Boşanma (Evlilik Birliğinin Temelinden Sarsılması Nedeni İle Boşanma (Çekişmeli))
DAVA TARİHİ	: 16/07/20
KARAR TARİHİ	: 09/11/20
GEREKÇELİ KARARIN YAZILDIĞI TARİH	: 09/11/20

Mahkememizde görülmekte bulunan Boşanma (Evlilik Birliğinin Temelinden Sarsılması Nedeni İle Boşanma (Çekişmeli)) davasının yargılamasının sonunda,

GEREKİ DÜŞÜNÜLDÜ:

Davacının mahkememize ibraz ettiği 16/07/20 tarama tarihli dava dilekçesine istinaden; davalı eşi ile evlenmek üzere karar aldıklarını, bu sürede korona virüs hastalığını nedeniyle düğün yapamadıklarını ancak nikah kıydıklarını, bu süre içinde davalının başka bir kadınla ile tanıştığını, kendisini bekar olarak tanıttığını, bir pansiyona giderek 1,5 gün birlikte olduklarını, daha sonra nişanlı olduğunu hatırlayarak kafasına vurduğunu, kadını evde bırakarak kaçtığını, kadının da bunu gururuna yetiremeyerek cinsel istismarda bulunduğu gerekçesiyle davalıyı şikayet ettiğini, henüz evlenmediği eşi ile aralarında geçen tüm bilgi belge fotoğraf ve mesajları ablası Aslıhan Eminoğlu'na gönderdiğini, bu sebeplerle boşanmalarına karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

Davacı vekili 06/11/20 tarihli duruşmada " karşı tarafın boşanmayı kabul etmek istediğini bildirdi, bizde maddi-manevi tazminat, yargılama gideri ve karşı vekalet ücreti taleplerimizden feragat ediyoruz " **davalı** " ben davaya cevap vermedim, ancak boşanmak istiyorum, karşı tarafın boşanma davasını kabul ediyorum, karşı tarafın davası olarak tanık göstermesine açıkça muvafakat ediyorum " şeklinde beyanda bul

Mahkeme mühürü

5.5.2. Sakarya Aile Mahkemesi 2. Boşanma İlamı Örneği 2. Sayfa

Mahkememizin 06/11/2019 tarihli duruşmasında TANIK [REDACTED] ;
"Ben davacının annesi olurum, ben kızımınla birlikte otururken bir bayan telefon etti, arayan kişi [REDACTED] ile birlikte kaldığını, arkadaşı olduğunu, bir gece birlikte kaldığını söyleyerek bize [REDACTED] ile birlikte olan resimlerini attı, bunları bende gördüm, söyleyecek başka bir bilgim , görgüm yoktur, tanıklık ücreti talebim yoktur," şeklinde beyanda bulunmuştur.

Dava TMK. 166/1 kapsamında evlilik birliğinin sarsılması nedenine dayalı boşanma davası ve ferilerine ilişkin davadır. Buna göre "Evlilik birliği, ortak hayatı sürdürmeleri kendilerinden beklenmeyecek derecede temelden sarsılmış olursa, eşlerden her biri boşanma davası açabilir."

Davacının dava dilekçesinde temel olarak davasını davalının kendisine olan sadakatsizliğine, güvenini sarstığına, kendisini aldattığına dayandırmıştır. Davalı ise cevap dilekçesi sunmamış boşanmayı kabul ettiğini beyan dilekçesi sunarak bildirmiştir. Sözlü yargılama aşamasına icra edilmiş ve hüküm aşamasına geçilmiştir.

Bu açıklamalar ışığında dosya kapsamına göre evlilik birliğinin yeniden tesis edilemeyecek derecede temelden sarsılmış olduğu, davacının yukarıda izah edilen vakalar, tanık beyanları ışığında kusursuz olduğu, davalının sadakat yükümlülüğüne aykırı davrandığı, evlilik birliğinin sona ermesinde davalının tam kusurlu olduğu, taraflar arasındaki evliliğin TMK. 166/1 maddesi gereğince boşanma ile sonuçlanması gerektiği vicdani kanaatine varılarak, açıklanan nedenlerle davacının boşanma talebinin kabulüne karar verilmiştir.

HÜKÜM:

1- Davanın KABULÜ ile, [REDACTED] ili [REDACTED] İlçesi [REDACTED] Mahallesi/Köyü Cilt No: [REDACTED] Hane No: [REDACTED] BSN: [REDACTED] 'de nüfusa kayıtlı [REDACTED] ve [REDACTED] 'den olma 30/10/2019 doğumlu [REDACTED] x [REDACTED] ile aynı yer BSN'de [REDACTED] kayıtlı [REDACTED] ve [REDACTED] 'den olma 16/11/19 [REDACTED] doğumlu [REDACTED] TC Kimlik numaralı [REDACTED] y [REDACTED] 'in TMK 166/1 Maddesi gereğince BOŞANMALARINA,

2- Davacının maddi-manevi tazminat talebi olmadığından bu konuda karar verilmesine yer olmadığına,

3-Karar kesinleştiğinde bir suretinin Nüfus Müdürlüğüne gönderilmesine,

4-Harçlar Kanunu gereğince alınması gereken harç peşin alındığından, yeniden alınmasına yer olmadığına,

5-Davacı tarafca yapılan yargılama giderlerinin, talep gibi kendi üzerinde bırakılmasına,

6-Davacı kendisini vekil ile temsil ettirmiş ise de; talep gibi vekalet ücreti takdirine yer olmadığına,

7-Kullanılmayan gider avansının, karar kesinleştiğinde HMK 333. Maddesi gereğince davacıya iadesine,

Yasa yolu açık olmak üzere (Kararın tebliğinden itibaren iki haftalık süre içerisinde mahkememize gönderilmek üzere diğer bir mahkemeye verilecek bir dilekçe ile istinaf yoluna müracaat edilebileceği, incelemenin Sakarya Bölge Adliye Mahkemesince yapılacağı) tarafların ve davacı vekilinin yüzüne karşı verilen karar açıkça okunup usulen anlatıldı.

06/11/2019 [REDACTED]

Katip [REDACTED]
e-imzalıdır

Hakim [REDACTED]
e-imzalıdır

Mahkeme
mührü

5.5.3. Sakarya Aile Mahkemesi 2. Boşanma İlamı Örneği Kesinleşme Şerhi

T.C.
SAKARYA
AİLE MAHKEMESİ

Esas No : 2012/1234 Esas
Karar No : 2012/1234

- KESİNLEŞME ŞERHİ -

Mahkememizden verilen işbu 06/11/2012 tarihli hüküm, davacı vekiline 07/12/2012 tarihinde, davalıya 25/12/2012 tarihinde tebliğ olunmuş, taraflarca süresi içerisinde istinaf kanun yoluna başvurulmadığından hükmün "TARAFELARIN KARARI İSTİNAF ETMEMESİ ÜZERİNE KESİNLEŞME" ile 09/01/2013 tarihinde kesinleştiği tasdik olunur.20/01/2013

 e-İmzalıdır

Yazı İşleri Müdürü
sicil no

 e-İmzalıdır

Hakim sicil no

Mahkeme
mührü

5.6. Boşanma İlamı Özelinde Türkçe Karar Örneğinin Yorumlanması

Bu bölümde örnek verilen Türkçe kararın içerik, şekil ve üslup yönünden incelemesi ve aynı zamanda Almanca karar örneği ile karşılaştırması yapılacaktır. Böylelikle yine hem çeviribilim öğrencilerine hem de alanda çalışan ya da yeni çalışmaya başlayan çevirmenlere örneklerde sunulan koşut metinlerle ışık tutacağı düşünülmektedir.

5.6.1. Karar Örneklerinin İçerik ve Şekil Açısından İncelenmesi:

Türkiye karar örneklerinde Almanya karar örneklerinden farklı olarak göze çarpan ilk durum eyaletlere özgü logo özelliğinin olmamasıdır. Niyatinde Türkiye eyaletlerden oluşmamıştır, dolayısıyla böyle bir kullanım yoktur.

Türkiye karar örneklerinde mahkeme adı belirtildikten sonra sırasıyla, dosyanın esas numarası, karar numarası, hâkim ve kâtip adları ve bu personellerin sicil numaraları, daha sonra da taraf bilgileri ve varsa vekil bilgileri ve yine davaya başka katılanlar varsa bu kişiler ya da kurumlar da yer almaktadır. Almanya'daki mahkemelerde görevli adli personellerde sicil numarası bulunmadığı sunulan karar örneklerinden görülmektedir.

İncelenen karar örneğinde; en üstte „Türk Milleti Adına Karar “ibaresi bulunmaktadır. Benzer bir ibareyi de Almanca karar örneklerinde „in Namen des Volkes “olarak görmüştük. Bu da bize iki ülkede benzer olarak kararın halk adına ve bağımsız mahkemeler tarafından verildiğini göstermektedir. Almanya'daki federal yönetim şeklinin, ülkemizdeki cumhurbaşkanlığı sisteminin ön gördüğü de bu 'dur. Yine Almanca karar örneklerinde karar ve kesinleşme tarihi, kararın ilk sayfasında çoğunlukla sol üst köşesinde bulunup, sonrasında da taraflar ve varsa vekillerinin bilgileri yer almakta iken, Türkçe karar örneğinde önce taraf bilgileri sonrasında da karar tarihi bulunmaktadır. Kesinleşme ise; mahkeme yazı işleri müdürleri tarafından karara itiraz olmadığı takdirde, ilamın taraflara tebliğinden on dört gün sonra yapılır ve bunun için ayrı matbu bir şablon düzenlenerek, dosya UYAP ²⁶ sisteminden güncellenir ve ilgili dosya kapatılır. Kesinleşme şerhi ile ilgili yazı örnek 5.5.3'de görülebilir. İlgili kesinleşme şerhinde;

²⁶ UYAP: Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi, Dava işlemlerinin mahkeme çalışanlarınca işlemlerinin yapıldığı çevrimiçi portal, kısmen avukatlar da UYAP sistemi üzerinden davaları ile ilgili düzenlemeler yapabilmektedir.

tarafının kararın tebliğinden sonra istinaf yoluna başvuramaları gerekçesi ile kesinleştiği görülmektedir ve bu şerhte hâkim ve yazı işleri müdürünün imzası bulunmaktadır. Almanya karar örneği kesinleşme şerhi yine benzer bir şekilde, Justizhauptsekretär als Urkundsbeamter der Geschäftsstelle yani kalem yazı işleri müdürü tarafından imzalanmıştı. Her iki ülkenin de kesinleşme şerhlerinde ilgili mahkemenin mührünün bulunduğu da görülmektedir.

Almanca örnekte “... hat das Amtsgericht- Familiengericht- Helmstedt auf die mündliche Verhandlung vom 06.02.20xx durch die Richterin am Amtsgericht Sinapius beschlossen:” ibaresine yaklaşık bir kullanım Türkçe karar örneklerinde “Mahkememizde görülmekte bulunan Boşanma (Evlilik Birliğinin Temelinden Sarsılması Nedeni ile Boşanma (Çekişmeli) davasının yapılan açık yargılamasının sonunda,” cümlesi bulunmaktadır. Türkçe karar örneğindeki bu yazı karar evrakını oluşturmak için açılan UYAP ekranına tıklanıldığında matbu olarak çıkmaktadır. Çünkü dosya tevzi bürosunda açılırken, dosyaya ait tüm bilgiler bu aşamada sisteme girilmektedir. Almanca örneklerde ise; ek olarak mahkeme adı, bulunduğu eyalet ve hâkime de yer verildiği görülmektedir.

Almanya karar örneklerinde taraf bilgilerinden hemen sonra hüküm yer almaktadır. Gerekçeler ise hükümden sonra ayrı ayrı bölümler (Gründe başlığı altında, alt başlıklar olan Scheidung, Versorgungsausgleich. Kosten... vb.) halinde açıklanmıştır. Türkiye’de ise; taraf bilgilerinden sonra, “GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ:” başlığı altında öncelikle dava dilekçesinin içeriğinden, dava ile ilgili ayrıntılardan, davacının varsa taleplerinden (velayet,tazminat vs.), sonrasında sırasıyla davacının, davalının ve tanıkların beyanlarından bahsedilmekle birlikte, gerekli ise söz konusu dava ile ilgili yapılan araştırmalar (davalının SGK’dan alınan sosyal ekonomik durum belgesi davalı hakkındaki kesinleşmiş karar örneklerinin talep edilip dosyaya eklenmesi... vb.), tarafların taleplerinin kabulü ya da reddi ile ilgili gerekli dayanaklar da bu bölümde açıklanmaktadır. Aslında Almanya karar örneği ile içerik olarak benzerlikler bulunduğu, ancak konsept yani şekil olarak farklı oldukları görülmektedir. Almanyada bu örnekler ayrı alt başlıklar halinde hükümden sonra incelenirken; Türkiye örneğinde tek bir başlık altında dava ile ilgili tüm içerik açıklanmıştır.

Türkiye’de kararın son bölümü “Hüküm”dür ve hüküm açıklanmadan önce “Hüküm: Gerekçesi Yukarıda açıklandığı üzere” ibaresi bulunmaktadır. Türkiye’de tüm mahkemelerde verilen kararda mutlaka bu ibare bulunur ve matbu yazıdır. Hüküm bölümünde öncelikle tarafların nüfus bilgileri ile başlanmıştır. Benzer uygulamayı Almanca karar örneğinde de görülmüştü ve yine tarafların detaylı bilgilerine yer verilmişti ancak bu bilgiler hükümden önce yer almaktaydı. Yine Türkçe kararda dikkat çeken bir durum da ilgili kanun maddesi verildikten sonra „... gereği boşanmalarına, “denmiş ancak cümle bitirilmemiştir. Yine karar kısmında, mahkeme masrafları, velayet, nafaka gibi hususlar da detaylı şekilde açıklanır. Bu konuyu açıklamak gerekirse; tarafların müşterek çocuklarının velayetinin taraflardan hangisine verileceğinin tespiti “gereği düşünüldü” kısmında gerekçelendirilmiş ve hâkimin bu konudaki takdiri ise hüküm kısmında yine müşterek çocuğun da detaylı nüfus bilgileri verilerek açıklanmıştır. Yine bu müşterek çocukların velayetin verilmediği ebeveyni ne zaman göreceklere de hükümde açıklanmıştır. Davacının dava dilekçesi ile talepte bulunduğu maddi ve manevi tazminat için Türkiye’de kusur şartı aranmaktadır. Yani hem tazminatı talep eden kişi, evliliğin bitirilmesinde kusurlu olmamalıdır hem de tazminatı talep edebilmesi için evlilik sürecinse maddi yönden yahut manevi olarak bir zarara uğramış olması gerekmektedir. Maddi ve manevi tazminat için verilen karar, davalının sosyo ekonomik durumu da göz önüne alınarak verilir. Şayet hâkimin takdiri talep edilenden az ise; uygun görülen miktar kararda belirtilir ve sonrasında “Fazlaya ilişkin talebin reddine” diye bir ifade bulunmaktadır. Bu da tazminatın hâkimin takdirinden fazlasının alınmasına yer olmadığı anlamına gelir. Almanya karar örneklerinde de velayet konusu “Sorgerecht” başlığı altında açıklanmaktadır.

Yine Almanya örnek kararlarında Gründe yani gerekçeler alt başlığında “Kosten” ya da “Kostenentscheidung” bölümlerinde açıklanan mahkeme masrafları, Türkçe örnek kararlarda hüküm kısmında açıklanmıştır. Almanya karar örneklerinde, mahkeme masraflarını her iki taraf ortak öderken; Türkiye’de bu durum davanın türüne (çekilmeli ya da anlaşmalı) göre ya da tarafların talebi doğrultusunda (kimi durumda davacı masrafların üstünde bırakılmasını talep edebilir) değişmekle birlikte, yine hüküm kısmında açıklanmaktadır.

Hükmün son kısmında ise; karara itirazın hangi mahkemeye yapılacağı ve ne kadar süre içerisinde yapılması gerektiği hususları açıklanarak, virgülle bağlanan diğer tüm maddelere ithafen “karar verilmiştir” yazılıp, hüküm sonlandırılmıştır. Almanya karar örneklerinde hukuki itiraz yolu hakkında bilgilendirme gerekçelerin son kısmında bulunmaktadır. Türkiye’den farklı olarak itirazın yapılacağı mahkemenin açık adresi de bu bölümde yer almaktadır.

Yukarıda açıklanan tüm konular göz önünde bulundurulduğunda Türkiye boşanma kararlarındaki metin oluşturma geleneği (Kara 1999, s.78’den tez içerisinde örnek gösterilen Türkçe kararlar doğrultusunda uyarlanarak oluşturulmuştur.) şu biçimdedir:

- Türk Milleti Adına Karar
- İlgili mahkemenin bulunduğu yer ve adı
- Esas Numarası ile karar numarası
- Hâkim ve kâtip adı soyadı ve sicil numaraları
- Tarafların bilgileri
- Var ise vekilleri
- Var ise vasi bilgileri
- İlgili davanın açıldığı tarih
- Karar tarihi
- Gerekeçeli kararın yazıldığı tarih
- Gereği Düşünüldü başlığı altında davanın ilerleyişi hakkında bilgiler
- Velayet ve nafaka hakkındaki bilgiler
- Gerekeçeler
- Karar
- Dava masrafları
- İtiraz yolu hakkında bilgilendirme
- Hâkim ve kâtip imzaları ile mühür
- Kesinleşme şerhi (ve bu şerhte yazı işleri müdürü ile hâkimin imzası)

Türkiye’de Uyap sistemine geçildiğinden beri elektronik imza (e-imza) uygulaması kullanılmaktadır.

5.6.2. Kararın Biçem ve Zaman Açısından İncelenmesi

Hukuk dili hem söz varlığı açısından hem de söz dizimsel yapısı itibari ile yazı dilinin en ağır, karmaşık ve seviyeli türü olarak tanımlanabilir. Bu durumun gerekçesi ise; hukuk dilinin tarihi açıdan geçmişi ve gelişim çizgisi, içerisinde barındırdığı köklü kültürel yapı ve hukuk sistemimizin geçmişten gelen karmaşık bir hukuki temele dayandırılarak oluşturulmasıdır. Bu yönden düşünüldüğünde, Türk hukuk dili bir yandan eski ve köklü bir geleneğe sahipken, diğer yandan da yapısının çok az değiştiği söylenebilir. Belli dönemlerde uygulanmış olan dil planlamaları doğrultusunda söz varlığı ve terimlerinde belli değişiklikler olmuş olsa da genel itibariyle dilin değişimi de göz önünde bulundurulduğunda, hukuk dilinin birçok yönden “tutucu” bir dil olduğu söylenebilir (Aydemir, 2010:2).

Türkçe 'de genellikle “-(y)An” ve “-dik” ortacı kullanılmaktadır. Bu durum hukuk dili özeline indirildiğinde de “dik” ortaç yapısının kullanıldığı görülmektedir (Eruz,1999, s.204). Bazı dilbilgisi kitaplarında da kullanılan bu “dik” ortacının geçmiş zamanı ifade ettiği iddiası bulunur (Rentzsch 2016, s.65). (Tarafların şu tarihte evlendikleri, tarafların boşanmak istedikleri, aralarında anlaşmazlıklar olduğu, geçim sıkıntısı yaşadıkları... vb.) Bu durum ve incelenen kararlar sonucu Türkçe kararlarda geçmiş zaman kullanıldığının tespitini sağlamıştır. Yine hukuk dilinde genellikle yaygın olarak kişisel olmayan ifadeler kullanılmaktadır. Örneğin; “Gereği Düşünüldü”, “Karar verildi”, “Açıkça okunup usulen anlatıldı”. Örnek olarak gösterdiğimiz bu cümlelerde eylemi kimin gerçekleştirdiği anlaşılmamaktadır. Almancada bu ifade biçimi “unpersönlicher Stil” olarak adlandırılmaktadır ve yapı olarak da pasif cümle yapıları ile kullanılmaktadır. Türkçe'de ise eylemin kimin tarafından yapıldığı belli olmayan bu cümle yapılarına edilgen yapı denilmektedir. Hukuk dili içerisinde göze çarpan diğer durumlar ise metin içerisindeki yinelemeler, birbirine virgülle bağlanan uzun ve karmaşık cümle yapıları ve eski dile ait ya da ödünç kelimelerin halen kullanılmasıdır ve metin içerisinde dolaylı anlatım da yoğun olarak kullanılmaktadır. Bahsedilen tüm bu durumlar maalesef ki okuyan kişinin anlamasını zorlaştırmakta ve uzmanlık alan bilgisi gerektirmektedir. Almanya karar örnekleri ise kısa, net ve sade ifadelerden oluşmaktadır.

Türkiye için bu durum ele alındığında; Cumhuriyet Dönemi öncesinde Osmanlı Türkçesi (Arapça ve Farsça) unsurlarının yoğunlukla kullanıldığı görülmekteydi. Cumhuriyet

dönemi ve sonrasında yapılan reformlar, özellikle harf inkılabı ve sonrasındaki dil devrimi sayesinde bugünkü hukuk dili eskiye oranla çok daha anlaşılır hale dönüşmüştür.

Yine karar örneği incelendiğinde hüküm kısmında göze çarpan ilk durum mahkeme kararındaki cümleler ardı ardına sıralı, virgülle bağlanmış uzun cümleler olup yüklem yalnızca bu cümlelerden en sonuncusunda kullanılmıştır. “Gereği Düşünüldü” bölümünde ise; yine virgülle birbirine bağlanmış uzun cümleler kullanılmıştır.

Hüküm bölümünde de yukarıda da bahsedildiği gibi eski dilde kullanılan kelimeler bulunmaktadır. Buna örnek olarak “Hazineye irat kaydedilmesine” cümlesi gösterilebilir. “İrat” Arapça kökenli bir kelime olup, “gelir” anlamına gelmektedir. Karar içerisinde geçen “müşterek” kelimesi yine Arapça kökenli olup “ortak” anlamına gelmektedir. Eski dil/ ödünç kelime kullanımına örnek olarak **“ihtarat (ihtar etmek) yapıldı”, “re’sen”, “celp” kelimeleri gösterilebilir.** Burada örnek olarak gösterilen bu kelimeler terimce kısmında detaylı bir biçimde açıklanacaktır. Yine metin içerisinden ödünçleme ya da kopya kelimelere; avukat, tazminat, dava, hüküm, temyiz, müşteki, nafaka, müracaat, tebliğ kelimeleri örnek verilebilir.

Türkiye örneğindeki kararda eski dilde kullanılan kavramlara, kelimelere, cümle kalıplarına ya da ödünç kelimelere rastlanabilirken, Almanya’da böyle bir durum oldukça azdır ve yasa dilinin daha yalın olduğu görülmektedir. Önceki başlıklarda da açıklandığı üzere, gelişim sürecinde Latince ’den oldukça etkilenen Alman hukuk dilinde şimdilerde kelimelerin tamamına yakını almandır ve bu durumda da alman hukuk dilinin Almancalaştırma sonrası kendi benliğine kavuştuğu söylenebilir. Tıpkı Alman hukuk dilinde olduğu gibi Türk hukuk dilinde de günlük dildeki anlamından farklı anlamda kullanılan bazı terimler de bulunabilmektedir.

Türkçe örnekte, ‘Gereği Düşünüldü’ bölümünde; kararın sonunda yer alan “... verilen karar açıkça okundu ve usulen anlatıldı.” ibaresiyle kararın önceden verildiği ancak mahkeme esnasında okunarak taraflara anlatıldığı görülmekle, Türkiye’de kararın hüküm kısmında geçmiş zaman kullanıldığını göstermektedir. Yine Almanya’da verilen ve alman yasa dili metin oluşturma geleneğine göre yazılan kararın, Türkiye’de tanınması için “Tenfiz Davası” açılması gerektiğinden önceki konularda bahsedilmiştir. Yukarıda açıklanan tüm gerekçeler ile; eğer bir tenfiz davası açılıyorsa almanca kaynak metin, Türkçe’ye türk hukuk geleneklerine uyularak aktarılmalıdır ve hukuk çevirileri kaynak

metnin amacının, erek kültürdeki karşılığının sağlanabilmesi için, o ülkeye ait hukuk metni oluşturma geleneklerine göre yapılmalıdır.

5.7. Karar Örneklerindeki Terimlerin İncelenmesi ve Karşılaştırılması

Aşağıda oluşturulan terimce, terimleri terminoloji açısından incelemek için oluşturulmuştur. Terimce, tablo şeklinde oluşturulmakla birlikte bu tabloda kullanılacak olan terimler, tez içerisinde kaynak metinler olan örnek mahkeme kararlarından seçilmiştir. Yalnızca örnek kararlar bağlamında seçilen bu terimlerin açıklaması ve varsa kısaltması ile eş anlamlısı da verilecektir. Bu terimler hem terminolojik bir karşılaştırma yapabilmek hem de metin içi bağlamda anlamlarının daha kolay anlaşılabilmesi ve eşdeğerliğinin daha kolay bulunabilmesi amacı ile oluşturulmuştur. Öncelikle Almanca terim, varsa kısaltması ve eş anlamlısı, sonrasında da açıklaması verilecektir. Bunun altında ise; Türkçe mahkeme karar örneklerinde de incelenebileceği gibi Türkçe eşdeğeri, şayet eşdeğeri yoksa Türkçe çeviri önerisi sunulacaktır. Sonrasında da Türkçe terimce benzer doğrultuda sıralanacaktır. Bu da hedef dilde, hukuk sistemlerinin, hukuk metni oluşturma geleneklerinin, ilgili mahkemelerin yapısal farklılıkları sebebi ile uzmanlık alan terminolojisinin kıyaslanmasının ne kadar detaylı, uzmanlık gerektiren ve kapsamlı bir konu olduğunu gösterecektir. Elde edilen sonuçlar ise tezin sonuç kısmında açıklanacaktır.

Begriff/Terim	: Amtsgericht
Grammatische Analyse	: sächlich
Abkürzung/Kısaltması	: AG
Synonym/Eş Anlamlısı	: -
Definition/Türkçe Açıklaması	: Küçük ceza ve hukuk davaları için kullanılan ve yerel mahkemeler olarak adlandırılmakla birlikte, burada davanın nev'i gereği Türkçe'ye Asliye Hukuk Mahkemesi olarak çevrilmesi uygun olacaktır. Türkiye'de de Aile Mahkemesinin bulunmadığı küçük yerleşim yerlerinde yahut ilçelerde Aile Mahkemesinin görevini Asliye Hukuk Mahkemeleri yapmaktadır. Ancak boşanma davası dışı düşünüldüğünde bağlama göre; bu terim Sulh Mahkemesi olarak aktarılabilir.

Türkçe Karşılığı : Metin içi bağlamda Asliye Hukuk Mahkemesi

Begriff/Terim : **Aktenzeichen**

Grammatische Analyse : sächlich

Abkürzung/Kısaltması : Az.

Synonym/Eş Anlamlısı : Geschäftsnummer, Geschäftszahl

Definition/Türkçe Açıklaması : Dava dosyasına verilen numara.

Türkçe Karşılığı : Esas numarası, dosya numarası

Begriff/Terim : **Beschluss**

Grammatische Analyse : männlich

Abkürzung/Kısaltması : -

Synonym/Eş Anlamlısı : Entscheidung, Urteil

Definition/Türkçe Açıklaması : “Bir davadaki hukuki açıdan uyuşmazlığı çözen son karardır.”

Kaynakça : <https://sozluk.adalet.gov.tr/>

Türkçe Karşılığı : Hüküm, Karar

Begriff/Terim : **Familiengericht**

Grammatische Analyse : sächlich

Abkürzung/Kısaltması : FamG

Synonym/Eş Anlamlısı : -

Definition/Türkçe Açıklaması : Metin içi örneğe bakılacak olursa; “...Amtsgericht- Familiengericht” olarak bir ibare bulunmaktadır. Bu da bize örnek

5.1.'deki Amtsgericht Helmstadt'ın aile mahkemelerine bakmakla yükümlü Asliye Hukuk Mahkemesi olarak aktarılması gerektiğini göstermektedir.

Türkçe Karşılığı : Aile Mahkemesi

Begriff/Terim : **Antragsteller/-in**

Grammatische Analyse : weiblich, mannlich

Abkürzung/Kısaltması : ASt

Synonym/Eş Anlamlısı : Beschwerdeführer/-in, Kläger/-in, Ankläger/-in

Definition/Türkçe Açıklaması : Talepte bulunan, dilekçe veren, davacı, davayı talep eden anlamına gelmektedir ve alman yasa dilinde yaygın şekilde kullanılmaktadır.

Türkçe Karşılığı : Davacı

Begriff/Terim : **Antragsgegner/-in**

Grammatische Analyse : maennlich, weiblich

Abkürzung/Kısaltması : AGg.

Synonym/Eş Anlamlısı : Angeklagte/-r, Beklagte/-r,

Definition/Türkçe Açıklaması : Aleyhinde talepte bulunulan kişi.

Türkçe Karşılığı : Davalı

Begriff/Terim : **Gründe**

Grammatische Analyse : weiblich

Abkürzung : Gde.

Synonym : Entscheidungsgründe

Definition/Türkçe Açıklaması : Boşanmayı gerektiren sebeplerin, delillerin tümü.
Türkçe Karşılığı : Gerekçe, Gerekçeler

Begriff/Terim : **gemäß**

Grammatische Analyse : adv

Abkürzung/Kısaltma : gem.

Synonym/Eş Anlamlısı : -

Definition/Türkçe Açıklaması : Hukuk metni içerisinde “gemäß artikel ... “olarak kullanılır. Bu da „ilgili kanun maddesinin şu maddesine göre, gereğince “anlamı vermektedir.

Türkçe Karşılığı : göre, ...’ya göre.

Begriff/Terim : **Scheidungsverfahren**

Grammatische Analyse : sächlich

Abkürzung/Kısaltma : -

Synonym/Eş Anlamlısı : Ehescheidungsklage, Scheidungsklage

Definition/Türkçe Açıklaması : Verfahren hukuk dilinde dava anlamına gelmekle, bu da bize ilgili kelimenin Boşanma Davası olduğunu göstermektedir.

Türkçe Karşılığı : Boşanma Davası

Begriff/Terim : **Artikel**

Grammatische Analyse : männlich

Abkürzung/Kısaltma : Art.

Synonym/Eş Anlamlısı : -

Definition/Türkçe Açıklaması : İlgili kanun maddesi

Türkçe Karşılığı : Madde

Begriff/Terim : **Absatz**

Grammatische Analyse : männlich

Abkürzung/Kısaltma : Abs.

Synonym/Eş Anlamlısı : -

Definition/Türkçe Açıklaması : Bent. Üstteki iki maddeyi bir örnek ile açıklamak gerekirse, „1565 Absatz 1 Bürgerliches Recht“, bu da Medeni Kanununun 1565. Maddesinin 1. Bendi olarak aktarılabilir.

Türkçe Karşılığı : Bent

Begriff/Terim : **Kosten, Gerichtskosten**

Grammatische Analyse : weiblich

Abkürzung/Kısaltma : GK

Synonym/Eş Anlamlısı : Prozesskosten, Kostenentscheidung

Definition/Türkçe Açıklaması : Metin içerisinde „Dava ile ilgili tüm giderler, masraflar. “

Türkçe Karşılığı : Masraflar

Begriff/Terim : **Rechtsmittelbelehrung**

Grammatische Analyse : weiblich

Abkürzung/Kısaltma : RMB

Synonym/Eş Anlamlısı : Rechtsbehelfbelehrung

Definition/Türkçe Açıklaması : Kanuni itiraz yolu hakkında bilgilendirme, kanun yolunun açıklanması. Yani; bir dava sonunda taraflardan biri verilen karara itiraz etmek isterse kanunen izleyeceği yol (ne kadar süre içerisinde, nereye ve nasıl yapılacağı) hakkındaki bilgilendirme.

Türkçe Karşılığı : Hukuki itiraz yolu hakkında yapılan bilgilendirme

Begriff/Terim : **Versorgungsausgleich**

İlgili Yasa : Versorgungsausgleichrecht

Grammatische Analyse : männlich

Abkürzung/Kısaltma : VersAusglG (Emeklilik Haklarının Denkleştirilmesi Hakkındaki Yasa)

Synonym/Eş Anlamlısı : -

Definition/Türkçe Açıklaması : Sigorta Haklarının Denkleştirilmesi, Emeklilik Haklarının Denkleştirilmesi, (Bölüm 5.3.1’de detaylı şekilde açıklanmıştır)

Türkçe Karşılığı : Emeklilik Haklarının Denkleştirilmesi

Begriff/Terim : **Justizhauptsekretär als Urkundsbeamter der Geschäftsstelle**

Grammatische Analyse : -

Abkürzung/Kısaltma : JHS

Synonym/Eş Anlamlısı : Justizobersekretär (kısaltması: JOSEkr.)

Definition/Türkçe Açıklaması : Zabıt katipleri gibi kalemde ve dosya işlerinde görevli ancak onlardan kıdem olarak üstün bulunan (haupt ibaresinden dolayı), Türkiye örnekleme ele alındığında da kesinleştirmeleri yapan, mahkeme idari amiri, kalem yazı işleri müdürü

Türkçe Karşılığı : Yazı İşleri Müdürü

Begriff/Terim	: Scheidung
Grammatische Analyse	: weiblich
Abkürzung/Kısaltma	: -
Synonym/Eş Anlamlısı	: Trennung
Definition/Türkçe Açıklaması	: Boşanma. Karar metni içinde ise; gerekçeler kısmının alt başlığı olan Scheidung kısmında, boşanma ile ilgili tüm gerekçeler, ilgili kanun maddeleri, tarafların boşanmayı kabul edip etmediği açıklanmıştır.

Begriff/Terim	: Urkundsbeamter/-in
Grammatische Analyse	: männlich/ weiblich
Abkürzung/Kısaltma	: UrkB
Synonym/Eş Anlamlısı	: Justizangestellte, Justizbeamter
Definition/Türkçe Açıklaması	: Dava dosyaları ve duruşma gibi mahkeme işleri ile ilgilenen kalem memuru, Kâtip.
Türkçe Karşılığı	: Zabıt Kâtibi

Begriff/Terim	: Antrag
Grammatische Analyse	: männlich
Abkürzung/Kısaltma	: -
Synonym/Eş Anlamlısı	: Metin içerisindeki bağlamda; Klageantrag, Klageschrift
Definition/Türkçe Açıklaması	: Dilekçe, Talep, Şikâyet
Türkçe Karşılığı	: Dava dilekçesi

Begriff/Terim	: Scheidungsantrag
Grammatische Analyse	: männlich
Abkürzung/Kısaltma	: -
Synonym/Eş Anlamlısı	: Antrag auf Scheidung
Definition/Türkçe Açıklaması	: Boşanma işlemlerinin başlatılması için mahkemeye verilen dilekçe.

Türkçe Karşılığı : Boşanma dilekçesi

Begriff/Terim	: Beschwerde
Grammatische Analyse	: weiblich
Abkürzung/Kısaltma	: -
Synonym/Eş Anlamlısı	: Einspruch
Definition/Türkçe Açıklaması	: İtiraz, Hükme itiraz (Rechtsmittelbelehrung başlığı altında)
Türkçe Karşılığı	: İtiraz

Begriff/Terim	: Bürgerliches Gesetzbuch
Grammatische Analyse	: sächlich
Abkürzung/Kısaltma	: BGB
Synonym/Eş Anlamlısı	: -
Definition/Türkçe Açıklaması	: Federal Almanya Cumhuriyeti'nin kullandığı medeni kanun
Türkçe Karşılığı	: Almanya Medeni Kanun'u

Begriff/Terim	: Akteninhalt
Grammatische Analyse	: männlich
Abkürzung/Kısaltma	: -
Synonym/Eş Anlamlısı	: -
Definition/Türkçe Açıklaması	: Davanın nev'i, dosya içeriği
Türkçe Karşılığı	: Davanın nev'i

FiİL	: beglaubigen
Grammatische Analyse	: Verb
Abkürzung/Kısaltma	: -
Synonym/Eş Anlamlısı	:-
Definition/Türkçe Açıklaması	: tasdik etmek, onaylamak

Begriff/Terim	: Bagatellprüfung
Grammatische Analyse	: weiblich
Abkürzung/Kısaltma	: -
Synonym/Eş Anlamlısı	: -
Definition/Türkçe Açıklaması	: Boşanma sırasında taraflar arasında evlilik süresince edinilen haklar paylaşılırken, paylaşılacak olan ve evlilik süresince edinilen bazı hakların tutarının yasada ön görülen asgari tutardan düşük olması sebebi ile bu hakkın paylaşılıp paylaşılmamasına karar verebilmek adına yapılan inceleme işlemidir. (Detaylı bilgi için bkz. 5.3.1)
Türkçe Karşılığı	: Düşük Tutarların İncelenmesi

Begriff/Terim	: Richter/-in
Grammatische Analyse	: männlich/ weiblich
Abkürzung/Kısaltma	: -
Synonym/Eş Anlamlısı	: Jurist (ugs. Kadi, gündelik dilde Hâkim için kullanılır.)
Definition/Türkçe Açıklaması	: Yargıç, Hâkim
Türkçe Karşılığı	: Hâkim

Begriff/Terim	: Verfahrensbevollmächtigte/-r
Grammatische Analyse	: weiblich / männlich
Abkürzung/Kısaltma	: -
Synonym/Eş Anlamlısı	: Prozessbevollmächtiger, Parteienvertreter, Vertreter
Definition/Türkçe Açıklaması	: Davacı ya da davalıyı dava sırasında temsil eden kişi, vekil.
Türkçe Karşılığı	: Dava vekili

Begriff/Terim	: Standesamt
Grammatische Analyse	: sächlich
Abkürzung/Kısaltma	: -
Synonym/Eş Anlamlısı	: -
Definition/Türkçe Açıklaması	: Evlilik işlemlerinin yapıldığı ve taraflar arası evliliği gerçekleştiren kurum. Nüfus Müdürlüğü, Evlendirme Dairesi
Türkçe Karşılığı	: Nüfus Müdürlüğü, Evlendirme Dairesi

Begriff/Terim : **Rentenversicherung**

Grammatische Analyse : weiblich

Abkürzung/Kısaltma : -

Synonym/Eş Anlamlısı :

Definition/Türkçe Açıklaması : Emeklilik Sigortası

Türkçe Karşılığı : Emeklilik Sigortası

Begriff/Terim : **Versicherungsnummer**

Grammatische Analyse : weiblich

Abkürzung/Kısaltma : Vers.-Nr., SV-Nummer, SVNR, VSNR

Synonym/Eş Anlamlısı : Sozialversicherungsnummer

Definition/Türkçe Açıklaması : Kişinin sigorta kurumunda kayıtlı sicil numarasını ifade eder.

Türkçe Karşılığı : Sigorta Numarası

Begriff/Terim : **Ehegatten**

Grammatische Analyse : weiblich

Abkürzung/Kısaltma : -

Synonym/Eş Anlamlısı : Ehepaar (ancak hukuk dilinde bu kullanım tercih edilmez.)

Definition/Türkçe Açıklaması : Evlilik birliği içerisinde bulunan kişiler.

Türkçe Karşılığı : Eşler

Begriff/Terim	: Eheregister Nummer
Grammatische Analyse	: weiblich
Abkürzung/Kısaltma	: Ehe Reg
Synonym/Eş Anlamlısı	: Heiratregister Nummer
Definition/Türkçe Açıklaması	: Nüfus Müdürlüğü'nce verilen evlilik kayıt numarasıdır.
Türkçe Karşılığı	: Evlilik kayıt numarası

Begriff/Terim	: Heimatrecht
Grammatische Analyse	: sächlich
Abkürzung/Kısaltma	: -
Synonym/Eş Anlamlısı	:-
Definition/Türkçe Açıklaması	: Nüfusa kaydolma hakkı, İkamet hakkı elde etme, Milli hukuk
Türkçe Karşılığı	: Metin içi bağlamda „milli hukuk “(bkz. 5.1.3. Versorgungsausgleich başlığı altında), yani o ülkede geçerli olan hukuk sistemi olarak düşünülmelidir.

Begriff/Terim	: Beteiligte
Grammatische Analyse	: weiblich
Abkürzung/Kısaltma	: -
Synonym/Eş Anlamlısı	: -
Definition/Türkçe Açıklaması	: Davaya katılan taraflar, müdahiller
Türkçe Karşılığı	: Katılan, Katılanlar

Begriff/Terim	: rechtskräftiger Beschluss
Grammatische Analyse	: männlich
Abkürzung/Kısaltma	: -
Synonym/Eş Anlamlısı	: Beschluss ist rechtskräftig /rechtskräftig sein
Definition/Türkçe Açıklaması	: Taraflarca itiraz edilmemiş olan kararın mahkeme tarafından kesinleştirilmesi sonucu karar sonucunun değiştirilemez olduğunu ve kesinleştiğini ifade eder.
Türkçe Karşılığı	: Kesinleşmiş karar

Begriff/Terim	: Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit
Grammatische Analyse	: -
Abkürzung/Kısaltma	: FamFG
Synonym/Eş Anlamlısı	: -
Definition/Türkçe Açıklaması	: “Aile Davaları ile Çekişmesiz Yargılama Hususlarına dair Kanun. “

Begriff/Terim	: Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch
Grammatische Analyse	: -
Abkürzung/Kısaltma	: EGBGB
Synonym/Eş Anlamlısı	: -
Definition/Türkçe Açıklaması	: Alman Medeni Kanununun Yürürlüğe Giriş Kanunu

Begriff/Terim : **Familiensache**

Grammatische Analyse : weiblich

Abkürzung/Kısaltma : -

Synonym/Eş Anlamlısı : -

Definition/Türkçe Açıklaması : “Sache” hukuk dilinde “Dava” anlamına geldiği için bu kelime bütünü Aile Meselesi, Aile Davası, metin içi bağlamda da „Aile Mahkemesi olarak “çevrilebilir. O mahkemede görülen davanın aile meseleleri ile ilgili olduğunu ifade eder (Kara,1999, s.53). Örnek karar (5.1) içerisindeki cümle (in der Familiensache) göz önüne alındığında; bu davanın görüldüğü bölgede Aile Mahkemesi bulunmamakla birlikte, Asliye hukuk mahkemesi Aile Mahkemesi sıfatıyla bu davaya bakmaktadır.

Türkçe Karşılığı : Aile Davası

Begriff/Terim : **Verhandlung**

Grammatische Analyse : weiblich

Abkürzung/Kısaltma : Verh.

Synonym/Eş Anlamlısı :Gerichtsverfahren,Gerichtsverhandlung,
Verfahren

Türkçe Karşılığı : Duruşma

Begriff/Terim : **mündliche Verhandlung**

Grammatische Analyse : weiblich

Abkürzung/Kısaltma : -

Synonym/Eş Anlamlısı : -

Definition/Türkçe Açıklaması : sözlü oturum, sözlü duruşma, açık yargılama.

Türkçe Karşılığı : Metin içi bağlamda “açık yargılama”

Begriff/Terim : **Geschäftsstelle**

Grammatische Analyse : weiblich

Abkürzung/Kısaltma : Gst.

Synonym/Eş Anlamlısı : -

Definition/Türkçe Açıklaması : Hukuk dilinde mahkeme kalemi

Türkçe Karşılığı : Kalem

Begriff/Terim : **Betriebliche Altersversorgung**

Grammatische Analyse : weiblich

Abkürzung/Kısaltma : bAV

Synonym/Eş Anlamlısı : -

Definition/Türkçe Açıklaması : İşletme emeklilik sigortası

Türkçe Karşılığı : İşletme Emeklilik Sigortası (bölüm 5.3.1’de detaylı olarak açıklanmıştır.)

Begriff/Terim : **Ziffer**

Grammatische Analyse : sächlich

Abkürzung/Kısaltma : Ziff.

Synonym/Eş Anlamlısı : -

Definition/Türkçe Açıklaması : Kanun maddesindeki bölüm, fıkra

Türkçe Karşılığı : Fıkra

Begriff/Terim	: Familienrichter/-in
Grammatische Analyse	: männlich, weiblich
Abkürzung/Kısaltma	: -
Synonym/Eş Anlamlısı	: -
Türkçe Karşılığı	: Aile Mahkemesi Hâkimi

Begriff/Terim	: Anrecht
Grammatische Analyse	: sächlich
Abkürzung/Kısaltma	: -
Synonym/Eş Anlamlısı	: -
Definition/Türkçe Açıklaması	: Hak, hakkı olma, kişinin sahip olduğu hak.
Türkçe Karşılığı	: Hak

Begriff/Terim	: Frist
Grammatische Analyse	: weiblich
Abkürzung/Kısaltma	: -
Synonym/Eş Anlamlısı	: -
Definition/Türkçe Açıklaması	: Süre, müddet
Türkçe Karşılığı	: Süre

Begriff/Terim	: Folgesache
Grammatische Analyse	: weiblich
Abkürzung/Kısaltma	: -

Synonym/Eş Anlamlısı	: -
Definition/Türkçe Açıklaması	: müteakip davalar, boşanmadan sonra açılacak olası davalar için kullanılmaktadır.
Türkçe Karşılığı	: müteakip dava

Begriff/Terim	: Wohnhaft
Grammatische Analyse	: weiblich
Abkürzung/Kısaltma	: wh.
Synonym/Eş Anlamlısı	: -
Definition/Türkçe Açıklaması	: Bir kişinin ikamet adresi, bir adreste mukim olmak
Türkçe Karşılığı	: İkamet adresi

Begriff/Terim	: Rechtsanwalt/-in
Grammatische Analyse	: männlich, weiblich
Abkürzung/Kısaltma	: RA
Synonym/Eş Anlamlısı	: Jurist
Definition/Türkçe Açıklaması	: Avukat, Dava vekili

Begriff/Terim	: Richter/-in am Amtsgericht
Grammatische Analyse	: männlich, weiblich
Abkürzung/Kısaltma	: -

Synonym/Eş Anlamlısı : -

Definition/Türkçe Açıklaması : Yerel mahkeme hâkimi, metin içi bağlama göre değişebilmektedir ve Sulh Mahkemesi Hâkimi ya da Asliye Mahkemesi Hâkimi anlamlarında kullanılabilir.

Terim : **Karar Numarası**

Kısaltma : Karar No

Açıklama : Karar numarası verilen dosya artık kapanmıştır ve görevli mahkeme katibi, mahkeme tarafından duruşma sırasında verilen bu kararı UYAP üzerinden şekil olarak düzenler.

Almanca Karşılığı : Urteilsnummer

Terim : **Hâkim**

Eş Anlamlısı : Yargıç (ancak hukuk metinleri içerisinde kullanıldığı tespit edilememiştir. Yaygın kullanım Hâkim ‘dir.)

Açıklama : İlgili ülke sınırlarında geçerli kanunlar doğrultusunda yargılama yapan ve sonucunda da karar veren ve anayasada „diğer kamu görevlileri“ statüsünde bulunan kişilere verilen ünvan.

Almanca Karşılığı : Richter/-in

Terim : **Kâtip**

Eş Anlamlısı : Yazıcı, Daktilograf, Yazman, Zabıt Kâtibi

Açıklama : Mahkeme yazı işlerinde görevli devlet memuru statüsündeki personel (sözleşmeli olarak da görev alabilirler.)

Almanca Karşılığı :Urkundsbeamte/-r,Justizangestellte, Justizbeamter

Terim : **Vekil**

Eş Anlamlısı : Avukat

Açıklama : „Birinin, işini görmesi için kendi yerine bıraktığı veya yetki verdiği kimse“ (<https://sozluk.gov.tr/>). Hukuki Temsilci, Avukat.

Almanca Karşılığı : Prozessbevollmächtigte/-r, Verfahrensbevollmächtigte/r

Terim : **Müvekkil**

Eş Anlamlısı : -

Açıklama : Dosyası için haklarının korunabilmesi adına kendisini bir vekil ile temsil ettiren kimse. Dosyası için avukat tutan kişi, birini kendisine vekil olarak seçen kişi/kimse.

Almanca Karşılığı : Mandant/-in

Terim : **Vasi**

Eş Anlamlısı : -

Açıklama : “Kanunun öngördüğü durumlarda, küçük veya kısıtlı kişilerin haklarını korumak üzere mahkeme tarafından atanan kanuni temsilci” (1) Yine; Türk

Medeni Kanunu 403. maddesi uyarınca; „Vasi, vesayet altındaki küçüğün veya kısıtlının kişiliği ve malvarlığı ile ilgili bütün menfaatlerini korumak ve hukukî işlemlerde onu temsil etmekle yükümlüdür.“ olarak açıklanmıştır (2).

Kaynak : <https://sozluk.adalet.gov.tr/> (1)
<https://www.mevzuat.gov.tr/> (2)

Almanca Karşılığı : Pfleger/-in

Terim : **Tebliğat**
Eş Anlamlısı : Davetiye
Açıklama : „Bir hukuki işlem hakkındaki bilgilerin, görevli makam tarafından ilgili kişiyi bilgilendirmek adına, kanunların ön gördüğü şekilde yazı yahut ilan ile bildirilmesi.“

Kaynak : <https://sozluk.adalet.gov.tr/>

Almanca Karşılığı : Zustellung

Terim : **Ceza İnfaz Kurumu**
Eş Anlamlısı : Halk dilinde „Cezaevi“
Açıklama : Hükümlülere hapis cezası verilmesi durumunda bu yaptırımın uygulandığı Adalet Bakanlığı'na bağlı kurumlar.

Almanca Karşılığı : Strafvollzugsanstalt

Terim	: Müşterek (sıfat)
Eş Anlamlısı	: Ortak
Açıklama	: Arapça kökenli bir kelime olup „ortak“anlamına gelmektedir.
Almanca Karşılığı	: gemeinsam

Terim	: Müşterek Çocuk
Eş Anlamlısı	: Ortak çocuk
Açıklama	: Evlilik birliğinden doğan çocuk.
Almanca Karşılığı	: eheliches Kind

Terim	: Derdest
Eş Anlamlısı	: Görülmekte olan, devam eden. Karşıt anlamı ise karar dosyasıdır.
Açıklama	: Genellikle işlemi halen devam eden dava(dosya) için kullanılır.
Almanca Karşılığı	: anhängig, Rechtshängigkeit

Terim	: Müzekkere
Eş Anlamlısı	: Resmi Yazı
Açıklama	: Mahkemeler tarafından verilen bir kararın ifa edilebilmesi yahut ilgili kurumdan öğrenilmek istenen bir konu için bu makama yazılan yazılardır.
Kaynak	: https://sozluk.adalet.gov.tr/ , https://sozluk.gov.tr/
Almanca Karşılığı	: Bescheid, Schriftstück

Terim	: Celse
Eş Anlamlısı	: Oturum
Açıklama	: “Mahkemelerde bir muhakemenin, duruşmanın ve sair meclislerle heyetlerde müzakerelerin yapılması için, nisap dairesinde, azanın her toplantısı. Celselerin açılması ve kapanması ve inzibatı mahkeme veya heyet reislerine aittir (CMUK, md.378).”
Kaynak	: https://sozluk.adalet.gov.tr/
Almanca Karşılığı	: Termin, Verhandlungstag

Terim	: Tanık
Eş Anlamlısı	: Şahit
Açıklama	: “Duruşma bilgisine, görgüsüne başvuru kimse, şahit”
Kaynak	: https://sozluk.gov.tr/
Almanca Karşılığı	: Zeuge/ Zeugin

Terim	: Esas Numarası
Kısaltma	: Esas No
Eş Anlamlısı	: Dosya Numarası
Açıklama	: Uyap sistemi üzerinden ilgili mahkeme dosyasına verilen numara

Almanca Karşılığı : Geschäftsnummer, Prozessregisternummer,
Aktenzeichen

Terim : **Velayet**

Eş Anlamlısı : -

Açıklama : 18 yaşını doldurmamış dolayısıyla reşit olmayan müşterek çocuklar yahut reşit olan ancak kısıtlı çocuklar üzerinde, çocukların ve haklarının korunması için ebeveynlere tanınan bakım hakkı.

Almanca Karşılığı : elterliche Sorge

Terim : **Velayet Hakkı**

Eş Anlamlısı : -

Açıklama : Bir önceki başlıkta bahsedilen çocuklar için, evlilik birliği devam eden anne baba için bu hak ortaktır. Ancak bir boşanma durumu söz konusu ise, bu durum hâkimin takdiri ile müşterek çocuğun ya da çocukların menfaati göz önünde bulundurularak velayet hakkının kime verileceği belirlenir.

Almanca Karşılığı : Sorgerecht

Terim : **Evlilik Birliği'nin Temelinden Sarsılması**
(Türk Medeni Kanunu Madde 166/1)

Eş Anlamlısı : -

Açıklama : Türk Medeni Kanunu 166/1'e göre; evlilik birliği içerisinde olan taraflardan birinin kusurlu davranışı

ya da davranışları nedeni ile artık ortak yaşamın sürdürülemez hale gelmesinden dolayı açılan boşanma davası çeşidi.

Kaynak

:

<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=4721&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>

Almanca Karşılığı

: Scheitern der Ehe

Terim

: Kesinleşme Şerhi

Eş Anlamlısı

: -

Açıklama

: Bir mahkeme ilamının değişmez olduğunu ifade eden, hâkim ve yazı işleri müdürünün imzasını ve ilgili mahkemenin mührünü taşıyan şerh.

Almanca Karşılığı

: Rechtskraftvermerk

Terim

: Dava

Eş Anlamlısı

: -

Açıklama

gelmektedir.

: Metinler bağlamında davanın konusu anlamına

Almanca Karşılığı

: Wegen ..., Klagesache'de kullanılabilir. Burada '...' ile belirtilen kısma dava konusu yazılır. Örneğin; Wegen Ehescheidung

Terim

: Dava tarihi

Eş Anlamlısı

: -

Açıklama : Davanın dilekçe verilmek sureti ilk açıldığı ilk tarih

Almanca Karşılığı : Datum des Antrags, Datum der Rechtshängigkeit des Antrags.

Terim : **Yoksulluk Nafakası**

Eş Anlamlısı : -

Açıklama : Türk Medeni Kanunu'nun 175 ve devamı maddeleri uyarınca; *“Boşanma sonucunda zora düşecek taraf lehine, diğer eş tarafından verilmesine karar verilen nafakadır.”*

Kaynak : <https://barandogan.av.tr/blog/medeni-hukuk/nafaka-davasi-nedir-istirak-nafakasi-yoksulluk-nafakasi-tedbir-nafakasi.html>

Almanca Karşılığı : Bedürftigkeitsunterhalt ya da Ehegatteunterhalt

Terim : **Tedbir Nafakası**

Eş Anlamlısı : -

Açıklama : Türk Medeni Kanunu'nun ilgili maddesi gereğince; *“Boşanma davası açılmadan önce yahut sonra, reşit olmayan müşterek çocukların ve eşin geçinmesini sağlayan nafakadır.”*

Kaynak : <https://barandogan.av.tr/blog/medeni-hukuk/nafaka-davasi-nedir-istirak-nafakasi-yoksulluk-nafakasi-tedbir-nafakasi.html>

Almanca Karşılığı : Trennungsunterhalt

Terim : **İştirak Nafakası**

Eş Anlamlısı	: -
Açıklama	: Türk Medeni Kanunu'nun ilgili maddesine göre; “Boşanma sonucunda müşterek çocukların velayetinin kendisinde olmayan taraf aleyhine hükmedilen nafaka olarak adlandırılır. “
Kaynak	: https://barandogan.av.tr/blog/medeni-hukuk/nafaka-davasi-nedir-istirak-nafakasi-yoksulluk-nafakasi-tedbir-nafakasi.html
Almanca Karşılığı	: Regelunterhalt

Terim	: Şiddetli Geçimsizlik
Eş Anlamlısı	: -
Açıklama	: Tarafların şiddetli anlaşmazlıkları sebebi ile evliliği sürdürememelerine sebebiyet veren durum.
Almanca Karşılığı	: Wegen schwerer Zerrütung der ehelichen Gemeinschaft nach Art. 163 Türkisches Zivilgesetzbuch

Terim	: Harç
Eş Anlamlısı	: -
Açıklama	: Yargı Harcı. Dava açılırken, açılan bu dava için devlete ödenen para.
Almanca Karşılığı	: Gebühr, Gebühren(plr.)

Terim	: Boşanma Protokolü
Eş Anlamlısı	: Boşanma Anlaşması

Açıklama : Tarafların anlaşarak boşanmak istemeleri durumunda hazırladıkları, anlaştıkları hususları (bunlar velayet, tazminat, nafaka gibi hususları içerebilir.) belirttikleri anlaşma tarafların imzalarını içeren anlaşma yazısı.

Almanca Karşılığı : Scheidungsvereinbarung

Terim : re'sen

Eş Anlamlısı : -

Açıklama : “Kendiliğinden; herhangi bir isteğe gerek olmadan, otomatikman“

Kaynak : <https://sozluk.adalet.gov.tr/>

Almanca Karşılığı : von Amts wegen

Terim : Hazineye irat kaydına

Eş Anlamlısı : -

Açıklama : Hazine'ye gelir olarak kaydedilmesi.

Almanca Karşılığı : “... wird zugunsten der Staatskasse vereinnahmt.”
“... wird als Einnahme zugunsten der Staatskasse verbucht”

SONUÇ

Bu tez, boşanma dava örneklerinde Almanca-Türkçe hukuk terimlerinin, hukuk metni oluşturma geleneklerinin karşılaştırmasını baz alan bir çalışmadır. Günümüzde çevirmenlere yüklenen vasıfların artması sebebi ile çeviriye ihtiyaç duyulan her alanda uzmanlaşmak gerekmektedir. Dolayısıyla hukuk metnlerinin çevirisi de uzmanlık gerektiren bir alan olmakla birlikte, bu alanda görev yapabilecek (Fachübersetzer/Fachdolmetscher für Gericht) uzman çevirmenlere her daim ihtiyaç duyulmaktadır. Her ülkenin kendine has kültürel yahut hukuk sistemleri açısından farklılıklarının bulunması doğaldır ve bu durum olağan şekilde sürekli var olacaktır. İşte burada bahsedilen tüm bu durumların aşılabilmesi adına, çevirmenlerin dil ve çeviri yeteneklerinin yanında uzmanlık alan bilgisini de çeviri edinçleri arasına dâhil etmesi gerekmektedir.

Tez çalışmasında; Türkiye ve Almanya'nın hukuk sistemlerindeki farklılıkların, benzerliklerin, iki dilli hukuk terminolojilerinin ve bu ülkeler arasındaki hukuk çevirilerindeki zorlukların net bir özeti karşılaştırılan örnek metinler, oluşturulan terimce ve sunulan kaynaklar ile açıklanmıştır. Çalışmanın diğer bir amacı olan, özellikle hukuk alanında çevirmenlik mesleğinin nasıl işlediği gösterilerek, hem hukuk çevirilerini zorlaştıran etmenler açıklanmış, hem de çevirmenin çeviri yaparken işini kolaylaştırabilecek yöntemler hakkında bilgi verilmiştir. Bahsedilen bu konular teorik kısım olarak adlandırılan 1.,2.,3. ve 4. bölümlerde açıklanmıştır. Çalışmanın pratik kısmı olarak adlandırılan 5. Bölüm ise; iki farklı ülkenin boşanma karar örnekleri bağlamındaki metinlerin; içerik, şekil, zaman ve biçem açısından incelenmesi, çevirmenlerin seçimlerine karşı sunulan bazı çeviri önerilerini, bunun sonunda da karar örneklerinden seçilen terimler ile yeterli bir çeviri için çift dilli bir terimce oluşturulmasından ibarettir.

Tezin özünde terimler ve bunların incelenmesi olduğu için, teorik kısmın birinci bölümünde terimin tanımı; Başkan (1974), Zülfikar (1991), Gürlek ve Şen (2014), Daşkiran (2010)'dan sunularak, terim ve tanım arasındaki fark net bir şekilde ortaya konulmuştur. Bu bilim insanlarının söylemlerinin ortak noktalarından çıkarım ise; terimler uzmanlık alanlarına ait özel kelimeler olup, anlamlarının sınırlandırılması sureti ile anlamdaşları bulunmayan, bir cümle içerisinde ya da başka bir kelimenin yanında

bulunsalar dahi anlamlarında bir değişiklik olmayan sözcükler olduğudur. Terimler özel alan sözcükleri olduğu için ve uzmanlık alanlarında çeviriye duyulan ihtiyacın çokluğu sebebi ile çeviri ile terim arasındaki bağ, onların bilimlerinin arasındaki yakınlığı da etkiler. Dolayısıyla çeviribilim ile terimbilim arasındaki ortak nokta olan dil ve dilbilim ile ilişkileri, ikisinin de pratik alanında dil ve iletişim bulunması diğer birçok alandan daha yakın disiplinlerarası bir bağa sahip olduklarını göstermekle birlikte çevirideki terminoloji çalışmalarının da önemini ifade etmiştir.

Terminoloji çalışmaları belirli bir uzmanlık alanına yönelik yapıldığı için; ikinci bölümde “Alan Dili” incelenmiştir. Günlük yaşantımızda kullandığımız birçok farklı dilin bulunduğu bu bölümde açıklanmış, buna örnek olarak günlük konuşma dili, resmî dil, medya dili ...vb. gösterilmiştir. Farklı alanlardaki bu dil gereksiniminin bazı dilbilimciler tarafından çeşitlilik olarak adlandırıldığı ve bu çeşitlilik içerisindeki kelimeler özel bir alan için kullanılıyorsa, bahsedilen uzmanlık alanının özel kelimeleri olduğu dolayısıyla bu kelimelerden “terimler” olarak bahsedilmesi gerektiği açıklanmıştır (Kontutyè,2017).

Buradan hareketle hukuk terimleri de hukuk uzmanlık alanına ait özel kelimelerdir ve genellikle hukuk dilinin kendine, var olduğu ülkenin kültürüne ve hukuk sistemine, bunun yanında teze konu ülkelerin hukuk sistemlerinin oluşum süreci esnasında sahip olduğu bazı özelliklerinden dolayı hem uzmanlık alan bilgisi gerektirdikleri ve hem de uzman olmayan kişilerce kolaylıkla anlaşamadıkları açıklanmıştır. Tüm bu sebepler ile hukuk dilinin özelliklerine değinilmesi gerekli görülmüş ve alan dilinin alt başlığı olan “Hukuk Dili” kısmında hukuk dilinin tüm özellikleri ve bunların sebep olduğu çeviri zorlukları açıklanmıştır. Hukuk dilinin ait olduğu ülkenin kültüründen ve ortak dilinden etkilenecek olduğu ancak zaman içerisinde kendi jargonunu geliştirdiği dolayısıyla hukuk alanında yapılan çevirilerde yalnızca diller arası değil, sistemler arası da bir aktarımın söz konusu olduğu ifade edilmiştir.

Bu bölümde, Sandrini (1996), Eruz (1999), Arnzt (2001), Mutlu (2012), Öncü (2013) ve yine kaynak olarak gösterilen diğer bilim insanlarından açıklanan hukuk dili ve hukuk dilinin tüm özelliklerinden ortak çıkarım ise; hukuk dili içerisinde günlük dilde kullanılan ifadeler bulunmasına karşın, anlamsal açıdan sapmalar olduğu, dolayısıyla bu durumun bir çeviri zorluğu olarak adlandırılabilceği, yine hukuk metinlerinde yer alan ödünç sözcüklerin hem kaynak metnin anlaşılmasında hem de erek kültüre aktarımı sırasında

çeviriyi zorlaştıran etmenlerden bir diğeri olduğu, ülkelerin hukuk metni oluşturma geleneklerine bağlı olarak, metin içerisinde kullanılan zaman açısından uyumsuzlukların tespit edildiği, ayrıca metinlerin şekil ve biçim yönünden de gösterdiği farklılıkların yine çeviriyi zorlaştıran etmenler arasında yer aldığı, hukuk dilinin yasa dili özelindeki bu özelliklerinin hukuk çevirilerini zorlaştıran etmenler olduğu sırayla açıklamıştır. Hukuk alanında yapılan çevirilerde, çevirmen açısından çeviri zorluklarının madde madde ortaya konduğu bu tez çalışmasının, hukuk alanında uzmanlaşmak isteyen ya da terminoloji açısından kendisini geliştirmek isteyen çevirmenlere, çeviribilim öğrencilerine, mahkeme tercümanlarına yahut çevirmen hukuk bilirkişilerine ışık tutacağı düşünülmektedir.

Kaliteli bir hukuk çevirisinin tüm gereksinimlerini karşılamak için, çevirmenlerin yalnızca çeviri becerilerine değil, aynı zamanda çeviri sorunlarını da tespit edebilmeleri adına, hukukî açıdan uzmanlığa ihtiyaçları olduğundan bahsedilmiş, dolayısıyla üçüncü bölümde kavram olarak hukuk hakkında bilgiler verilmiştir. Hukukun diğer toplum kurallarından farkı, kişinin arzusuna bırakılmadan zorunlu olması, yaptırıma tabi olması ve devlet gücüyle desteklenmiş olmasıdır (Özekes, 2021). Tezin özünde hukuk çevirileri bulunduğu ve iki farklı ülke bazında inceleme yapıldığı için, çevirmenin sahip olması gereken edinçler de göz önünde bulundurulduğunda, bu bölümün devamında karşılaştırmalı hukuk hakkında genel bilgiler, hukukta alanındaki makro ve mikro karşılaştırmaların açıklamaları ve terimce çalışmalarının bu karşılaştırma alanlarından hangisi içerisinde yer aldığı açıklanmıştır. Terminoloji çalışmaları hukuk alanındaki mikro çalışmalardır.

Yine bu bölümün devamında, Türk ve Alman hukuk sistemleri arasında karşılaştırma yapıp, çalışmanın amacını yerine getirebilmek ve bir temele dayandırabilmek için Türk ve Alman hukuk sistemleri ayrı ayrı bölümlerde incelenmiştir. Türkiye ve Almanya'nın tarihsel süreçteki hukuki sistemlerinin gelişimi açıklanmış, bu durum Eruz(1999), Altay(2002), Aydemir (2010), Öncü (2013) ve Özyıldırım (1999) ve kaynak olarak gösterilen diğerlerinden aktarılmış, Almanya'nın yeni hukuk sistemine Türkiye'ye nazaran daha akışına uygun bir ortamda girdiği belirtilmiş, ancak Osmanlı Devleti döneminde İslam Hukuku ile yönetilen Türkiye'nin birden batılı sistemlere geçişi ve batılı ülkelere iktibas edilen kanunlar sebebi ile Türk hukuk dilindeki ödünç kelime çokluğunun, hukuk metinlerinin kolaylıkla anlaşılmasına sebebiyet verdiği açıklanmıştır. Türkiye ve Almanya'nın aynı hukuk sistemi içerisinde yer aldığı

açıklanarak, dördüncü bölümde yargı teşkilatına genel bir bakış ile teze konu ülkelerin yargı kolları da incelenmiştir. Çünkü çevrilerek başka bir kültüre aktarılacak olan hukuk metninin hangi sistem içerisinde yer aldığı, metin oluşturma geleneklerinin benzerliğinin tespiti için önemli olup, çevirmenin metni çözümlemesi açısından da işini kolaylaştıracaktır. Aynı hukuk çevresinde bulunsalar dahi ülkelerin metin oluşturma gelenekleri farklı olabilmektedir ve bunun örneği tez içerisinde Sandrini (1996, s.142)'den alınan Tirol örneği ile gösterilmiştir. Bahse konu tüm gerekçeler hukuk, hukuk sistemleri ve yargı teşkilatları konusunun detaylı şekilde ele alınmasına sebep olmuştur.

Pratik kısım olarak adlandırılan 5. Bölüm ve alt başlıkları terminoloji ile alakalı olup; terimlerin incelenmesi ve karşılaştırma yapılabilmesi adına terimce bu bölümde oluşturulmuştur. Öncelikle Almanca boşanma karar örnekleri ve çevirileri sunulmuş, daha sonra bu kararlar içerik, şekil, zaman uyumsuzluğu ve biçem açısından incelenmiştir. Bu bölümde Almanya örneklerinin Türkiye'den farklılıkları ortaya konarak, çevirmenlerin çevirilerinde seçtikleri kelimelere de çeviri tavsiyeleri sunulmuş ve gerekçelendirilmiştir. Almanya metin oluşturma geleneğine göre karar kısmında şimdiki zaman (Präsens) kullanıldığı bu bölümde açıklanmıştır. Almanya'da karara bağlanan bir boşanma ilamının Türkiye'de geçerli sayılabilmesi için açılan Tenfiz davalarında, Türk hukuk metni oluşturma geleneğine uyularak geçmiş zamanda aktarılması gerektiği, aksi halde anlam açısından Türkçe'de bir boşluk yaratabileceği ifade edilmiştir. Kaldı ki, almanca örneklerde yer alan "... geschlossene Ehe der Parteien wird geschieden "gibi bir ifadenin direkt olarak Türkçe'ye şimdiki zaman kullanılarak aktarımında boşanmanın kesinlik kazanmadığı gibi bir algı doğurabileceği de açıktır (Kara,1999). Dolayısıyla çeviri yapılırken her zaman anlamın aktarımı esas alınarak, o ülkenin hukuk metni oluşturma geleneklerine uyulmalıdır. Bahsedilen bu durum ile karar örneklerinin teze konu ülkeler bazında, şekil, zaman, içerik ve biçem açısından incelenebilmesi adına iki farklı Türkçe karar örneği sunulmuş, tespit edilen farklılıkların sağlanması bu metinler incelenerek de yapılmıştır. İki farklı ülke, dolayısıyla iki farklı sistem ve kültür arasında benzer özelliklerin de bulunduğu, örneğin; kararlarda bulunan "in Namen des Volkes" ve "Türk Milleti Adına Karar" gibi başlıklardan kararların her iki ülkede halk yararına ve bağımsız mahkemelerce verildiği de tespit edilmiştir. Şekil ve kullanılan zaman açısından tamamen farklı bir biçimde oluşturulan bu ülkelerin hukuk metinlerinde aynı zaman da biçemin de farklı olduğu tespit edilmiştir. Yine karşılaştırılarak incelenen kararlarda

içeriklerin benzer olduğu ancak şekil olarak metinlerin oluşturulma süreçlerinde farklılıkların olduğu tespit edilmiştir. Almanca örneklerde cümleler, kısa, sade ve net iken; Türkçe örneklerde, birbiri ardına virgülle bağlanan uzun cümleler, ödünç/kopya kelimelerin fazlalığı, kişisi olmayan yani edilgen cümle yapılarının bulunduğu görülmüştür. Yine iki ülkenin sistemleri arasında kavramsal boşluklar bulunduğu görülmekle; bu duruma örnek olarak “Versorgungsausgleich” kavramı açıklanmıştır. Almanya’da boşanan taraflar arasında, evlilik birliği sürecince sahip oldukları sigorta prim hakları paylaşılır. Primi fazla olan taraf ile az olan taraf denkleştirilir. Bu konunun terimi ise; “Versorgungsausgleich”tır.

Tez içerisindeki hukuk metinleri, çeviriler ve terimler açısından durum ele alındığında, çevirmenler açısından hukuk çevirileri sürecinde araştırma çabasının oldukça kapsamlı ve büyük olduğu söylenebilir. Teorik kısım oldukça detaylı bir araştırma ve çalışma gerektirirken, pratik kısımda ise; hukuk açısından deneyimi olmayan birçok insan için zorlayıcı terimler, kavramlar bulunduğu tespit edilmiştir. Bu durumda hukuk metinleri içerisinde terimler büyük bir özenle araştırılmalı ve hangi terimin gerçekten o terimi karşılayacağını kararı dikkatlice verilmelidir. Terimin diğer kültürdeki eşdeğerliği bulunmalıdır. Bu durum 4. Bölümün Almanya’nın Yargı Teşkilatı alt başlığında detaylı bir şekilde incelenebilir. Örneğin, mahkeme adları için sözlük ve kaynaklar tarandığında çıkan terimlerin gerçekten o terimi karşılayıp karşılamadığı özenle araştırılmalıdır. Zira Landgericht, Alman sistemine göre bir üst mahkeme yani bölgesel mahkeme anlamına gelirken, bazı çevrimiçi sözlüklerde direkt olarak Asliye Mahkemesi olarak aktarılmıştır. Asliye Mahkemeleri’nin hukuk ve ceza alanında ikiye ayrıldığı göz önüne alındığında, bu kavramın erek metne aktarımı sırasında bu hususların da belirtilmesi gerektiği de açıktır.

Terimce kısmında Almanca boşanma karar örnekleri içerisinde seçilen Almanca terim, bu terimin gramer açısından incelenmesi varsa kısaltması ve eş anlamlısı, terimin Türkçe anlamının açıklanması sonrasında da uygun eşdeğer Türkçe terim yazılmıştır. Yine şekilde Türkçe karar örneklerinden seçilen terimler, terimin tanımı, varsa kısaltması ve eş anlamlısı, sonra Türkçe açıklaması verilerek, terimin almanca eşdeğerliği yazılmıştır.

Yukarıda açıklanan tüm gerekçeler ile; terminoloji çalışmalarının ne kadar kapsamlı, zaman, özen ve dikkat gerektiren çalışmalar olduğu, ancak böyle bir terimce çalışmasının

yapılmasının ve hali hazırda bir terimce olarak kaydedilmesinin ileride çevirmenin işini ne denli kolaylaştıracağı ve pratik bir araç sağladığı da açıktır. Mevcut çalışma ile gelecek çalışmalara bir ışık tutulmuştur.

KAYNAKÇA

- Acımaç, B. (2019). *Tıp Dilinde Çeviri Odaklı Çok Dilli Terimce Çalışmaları*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Altay, A. (2002), İngilizce Türkçe Hukuk Dillerinin Özellikleri: Karşılaştırmalı Bir Çalışma, *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 2002 1 Cilt: 19 1 Sayı: 2 1 ss. 13-32 <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/598177> Erişim Tarihi: 04.03.2021
- Arntz, R. (2001). *Fachbezogene Mehrsprachigkeit in Recht und Technik*. 1. Auflage, Hildesheim: Georg Olms AG.
- Arntz, R. & Picht H. & Mayer F. (2009). *Einführung in die Terminologearbeit*. 6.verbesserte Auflage, Hildesheim: Georg Olms Verlag AG.
- Arntz, R. & Picht H. & Schmitz K.- D. (2014). *Einführung in die Terminologearbeit*. 8. verbesserte Auflage, Hildesheim: Georg Olms Verlag.
- Aydemir, İ., A. (2010). Türk Hukuk Dili Üzerine Araştırmalar. *I. Türk Dili Araştırmaları Yıllığı- Belleten*, 58 (2), 19-36. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/belleten/issue/32741/363442> Erişim Tarihi: 01.05.2021
- Balkul, H. İ. (2015). *Türkiye’de Akademik Çeviri Eğitiminde Çeviri Teknolojilerinin Yerinin Sorgulanması: Müfredat Analizi ve Öğretim Elemanlarının Konuya İlişkin Görüşleri Üzerinden Bir İnceleme*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Barut, E. (2019). Çeviribilimde Terminoloji Bakımından ISO 29383:2010 Terminoloji Politikaları Geliştirme Ve Uygulama Standardı Ve Uygulamaları. *Eurasian Conference on Language & Social Sciences VI* içinde (48-57. ss.). <http://hdl.handle.net/11772/2876> Erişim Tarihi: 12.09.2020
- Baş, N. (2011). Gümrük Alanında Çeviriye Yönelik Terminoloji Çalışmasında Karşılaşılan Sorunlar. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 28 (2), 0-0. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/huefd/issue/41213/505397> Erişim Tarihi: 07.02.2021

- Başbakanlık İdareyi Geliştirme Başkanlığı. (2015). *Türkiye’de Çevirmenlik Mesleği Araştırma Raporu, Güncellenmiş 2. Versiyon*. <https://docplayer.biz.tr/14033160-Turkiye-de-cevirmenlik-meslegi.html> Erişim Tarihi: 15.04.2021
- Başkan, Ö. (1974). Terimlerde Özdeşleşme Sorunu. *Türk Dili Araştırmalı Yıllığı – Belleten*, Cilt 21-22, Sayı 1973-1974, 173-184. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/510457> Erişim Tarihi: 12.01.2021
- Chiocchetti, E., Ralli, N. (2009). Definition und Definierbarkeit des Rechtsbegriffs in der Terminologie. *Vakki Symposium XXIX “Language & Power”* içinde (99-109. ss.). Vaasa: University of Vaasa.
- Daşkiran, Y. (2010). *Arapçada Terim ve Terim Üretme Yolları*, (Yayımlanmış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, Arap Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Ankara.
- Ersoy, H. (2011). Çevirinin Üst Alan (Çeviribilim) ve Alt Alan (Yazılı Çeviri, Sözlü Çeviri) Adlarının Terminoloji Kuralları Açısından İncelenmesi. *Dil Dergisi*, (151), 36-52. <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/27/1678/17888.pdf> Erişim Tarihi: 05.01.2021
- Ersoy, H. (2012). *Kavram, Kuram ve Süreç Açısından Tercüme Etkinliği*. Ankara: Araştırma Yayınları.
- Eruz, F. S. (2008). *Akademik Çeviri Eğitimi: Çeviri Amaçlı Metin Çözümlemesi*. İstanbul: Multilingual.
- Eruz, F. S. (1999). *Çeviri Eğitiminde ve Çeviride Koşut Metinler: Hukuk Alanında Koşut Metin Çalışmalarının Kapsamı İşlevleri ve Yöntemleri*. (Yayımlanmış Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Alman Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, İstanbul.
- Gimadnova Çağaç, F. (2018). Kültürlerarası İletişim Aracı Olarak Çeviri ve Kültür Edinci. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt:11, Sayı:59, 127-131. <https://docplayer.biz.tr/126414210-Kulturlerlerarasi-iletisim-olarak-ceviri-ve-kultur-edinci-translation-as-intercultural-communication-and-cultural-competence.html> Erişim Tarihi: 20.05.2021
- Gözler, K. (2008). *Meslek Yüksekokulları İçin Genel Hukuk Bilgisi*. 7. Baskı, Bursa: Ekin Basım Yayınevi.

- Gözler, K. (2009). *İdare Hukuku*. 2. Baskı, Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım
- Gözler, K. (2020). *Meslek Yüksek Okulları İçin Genel Hukuk Bilgisi*. 20. Baskı, Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Gülmüş, Z. & Erbek, M. (2017). Yükseköğretim Kurumlarında Terminoloji Yönetimi: Türkçe-Almanca Dil Çiftine Yönelik Bir Çalışma. *III. Uluslararası Sözlükbilimi Sempozyumu* içinde (934-943. ss.) Eskişehir: Esogü Basımevi
- Gündoğdu, M. (1995). Uzmanlık Dili Olarak Dilbilim Dilinin Özellikleri ve Öğretim Sorunu. 427-436. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi. <http://publikationen.ub.uni-frankfurt.de/opus4/frontdoor/index/index/year/2012/docId/24652> Erişim Tarihi: 17.02.2021
- Gürlek, M. & Şen, M. (2014). Türk Dili Çalışmalarında Terim Sorunu: Bir Durum Çalışması. *The Journal of Academic Social Science Studies, International Journal of Social Science*, 3(29), 189-200. <https://docplayer.biz.tr/5032558-Turk-dili-calismalarinda-terim-sorunu-bir-durum-calismasi-1.html> Erişim Tarihi: 02.05.2021
- Güven, K. (2016). Hukuk Çevreleri Ayrımında Alman Hukuku'nun Yeri ve Temel Özellikleri. *Ankara Üniversitesi. Hukuk Fakültesi Dergisi*, 65 (3), 837-892. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/auhfd/issue/42369/510254> Erişim Tarihi: 01.11.2020
- Hacımahmutoğlu, S. & Özbay R. (2011). Hukuk Terminolojisinin Öğretimi ve Çevirisine Disiplinlerarası Bir Yaklaşım. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (40), 233-244. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/hunefd/issue/7796/102071> Erişim Tarihi: 01.02.2021
- Hoffmann, L. (1985). *Kommunikationsmittel Fachsprache: eine Einführung*, Tübingen: G. Narr.
- İlkhan, İ. (2013). Ortak ve Suni Dil Üzerine. *Von Generation zu Generation: Germanistik* içinde (167-172. ss.) İzmir: Ege Üniversitesi Basım Evi <http://publikationen.ub.uni-frankfurt.de/frontdoor/index/index/docId/29276> Erişim Tarihi: 18.05.2021
- Kara, Ş. (1999). *Türkçe Ve Almanca Mesleki Metinlerin Dil ve Zaman Açısından İrdelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

Kent, B. (2007). Almanya’da İdari Yargı Teşkilatı. *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 15(2), 185-214. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/suhfd/issue/26640/281162> Erişim Tarihi: 03.04.2021

Kocasakal, Ü. (2015). Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma Suçu (TCK 123). *Ankara Barosu Dergisi*, (2), 0-0. 111-146. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/abd/issue/33822/374567> Erişim Tarihi: 02.03.2021

Kontutytė, Eglė. (2017). *Einführung in die Fachsprachen Linguistik*, Leidykla: Vilniaus Universiteto.

Korkmaz, T. (2016). Hükümet Sistemleri ve Türkiye Üzerine Bir Analiz. *Akademik Hassasiyetler/The Academic Elegance 6 Aylık Akademik Hakemli Dergi*, 3(6), 43-57.

Kurultay, T. (1998). Çeviri Eğitimi Neden Farklı Bir Eğitimdir? Çeviri Bölümlerinin Programlarında Yöntem Derslerinin Gerekliliği ve Uygulanma Koşulları. *Mersin Üniversitesi Yayını, Sempozyum Bildirileri içinde* (307-324. ss.)

Küçük, E. (2007). II. Yüzyıl Rönesansı ve Yeniden Doğan Roma’yı Günümüze Bağlayan Son Halka: Pandekt Hukuku. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 56(4), 111- 122. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/auhfd/issue/42593/513398> Erişim Tarihi: 05.05.2021

KÜDES (2003). *Empfehlungen für die Terminologearbeit*. 2. überarb. und erw. Auflage, Bern: BBL MediaCenter Bund.

Muratoğlu, T. (2014). Almanya Federal Cumhuriyeti’nde Devlet Yapılanması. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 18 (2), 291-366. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ahbvuhfd/issue/48103/608289> Erişim Tarihi: 01.05.2021

Mutlu, S. (2012). *Hukuk Çevirilerinde Ortaya Çıkan Sorunların Boşanma Davaları Örneğinde İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya. <https://acikerisim.sakarya.edu.tr/bitstream/handle/20.500.12619/92238/T05530.pdf?sequence=1> Erişim Tarihi: 10.09.2020

Odacıoğlu, M. C. & Odacıoğlu, F. Ç. (2018). Disiplinler Arası ve Disiplinler Ötesi Bir Bilim Dalı Olarak Çeviribilim. *III. Uluslararası Multidisipliner Çalışmaları Kongresi 5-6 Ekim 2018, Kiev Ukrayna içinde* (451-457.ss.). <https://acikerisim.bartın.edu.tr/handle/11772/2818> Erişim Tarihi: 06.03.2021

- Oğuz, A. (2002). Hukukun Bağımsız Bir Alanı Olarak Karşılaştırmalı Hukukun Konusu Ve Methodu. *Milletler Arası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni*. 22 (2), 451-508. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iumhmohb/issue/9369/117312> Erişim Tarihi: 19.04.2021
- Öncü, M. T. (2013) Türk Muhakeme İletişiminde Hukuk Dili Ve Önemi. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5 (10), 76-89. <https://dergipark.org.tr/en/pub/diclesosbed/issue/61617/920144> Erişim Tarihi: 03.02.2021
- Özekes, M. (2021). *Sorular Şemalar Örneklerle Temel Hukuk Bilgisi*. 11. Bası, İstanbul: Onikilevha Yayıncılık.
- Özyıldırım, I. (1999). Türk Yasa Dili. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 16 (1), 0-0, 89-114. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/611124> Erişim Tarihi: 10.10.2020
- Rentzsch, J. (2016). Dil Öğrenimi Açısından Adeylemler ve Ortaçlar. *Türkbilig Dergisi*, (31), 57-78. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/990969> Erişim Tarihi: 15.05.2021
- Sandrini, P. (1998). *Terminologiearbeit im Recht, Deskriptiver begriffsorientierter Ansatz vom Standpunkt des Übersetzers*, Internationales Institut für Terminologieforschung, Vienna: International Network For Terminology, Termnet.
- Şahin, H. (2006). Terimlerin Genel Dile Yansımasına Dair Bazı Gözlemler. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(20), 123-129. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/erusosbilder/issue/23753/253082> Erişim Tarihi: 19.12.2020
- Zülfikar, H. (1991). *Terim Sorunları ve Terim Yapma Yolları*. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Zweigert, K. & Kötz, H. (1996). *Einführung in die Rechtsvergleichung*, 3. Auflage, Tübingen: Mohr Siebeck

İnternet Kaynakları

<https://barandogan.av.tr/blog/medeni-hukuk/nafaka-davasi-nedir-istirak-nafakasi-yoksulluk-nafakasi-tedbir-nafakasi.html>

Erişim Tarihi: 02.04.2021

https://e-justice.europa.eu/content_judicial_systems_in_member_states-16-de-maximizeMS-de.do?member=1

Erişim Tarihi: 18.04.2021

<https://home.uni-leipzig.de/reichmann/wp-content/uploads/2018/10/Tabelle-4.0-Deutsch.pdf>

Erişim Tarihi: 01.05.2021

<https://www.ihre-vorsorge.de/service/lexikon/V/versorgungsausgleich.html>

Erişim Tarihi: 06.05.2021

www.mevzuat.gov.tr

Erişim Tarihi: 10.09.2020

<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/5.3.765.pdf>

Erişim Tarihi: 01.03.2021

<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=4721&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>

Erişim Tarihi: 15.05.2021

<https://sozluk.gov.tr/>

Erişim Tarihi: 12.03.2021

<https://sozluk.adalet.gov.tr/>

Erişim Tarihi: 12.03.2021

https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TM_/d00/c002/b034/tm_000020340471.pdf

Erişim Tarihi: 18.03.2021

ÖZGEÇMİŞ

Duygu Özlem TOPTAN, 2010 yılında Sakarya Üniversitesi Almanca Mütercim Tercümanlık bölümünü kazanmış ve 2015 yılında mezun olmuştur. Yine 2015 senesinde Sakarya Üniversitesi'nde Mütercim Tercümanlık (Almanca) yüksek lisans eğitimine başlamıştır.

